ÎN COLECȚIA

AU APĂRUT:

LEON PASTERNAK
Comuna din Lomża

VENIAMIN KAVERIN
Prieten necunoscut

ABDULLA KAHHAR
Saida

VOR APĂREA:

JOHN BRAINE
Drumul spre înalta societate

JAN PROCHÁZKA
Zările verzi

S. MARŞAK
În pragul vieții

4.50 lei

A. ŞUBIN • NEASTÎMPĂRAȚII

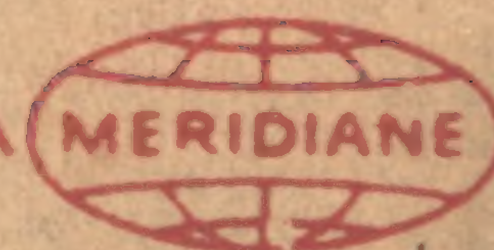
E.L.U.

A. ŞUBIN

Neastîmpărații

COLECȚIA

Traducere de *Dan Lăzărescu*

Coperta de *H. Guttman*

Алексей Шубин
НЕПОСЕДЫ
Роман газета
№ 24, 228, 1960

A. ŞUBIN

NEASTÎMPĂRAŢII

EDITURA PENTRU LITERATURĂ UNIVERSALĂ

Bucureşti — 1963

ALEXEI ŞUBIN

Alexei Ivanovici Şubin s-a născut în anul 1901, în orașul Tuimeni. A învăţat la o şcoală comercială din Moscova. La şaisprezece ani a început să lucreze într-un depozit de materiale didactice, la secţia de ambalaj.

În 1919, Alexei Şubin, în vîrstă de optsprezece ani, a intrat voluntar în rîndurile Armatei Roşii. A fost telefonist, lucrător politic, redactor al gazetei de perete a regimentului.

Demobilizat în 1925, A. Şubin se dedică în întregime muncii de ziarist: colaborează la revista Kommuna *din Voronej, unde publică schiţe, foiletoane, povestiri.*

În 1936, în revista Podiom *apare prima nuvelă mai amplă a lui Şubin, intitulată* Vînt proaspăt. *Cea de a doua nuvelă a lui,* Moştenirea profesorului Doronin, *din păcate n-a văzut lumina tiparului: în 1942, în timpul luptelor pentru Voronej, manuscrisul a ars.*

Încă în primele zile ale Marelui Război pentru Apărarea Patriei, Şubin intră în rîndurile Armatei Sovietice.

Lucrează la ziarele de divizie, de armată și de front. Pe front, Șubin a fost rănit și contuzionat.

După război apar la Voronej cîteva culegeri de povestiri și nuvele ale lui Șubin. Nuvelele Doctor Velikanov reflectează și acționează *(1946),* Marea Lukavka *(1955),* Locuiau în apropiere *(1958), și altele au fost publicate și de editurile centrale ale U.R.S.S.*

Povestirea Neastîmpărații *a apărut în 1959, în revista literară din Voronej* Pod'om.

...Oamenii ies buluc din vagoane.
Oamenii, dacă-s mulți
Nu se tem nici de hățișul verde,
Nici de urșii tăi, taiga.

Vl. Sokolov

Capitolul 1

Face cunoscut cititorului cîteva trăsături de caracter ale lui Ivan Ilici și conține un scurt tratat cu privire la agățatul geologilor.

1

Ivan Ilici este înzestrat cu o minunată trăsătură de caracter, pe care, după îndelungi ezitări, m-am hotărît să o numesc modestie mîndră.

Parcă și aud glasuri mirate, chiar indignate :

— Permiteți-mi, ce născocire mai e și asta ? Modestia și mîndria sînt calități opuse, care se exclud una pe alta. Amestecați-le și dracu știe ce veți mai obține — o aiureală, un nonsens, o absurditate asemănătoare cu gheața fierbinte sau cerneala albă.

Nu vă înfierbîntați, dragi cititori ! Să ne dumirim în liniște. Fără să glumesc, afirm că Mîndria, adevărata Mîndrie (cu literă mare) este o trăsătură onorabilă a caracterului omenesc. Din păcate, uneori, ne apare însoțită de rudele ei foarte îndepărtate, dar sîcîitoare : Îngîmfarea cea plină de sine, Lăudăroșenia cea stridentă, Înfumurarea cea țanțoșă, Orgoliul cel fălos și Aroganța cea pîntecoasă. Căpetenia acestei haite este

bucălata Măicuţă Prostie, pălăvrăgioaică şi sforăitoare.

Mîndria nu seamănă cu nimeni din această familie. Crescută şi educată de Simţul demnităţii personale, ea, ce-i drept, ţine capul sus şi, cînd e cazul, ştie să se apere, dar nu-i place să atragă atenţia asupra sa. De nimic pe lume nu se teme mai mult decît să fie luată drept careva din aceşti veri de-al doilea.

Am cunoscut un tovarăş mîndru, dar în acelaşi timp curajos, care întotdeauna mă uimea cu modestia lui. Aceasta sărea în ochi în special acolo unde era lume multă — pe stradă, în autobuze, în foaierul unui teatru. Nu l-am văzut niciodată îmbrîncind vreun om, încurcînd partea dreaptă cu partea stîngă, sau folosind intrarea drept ieşire. O dată l-am provocat la o discuţie deschisă şi el mi-a explicat :

— Eu nu cred că este vorba de Modestie. Ba, dimpotrivă, este vorba de Mîndrie. În adîncul sufletului eu sînt teribil de mîndru. Sînt mîndru de multe lucruri, inclusiv de faptul că niciodată n-am auzit vreun miliţian fluierînd după mine.

Iată, o asemenea mîndrie modestă sau, dacă vreţi, modestie izvorîtă din mîndrie, poseda şi Ivan Ilici Kasatkin, împuternicitul cu angajarea planificată a forţei de muncă, cunoscut ca unul din cei mai vechi şi mai conştiincioşi lucrători ai aparatului de stat sovietic din raionul Cernobîl.

Doar în cadrul unei discuţii tovărăşeşti, între patru ochi, îşi permitea să facă aluzie la unele merite ale sale, punînd întotdeauna pe primul plan perspicacitatea sa.

— Există o zicătoare : „Haina-l face pe om..." Aşadar, vă aduc la cunoştinţă că această zicătoare este o rămăşiţă cît se poate de dăunătoare a trecutului burghez şi nimic mai mult. Îmbrăcămintea este un lucru neînsemnat în viaţă şi a o lua în consideraţie înseamnă a fi uşuratic. Străduieşte-te să-l priveşti cu atenţie pe om şi să-l înţelegi ! Totul este semnificativ la el, începînd cu felul cum se apropie de masa ta... Cîte unul păşeşte plin de curaj, cu pieptul bombat, capul sus, privirea dreaptă, deschisă. Nu-ţi poţi lua ochii de la el ! Vultur de munte, nu altceva !... Chiar aşa se şi dovedeşte, de obicei, numai că printre aceşti vulturi se mai nimereşte şi cîte o gaie, sau un uliu şi, oricît ar fi de curios, nişte curci plouate. Deşi nu prea des, dar se mai întîmplă. După observaţiile mele, la fiecare o sută de vulturi revin trei găi plus o curcă şi jumătate. Poate că în alte raioane statistica e alta, dar la noi aşa-i... Se întîmplă şi invers : se apropie omul de masă şi, lucru clar, se sfieşte : scapă actele pe jos, îşi scoate şapca, dar nu ştie ce să facă cu ea, şi tot timpul o învîrteşte în mîini. Şi ăştia se împart pe categorii. Unii se intimidează pentru că nu-s obişnuiţi cu instituţiile serioase, alţii pentru că nu au conştiinţa curată. Ciuleşte urechea la aceşti „învîrte-şapcă !" Eu mai întîi îi încurajez şi numai după aceea încep să mă lămuresc cine se sfieşte cinstit, cine umblă cu vicleşuguri... Astăzi, de exemplu, am avut un asemenea caz trist : un cetăţean a venit în fugă la mine vultur şi a plecat cioară jumulită. Vreo zece minute a încercat să mă ducă, povestindu-mi

faptele lui de eroism în muncă. Eu îl ascultam şi în timpul ăsta, părînd că nu-mi arunc nici măcar o privire asupra actelor lui, le mutam dintr-un loc într-altul, aşa, maşinal... Numai ce a terminat el de povestit, că l-am şi dezumflat: „Cetăţene, dar de ce ai schimbat dumneata în cartea de muncă litera «g» în «a»?..." Să fi văzut ce transformare s-a petrecut! S-a zgribulit vulturul meu, şi-a ferit privirile şi a început să mormăie ceva de neînţeles, cum că n-a făcut nici un fals şi că litera „g" singură, din cauza umezelii s-a şters şi a început să semene cu „a"... Poate că pentru dumneavoastră nu-i clar despre ce este vorba, aşa că am să vă explic. Desfacerea contractului de muncă se face după diferite puncte. După punctul „a", înseamnă că a plecat de la locul de muncă la propria dorinţă; dar dacă scrie „g", înseamnă că l-au dat afară pentru lucruri nu prea lăudabile. E clar?... Acum aţi putea să mă întrebaţi cum de am remarcat. După cum v-am spus, în timp ce-mi împuia capul, eu învîrteam actele lui în mîini şi am observat că se nelinişteşte de cîte ori atingeam cartea de muncă. Tot timpul o urmărea din ochi. Iar acesta este un semn destul de sigur că actul nu e în regulă. M-am uitat în primul rînd la el şi am văzut modificarea... Acesta este însă un caz simplu, în care te lămureşti imediat, cu alţii nu merge chiar atît de repede. Oamenii sînt foarte deosebiţi şi în fiecare, neapărat, există şi bun şi rău... Şi mare greşeală fac cei care se străduiesc să caute numai răul! Eu cred că în munca noastră cel mai important este să ştii să vezi ceea ce e bun... Să vă

spun ce preţuiesc eu cel mai mult la oameni? La cei în vîrstă — ataşamentul faţă de profesie, la tineri — curajul şi imaginaţia!... În privinţa acestor calităţi nu te prea poţi înşela.

Poate că în cuvintele lui Ivan Ilici există o anumită doză de lăudăroşenie, dar faptele rămîn fapte: încă de mulţi ani raionul Cernobîl din regiunea Tavrov se bucură de un bun renume şi în Nord, şi în Siberia, şi în îndepărtata Primorie. Oriunde s-ar duce cei din Cernobîl, le merge vestea despre felul cum muncesc.

Şi iată că acest Ivan Ilici, care se mîndreşte cu perspicacitatea lui, a greşit în privinţa unui om!... Nu numai că a greşit, ci a fost înşelat, tras pe sfoară, dus de nas! Şi ofensa n-ar fi fost atît de mare dacă ar fi fost vorba de vreun om experimentat, de vreun şmecher trecut prin ciur şi prin dîrmon. Dar a fost o simplă fetiţă, o puştoaică, una care nu cunoştea nici viaţa şi nu văzuse nimic în afară de satul ei.

Cu acest caz neplăcut pentru Ivan Ilici începe povestirea noastră, care, chiar dacă nu este foarte obişnuită, în schimb e adevărată.

2

Mare e măicuţa-Rusie. În orice ţinut, în orice regiune există o climă deosebită. Nu ştiu cum o fi în altă parte, dar în regiunea Tavrov cea mai ticăloasă lună a anului este februarie. E atît de înşelătoare, încît ai putea scrie despre ea şi un foileton. Judecaţi şi dumneavoastră: soarele strălu-

cește din plin, de pe acoperișuri picură apa, vrăbiile sar prin pomi și ciripesc asurzitor: „Primăvara a venit, primăvara!"

Dar nu cumva să dați crezare picăturilor, vrăbiilor și soarelui! Nu trece nici un ceas și începe să bată un vîntuleț, apoi vîntul se pornește să sufle cu putere, norii se rostogolesc pe cer, roiesc muștele albe și începe o asemenea viforniță, încît trebuie să-ți tragi clapele căciulii pe urechi. Dimineața, ce să vezi, din nou s-a înseninat, dar totul e ca iarna: soarele se ridică de la orizont și e atît de roșu, încît pare că-i e rușine pentru înșelătoria de ieri.

Într-o asemenea zi geroasă de februarie s-a ivit la Ivan Ilici o vizitatoare neașteptată, s-a apropiat de masă, dacă nu ca un vultur de munte, barem ca un pițigoi îndrăzneț și de îndată i-a plăcut lui Ivan Ilici. Parcă radia prospețime răcoroasă, tinerețe, înflăcărare. Fata era îmbrăcată modest, aproape sărăcăcios, dar nici basmaua din lînă grosolană, nici paltonul ca un sac, nici pîslarii cîrpiți n-au umbrit prima impresie. De altfel, după cum știm, Ivan Ilici considera îmbrăcămintea drept un lucru neînsemnat în viață.

— Dumneavoastră angajați brațe de muncă? întrebă tare vizitatoarea.

— Eu, răspunse Ivan Ilici, privind cu plăcere chipul rumen și cîrn al fetei.

— Vreau să obțin un loc de muncă permanent în Siberia. Se poate?

— Pentru unii se poate, pentru alții nu, răspunse din obișnuință pe ocolite Ivan Ilici.

— Pentru mine se poate! Sînt sănătoasă și nu mă tem de nimic, hotărî cu îndrăzneală vizitatoarea. Ce fel de locuri aveți?

— De tot felul.

— Mi-ar trebui un loc legat de geologie.

— Există și așa ceva.

— Dați-mi unul unde e cel mai interesant.

— Ești teribil de grăbită... Știi să lucrezi?

— Nu.

— Atunci de ce vrei să pleci? Poate că ai totuși vreo specialitate.

— Sînt intelectuală.

— Ce?!

— V-am spus, sînt in-te-le...

— Tocmai asta e, „te-le-le"! Cîte universități și academii ai absolvit?

— Opt clase.

— Cîți ani ai?

— Nouăsprezece.

— Atunci, să-ți dau un sfat: întoarce-te în colhoz, mai lucrează acolo cum trebuie vreo doi-trei ani, apoi vom sta de vorbă.

— Nu sînt din colhoz, ci de la stația Biriulkino.

— Și acolo este treabă.

— Să car poloboace și putini?

— Ce fel de putini?

— Obișnuite, de stejar. Și așa am lucrat doi ani la centrul de murare: am spălat și am opărit poloboace și putini, am sărat castraveți și roșii, am tăiat și am murat varza... D-astea știu să fac! Eu, tovarășe împuternicit, dacă trebuie, pot să-l toc și să-l murez chiar și pe dracu! Nici nu vă puteți

închipui cîte tone de zarzavat au trecut prin mîinile mele!

— Atunci ce-i dai zor cu „te-le-le" şi te ponegreşti că nu ştii să lucrezi ? mormăi împăciuitor Ivan Ilici.

— Dar ce, asta e muncă? Aşa mai ştiu eu multe ; şi să gătesc un prînz, şi să spăl rufe, şi să calc, şi să frec podelele... Ştiu să bat şi doage la putini. M-am uitat cum lucrează dogarii noştri şi am învăţat.

— Uite, cu asta trebuia să începi discuţia... Numai că bagă de seamă, tonele pe care va trebui să le urneşti în Siberia nu-s ca pe aici. Acolo tonele sînt grele.

— Tovarăşe împuternicit, nu veţi reuşi să mă speriaţi, eu nu sînt sperioasă !

Ca să-şi întărească parcă cele spuse, fata îşi ridică genele lungi şi-l privi drept în faţă pe Ivan Ilici, iar el putu să-i cerceteze ochii, în care se citea hotărîre şi perseverenţă.

Hotărîrea şi perseverenţa a văzut-o, dar drăcuşorii vicleni din ochii vizitatoarei nu i-a observat !

— Ei, dacă-i aşa, la primăvară, prin mijlocul lui mai, o să pleci...

Drăcuşorii vicleni din ochii căprui ai fetei începură imediat să sară şi să joace de bucurie.

— Numele, prenumele, numele după tată ? întrebă Ivan Ilici apucînd tocul.

— Scrieţi : Vertişeika Zoia Alexandrovna.

Ivan Ilici nu era omul pe care să-l uimească numele neobişnuite. Întrebă doar atît :

— Vertişeika... La sfîrşit cu „o" sau cu „a" ?

— Mai bine cu „o".

— O fi mai bine, dar în buletin cum e ?

— În buletin e cu „a".

— Atunci o să scriem şi noi cu „a"... Ai grijă, Zoia Alexandrovna, te-ai apucat de un lucru serios. Cu Siberia nu-i de glumit, acolo te poţi şi rătăci...

E adevărat că Zoia s-a apucat de un lucru, dar... oare în serios ?

3

Ieşind de la Ivan Ilici, Zoia fugi la poştă, unde, aşezîndu-se la masa pătată de cerneală, scrise un tratat... adică, de fapt, nu un tratat, ci o scrisoare către prietena sa. A scris îndelung, vreo oră şi jumătate, pe săturate !

„Dragă Tamarka,

Tu eşti o trădătoare şi o fricoasă, pentru că ai refuzat să vii cu mine. Mai tîrziu ai să-ţi muşti degetele, dar n-o să-mi fie nici un pic de milă de tine. Aşa-ţi trebuie, prostuţo !

Am fost astăzi la braţele de muncă şi am aranjat totul. Acolo am dat de un uncheaş chel. La început s-a purtat cu mine aspru şi chiar m-am speriat, dar apoi s-a dovedit că nu-i de loc sever, ci un mare bleg, iar eu în doi timpi şi trei mişcări l-am învîrtit pe degete. Mi-a dat un loc legat de geologie şi în mai plec acolo, la muncă permanentă. Adică el crede că permanentă, în realitate doar temporară, pînă agăţ un geolog care-mi convine.

După ce m-am despărţit de tine am mai fost încă de vreo zece ori la cinema, am văzut *Cei*

şapte neînfricaţi şi alte filme, şi acum îi cunosc pe geologi de-a fir a păr. Ei sînt savanţi, neînfricaţi şi întotdeauna au bani mulţi, deoarece în munţi n-au pe ce-i cheltui. Aceasta o fac, în locul lor, soţiile care locuiesc la Moscova. Geologii îşi iubesc foarte mult nevestele, probabil pentru că în munţi nu există adevărate femei. Se spune că acolo se întîlnesc femei de zăpadă, dar sînt foarte necivilizate, nici măcar focul nu ştiu să-l aprindă şi îi mănîncă pe oameni cruzi. Un bun geolog nu se lasă ademenit de una ca asta.

Mă gîndesc să-i agăţ pe geologi în felul următor. Mă duc direct la ei în munţi. Dacă e nevoie, mă caţăr singură pe cel mai înalt munte şi pe neaşteptate îmi fac apariţia în faţa lor într-o asemenea toaletă, încît au să rămînă cu gura căscată.

Toaleta am copiat-o după o cetăţeancă pe care am văzut-a la Tavrov, lîngă Casa ofiţerilor. Pantaloni gri înguşti, bluză verde tricotată şi, în partea stîngă, pe guler, o fundă portocalie, mare cît o armonică desfăcută. Cînd am întîlnit-o prima dată am rămas uluită. Chiar şi orăşenii îşi suceau gîturile după ea, iar dumneaei mergea pe bulevard ca o anomalie magnetică.

Aproape toţi banii pe care i-am cîştigat anul trecut cînd am lucrat la punctul de pregătire a murăturilor i-am cheltuit pentru toaleta asta, dar erau puţini şi am făcut economie : pantalonii nu sînt de lînă, ci de rips, mi-am cumpărat o bluză simplă şi am vopsit-o singură cu acrichină [1]. Dar asta n-are importanţă, geologii nu se pricep la

[1] Preparat sintetic, sub formă de praf galben cristalin, solubil în apă, folosit împotriva malariei.

materiale, sînt mulţumiţi să aibă la ce se uita. La această toaletă merge o coafură modernă, pe care coafezele din Cernobîl o numesc „barbă de popă". Părul este puţin scurtat şi zbîrlit. Dacă te-ai coafat o dată în acest fel, poţi să nu te mai piepţeni niciodată. Ţie ţi-ar veni foarte bine coafura asta.

Mai iau cu mine şapte feluri de apă de colonie pentru ca în fiecare zi să miros altfel. Ca să nu le încurc, pe fiecare flacon am scris : „luni", „marţi", şi aşa mai departe.

Pentru costum şi pentru celelalte obiecte de toaletă mi-am cumpărat un geamantan elegant şi i-am făcut o husă în dungi albastre cu chenar roşu. În afară de geamantan, mai duc cu mine şi o traistă cu lucruri obişnuite, asta ca să fie la nevoie. Nu e greu să arunci din boarfe, cel mai important e să-ţi păstrezi toaleta.

Era cît p-aci să uit ! Dacă te hotărăşti să-ţi faci „barbă de popă" nu arunca părul tăiat, ci din el confecţionează suvenire. Adună-l în smocuri, leagă-le cu panglicuţe şi parfumează-le. Nu costă nimic, dar poate să trezească un interes mortal.

Ca să poţi agăţa un bun geolog, în afară de frumuseţe şi toalete trebuie să fii întotdeauna curată, să ştii să duci o discuţie şi să te comporţi astfel, încît să faci impresie bună. Dacă în prezenţa ta ei încep să vorbească în termeni savanţi, poartă-te ca şi cum i-ai auzit de o mie de ori înainte, dar să nu-i repeţi, pentru că poţi să faci uşor confuzii. Dacă încep să-ţi facă cadouri, nu trebuie să le primeşti. Altfel poate să se întîmple şi cu tine ceea ce s-a întîmplat cu Anka Petrişceva,

cînd responsabilul depozitului de petrol, Poltorakin, i-a dăruit nişte ciorapi de capron. I-a dăruit şi a început să o bată la cap : „Hai să ţi-i îmbrac eu". Pentru o fată e foarte înjositor să primească cadouri.

Unele fetişcane se dau la bărbaţi însuraţi, dar eu nu doresc să despart pe nimeni şi nu-mi voi permite mîrşăvii. Îmi voi alege un tînăr necăsătorit, nici brunet, nici blond, ci potrivit, acel care va fi cel mai frumos şi cel mai vesel, şi de la început am să-l ţin în frîu. Deşi este savant geolog, pe mine trebuie să mă stimeze. Iar pe tovarăşii lui, dacă sînt cheflii şi beţivi, în doi timpi şi trei mişcări le dau paşaportul. Dar şi eu mă voi purta cinstit. N-are decît să plece pe cinci ani în munţi, nu-l voi înşela, ci îi voi scrie des şi-i voi trimite fotografiile mele ca să-i fie dor de mine. De curînd a rulat un film despre marinari, cum aceştia duc dorul soţiilor lor, ceea ce mi-a plăcut foarte mult.

Dar toate astea ţi le scriu degeaba pentru că tu te-ai răzgîndit să mai pleci cu mine. Cînd ai să vii în vizită, în apartamentul meu din Moscova, am să mă mai gîndesc dacă să te las să intri. Desigur că glumesc. Vino, am să-ţi fac cunoştinţă cu un tovarăş neînsurat al soţului şi o să dansăm la nunta ta.

Zoika V., care te iubeşte"

Căzu pe gînduri mîhnită, apoi adăugă fără grabă, dar hotărît :

„Iar la Biriulkino nu mă voi mai întoarce niciodată, poate că o să-l uit pentru totdeauna, deoarece, în afară de şcoală şi de cinematograf,

nici n-am ce să-mi amintesc. Unii nu înţeleg cum de-mi părăsesc mama, dar ea îmi e complet străină. Are treizeci şi nouă de ani, însă nu se gîndeşte decît la ea însăşi şi la distracţii ; de mine n-a avut niciodată grijă. Cînd i-am spus că plec în Siberia s-a bucurat foarte mult, deoarece vrea să se mărite a patra oară. Mamele bune nu fac aşa ceva. Scrisoarea aceasta este foarte secretă, să n-o arăţi altcuiva decît cel mult Dusiei. Dacă află băieţii, o să rîdă de noi două. Te sărut de multe ori

Zoika"

Scrisoarea secretă a ieşit atît de groasă, încît abia a încăput în orificiul cutiei poştale.

4

Zoia n-a plecat acasă, ci a rămas peste noapte la Cernobîl, la o prietenă din şcoală. I-au făcut un pat pe o ladă îngustă, dar din pricina tinereţii şi oboselii a adormit de îndată ce a închis ochii. Şi a avut un vis de o mie de ori mai frumos decît oricare film de lung metraj în culori.

Se făcea că a nimerit într-o regiune sălbatică de munte. Oriunde priveşte, peste tot stînci, cascade, trecători. De cum a ajuns pe munte, soarele a început să strălucească puternic, iar totul în jur — să sclipească, să învie, să cînte. Niciodată în viaţă Zoia nu mai auzise o muzică atît de minunată. O frumuseţe de nedescris, dar mai frumoasă decît orice era însăşi Zoia în toaleta ei.

De unde la început nu era nimeni prin munţi, deodată se iviră oameni. Şi numai geologi, geologi, geologi... Foarte mulţi geologi! Toţi îmbrăcaţi în echipament de campanie: în mîini ţin ciocănaşe lungi, toţi au arme, aparate de fotografiat, planşete, iar pe umeri rucsacuri ticsite cu hîrtii de cîte 100 de ruble şi cu repartizări pentru apartamente în Moscova.

Geologii au înconjurat-o pe Zoia din toate părţile şi au început să se prezinte. Se apropiau de ea în ordine: mai întîi cei mai mari, apoi cei mai mici, după grade şi funcţii.

— Permiteţi-mi să mă prezint. Academician Gornohrebtov!

— Burilski, membru corespondent!

— Prospatin, doctor în ştiinţe subterane!

— Profesorul Plastov!

— Skvajin, şeful expediţiei!

— Docent Rudnev!

— Zalejnev, cercetător principal!

— Pustoporodin, administratorul expediţiei!

Zoia dă mîna cu toţi, le zîmbeşte tuturor, iar în sinea ei se gîndeşte:

„Numai bătrîni şi bătrîni, şefi şi responsabili, toţi sînt cărunţi şi cu chelie, aş vrea unul mai tînăr".

Nici nu apucă să se gîndească bine la acest lucru, că auzi deodată o voce plăcută de tenor.

— Sînt deosebit de bucuros să vă cunosc! Eduard Almazov, cercetător ştiinţific-ajutor.

Se uită în partea de unde s-a auzit vocea de tenor şi, de emoţie, era cît pe ce să scoată o exclamaţie: în faţa ei stătea un bărbat nici blond, nici brunet, ci tocmai aşa cum trebuie!

Academicienii, profesorii, doctorii în ştiinţe forfotesc în jurul Zoiei, dar ea nu-şi poate lua ochii de la Eduard Almazov, şi de tulburată ce-i nu-şi găseşte cuvintele. Ba chiar s-a speriat: „Te pomeneşti că o să creadă că sînt mută sau atît de proastă, încît nu sînt în stare să leg două cuvinte".

La acest gînd pe Zoia o trecură năduşelile.

Îşi adună puterile şi întrebă:

— Sînteţi burlac, tovarăşe Eduard Almazov?

— Sînt burlac, răspunse el. Dar de ce vă interesează acest lucru?

— Pentru că îmi placeţi neobişnuit de mult.

— Iar eu sînt de-a dreptul orbit de frumuseţea dumneavoastră!

În vis totul este posibil. Zoia se pomeni ţinînd în mînă o frînghie lungă, subţire, din cel mai solid capron. La capătul frînghiei — un laţ. Zoia ridică brusc mîna şi — vjt!... Gata! Niciodată tînărul geolog Eduard Almazov n-o să-i mai scape din laţ. Zoia trage de sfoară şi el îi vine în întîmpinare fericit şi zîmbitor... Se apropie tot mai mult, mai mult, mai mult... Ce mai, exact ca la cinema!... Apoi şi mai aproape... Atît de aproape încît mai mult nici nu se poate: piept lîngă piept, buzele lor se ating... Toc!

Buf!

Cînd te răsuceşti în somn pe o ladă îngustă şi bombată, nimic nu e mai uşor decît să te trezeşti pe podea.

Zoia se ridică de jos, îşi frecă şoldul lovit. Îi era şi ciudă, îi părea şi bine. Ciudă pentru că s-a întrerupt filmul colorat al visului tineresc, îi părea însă bine pentru că un astfel de vis se va împlini cu siguranţă. Nu degeaba în timp ce adormea îşi

zicea : „În pat nou cînd te-ai culcat, ginere tu ai visat !...“.

„Aoleou, dar munții ? ! Munții înseamnă supărare, își amintește Zoia. Orice babă știe asta !“

La optsprezece ani însă nu te gîndești prea mult la supărări.

— Fie ce-o fi, se liniști Zoia, lungindu-se atent pe cocoașa lăzii și adormind din nou.

Capitolul II

De ce s-au minunat fetele. Legi mici și ceartă mare. Un caz grav cu carașii din Barabinsk.

1

În vagonul din față se aude cum pufăie locomotiva. Sub podea, roțile saltă și-și cîntă singure :

— Departe, departe, departe...

— Te duc ! continuă locomotiva cu o voce puternică de bas.

Și din nou :

— Departe, departe, departe...

— Te duc !...

De cîte zile și nopți ascultă Zoia această melodie monotonă ? !

Trenul nu era rapid și aceasta era spre bine. Sta mult prin stațiile mici, dîndu-ți posibilitatea să-ți dezmorțești picioarele și, chiar dacă n-aveai timp să cunoști bine noile locuri, puteai măcar,

cît de cît, să le privești. Orice haltă, orice gară era o descoperire geografică.

Au plecat din Tavrov noaptea tîrziu, iar pe la cinci dimineața a început agitația. Semnalul l-a dat o fată, care s-a trezit înaintea tuturor.

— Ah, fetelor, ah, ce-i asta ? ! Ah, dar treziți-vă odată ! Priviți, ah, ah ! Pămîntul e cu totul altul ! Ah !

Schimbarea pămîntului este o chestiune importantă. Chiar și cele mai somnoroase au sărit, s-au îngrămădit la ferestre și au început să se minuneze. Și aveau de ce : din negru, pămîntul devenise brun deschis.

Atît s-au mai minunat fetele, încît i-au trezit și pe băieții care dormeau în celălalt capăt al vagonului. Dintr-acolo veni tînărul, dar încercatul Vasea Zemleprohodeț și explică :

— Trecem prin regiunea Reazan. Pe aici nu mai e cernoziom, ci pămînt argilo-nisipos.

— Înseamnă că pe aici se cultivă puține cereale ?

— Ba multe. Dacă este îngrășat, terenul argilo-nisipos rodește bine.

— Ah, fetelor, priviți, ah !...

Celelalte au privit și-au tot privit, dar n-au zărit nimic. Pămîntul brun, iar cîmpia — ca orice cîmpie.

— Ce-ai mai văzut ?

— Mă minunez nu pentru ce „am văzut“, ci pentru ceea ce „nu am văzut“. Pe aici nu e sfeclă !

— Nu se poate !

Totuși așa era : oricît s-au uitat n-au zărit frunza cunoscută, întunecată și lucioasă a sfeclei.

Trecînd de Moscova au încetat să se mai mire, au obosit să se mai minuneze. În timpul acesta au reuşit să se cunoască şi să se împrietenească. Au început întrebările, discuţiile, povestirile. A venit vorba despre rochii, despre ceea ce duce fiecare cu sine în Siberia. I-a venit rîndul şi Zoiei.

— Al cui e acest geamantan elegant? Al tău, Zoika?

— Al meu.

— Ce-ai în el?

Zoia, în sinea ei:

„Pe dracu! N-aţi nimerit-o voi pe aia care să-şi arate toaletele! Te pomeneşti că mă mai iau în rîs, sau chiar mai rău, or să mă copieze. Oricum, nu ajung geologii pentru toate fetele."

Aşa s-a gîndit, apoi oftă din greu şi răspunse în aparenţă destul de sincer:

— Nimic ca lumea. Sînt săracă.

Lăsă ochii în jos şi oftă. Le-a fost milă de ea.

— Lasă, Zoika, în Siberia agonisim noi!

Spre seară au venit în vizită băieţii. La început stăteau timizi, se jenau. Fetele îi aţîţau:

— Ce plicticoşi mai sînteţi şi voi, băieţi. Nu sînteţi în stare să ne distraţi! Nici măcar o armonică n-aveţi.

— Cum n-avem? Adu acordeonul, Valka!

Îşi trecu Valka degetele pe instrument. Clătină din cap.

— Ce să cînt, d-alea din Tavrov sau din Siberia?

— Dă-i drumul, d-alea siberiene.

Au cîntat despre Baikal, despre Ermak, despre pămînturile desţelenite, cîntece despre Moscova. Apoi veniră la rînd strigăturile din Tavrov.

Din pricina lor s-au şi certat. Unul din flăcăi a scăpat un cuvînt nepermis şi, din cauza asta, au fost luaţi la zor toţi băieţii.

— Căraţi-vă cu acordeonul vostru, cu tot. Să nu vă mai prindem pe aici!

Unul din ei, un tînăr cu părul buclat, se aşezase lîngă Zoia.

— Şterge-o! Şi fără ţigara ta nu se poate respira.

— Da' delicată mai eşti...

Fără să-i spună vreo vorbă urîtă, Zoia se ridică, îl înşfăcă de guler pe nenorocosul curtezan şi cu cealaltă mînă îl împinse din spate pe coridor.

— Şi ăsta mai e geolog!

Atunci, băieţii s-au supărat de-a binelea, s-au reîntors în compartimentele lor şi s-au apucat să joace domino.

2

Bineînţeles, a doua zi, fetele şi băieţii s-au împăcat. Mai bine zis, nu s-au împăcat, ci s-au făcut că au uitat cele întîmplate cu o zi înainte. Flăcăii au venit din nou cu acordeonul, dar cuvintele urîte nu le-au luat cu ei.

Oamenii noştri, mai ales tinerii, ştiu uimitor de repede să se apropie unii de alţii, să se sudeze într-un colectiv prietenesc! Obiceiul acesta se trage de pe băncile şcolilor, din detaşamentele

de pionieri. Un asemenea colectiv chiar dacă nu este prea numeros, şi chiar dacă este legat doar prin cunoştinţe făcute în timpul călătoriei, chiar dacă existenţa sa nu e trecută în procese-verbale, odată născut la începutul drumului, va trăi pînă la ultima staţie, care se numeşte Despărţire.

Nimeni nu notează hotărîrile acestui colectiv, dar micile legi pe care le elaborează trebuie să fie respectate.

La fete are loc un fel de şedinţă închisă.

— Ascultaţi, fetelor, avem mult de mers şi trebuie să stabilim o ordine : băieţii n-au decît să vină în vizită, dar se stă numai pînă la ora nouă.

— Just !

— Se poate şi pînă la zece...

— Ajunge pînă la nouă.

— Ştiu de ce Alka vrea pînă la ora zece. Îi place de negriciosul acela care a făcut scamatorii cu sforicica...

— Ce să-ţi spun, fără el nu mai pot să trăiesc ! se justifică Alka roşind. Sînt pentru ora zece deoarece acum zilele sînt lungi...

— Cine este de acord să-i dăm pe băieţi afară la nouă, să ridice mîna !... Majoritatea zdrobitoare !

— Şi să se ducă să fumeze în celălalt capăt al vagonului !

Se aprobă şi această propunere.

Micile legi aprobate, votate, intră în vigoare. Încearcă numai să nu le dai ascultare ! Ce-i drept, seara au reuşit să-i gonească pe băieţi abia la nouă şi jumătate, dar, după cum spuneau vechii legiuitori ruşi „această lege se aplică după împrejurări". Doar n-o să se întrerupă cîntecul după toanele ceasului !

Băieţii pleacă şi se apucă de domino, iar fetele mai stau încă mult de vorbă. Pare-se că au discutat despre toate, dar nu...

— Ştiţi, fetelor, mi-au rămas doar o sută douăzeci de ruble.

— Tu încă eşti bogată ! Eu am optzeci şi şapte.

Cea mai bogată dintre toate era Zoia. Avea o sută şaizeci şi trei de ruble.

— Oh, oftă ea. Tare aş vrea să am mulţi, mulţi bani !

— De ce ?

— Măcar pentru ca să nu mă mai gîndesc niciodată la ei.

Modul cum a fost pusă problema stîrni o discuţie îndelungată şi confuză.

— Numai în comunism toată lumea o să aibă mulţi bani, spuse una din fete.

— Să-ţi fie ruşine, Lenka. Porţi insignă de comsomolistă şi spui o asemenea prostie ! Dacă toată lumea o să aibă mulţi bani, atunci nu vor mai avea nici o valoare. În comunism totul va fi din plin : şi alimente, şi haine, şi locuinţe bune, şi biblioteci, şi teatre. Vor fi din toate atît de multe, încît le vom folosi gratuit. Oamenii vor trăi după necesităţi, banii nu vor mai fi necesari şi vor dispărea.

— Fetelor, asta se întîmplă şi acum !

— Ce se întîmplă ?

— Banii nu sînt necesari !

Toate se năpustiră asupra celei care se arătase indiferentă față de bani.

— Tu le încurci mai rău ca Lenka !

— Dacă nu-ți trebuie banii, dă-ni-i nouă...

— Stați puțin, fetelor, eu nu încurc nimic. Iată ce se întîmplă : acum toate avem bani puțini, am plecat foarte departe, într-un loc unde nu avem nici rude, nici cunoscuți, dar asta nu ne sperie de fel. De ce ? Pentru că știm că vom fi asigurate cu tot ce avem nevoie : cămin, hrană, îmbrăcăminte, încălțăminte... Vom avea și cărți, și cinema, și școală pentru adulți... Vor fi de toate ! Iată, prin urmare că noi, acum, avem nevoie de bani și nu prea...

Zoia nu mai rezistă :

— Ba eu am foarte mare nevoie !

— Cît ? Ei, cîți bani îți trebuie acum ?

— Cu cît mai mult, cu atît mai bine.

— Un milion ?

— Măcar de l-aș avea !

— Ce-ai face cu milionul tău ?

Toate privesc curioase la Zoia. Ea nu stă mult pe gînduri :

— Mi-aș aranja la Moscova un apartament frumos, nu mai puțin de două camere, mi-aș lua un televizor, aș merge la teatru și la cinema, m-aș duce prin stațiunile balneare, mi-aș cumpăra un palton de blană, mi-aș găti cele mai gustoase mîncăruri, și picante, și dulci și de toate...

— Ia stați, fetelor, că e interesant... Și ce-ai mai vrea Zoia ?

— Aș vrea de toate ! Perdele de tul la ferestre...

— Slavă domnului, asemenea bunuri avem cu toții...

— Eu n-am și de-aia vreau !

În discuție, forțele erau inegale. Zoia singură discuta în contradictoriu cu toate celelalte. Și, afară de asta, majoritatea fetelor erau mai în vîrstă, mai experimentate și mai pricepute decît ea.

— Dar să înveți, să muncești, n-ai vrea ?

— Parcă e puțină muncă pe lîngă un apartament elegant ? Aș freca podelele, aș curăți covoarele, aș spăla, aș călca... Aș citi. Îmi plac grozav cărțile despre călătorii — despre aviatori, marinari, despre geologi !

Zoia avea o imagine stranie și ridicolă despre viața de huzur ! Dar fetele s-au năpustit asupra ei ca și cum într-adevăr ar fi devenit o capitalistă :

— Și ar însemna că te-ai transforma în propria-ți servitoare.

— Și ai trăi ca o parazită !

— Ne-ai descris o viață de mic-burghez.

— Puteți să mă numiți mic-burgheză, dar eu rămîn la ale mele.

— Înțelege, Zoia, că judeci într-un mod nesovietic.

— Fie și nesovietic.

În focul discuției, Zoia a luat-o razna și și-a atras oprobriul tuturor. A înțeles asta deoarece toate fetele au tăcut dintr-o dată. Numai una a spus :

— Dacă-i așa, să nu ne mai socotești prietenele tale.

Erau cuvinte crude! Pe Zoia o podidiră lacrimile, dar din încăpățînare răspunse:

— Mă descurc eu și fără prietenia voastră.

Fetele n-au mai vorbit cu Zoia și se purtau ca și cum nici n-o vedeau. Era insuportabil de înjositor, dar ea se ținea tare. Totuși, la un moment dat, paharul răbdării se revărsă. Auzi o replică:

— Interesant, cine o fi educat-o în felul ăsta?

Zoia începu să plîngă în hohote. Fetele se uitară una la alta, tăcură, dar se găsi una care să spună:

— Vorbește prostii, și după aia o apucă istericalele.

Istericale? Ei asta nu, să le apuce pe altele! Zoia ridică fruntea și, înghițindu-și lacrimile, spuse:

— N-aveți decît să mă considerați rea, mizerabilă, proastă, nesățioasă... De ce?... Voi tot n-o să mă înțelegeți... Voi ați vorbit despre mamele voastre, cum v-au iubit și v-au alintat... Mergeați la școală, vă dădeau să mîncați, în timp ce eu am trăit pe lîngă mama mai rău decît un copil vagabond... Adesea, înainte de școală, mîncam un morcov crud și — fuga... Mama se ducea la petreceri, iar eu stăteam toată noaptea singură. Soba era neîncălzită, era frig, îmi era frică... De la nouă ani spălam singură podelele și zdrențele mi le clăteam într-o copcă, la rîu. Toate — singură!... Aveam o vecină bătrînă... Era săracă, dar îmi dădea să mănînc. Apoi a murit și ea... Cînd am să fiu bogată, am să-i pun un monument!... Și Ana Petrovna, învățătoarea de la școala elementară, mă oprea să înnoptez după lecții, îmi dădea seara să mănînc...

Iată, așadar, cum se explica excesiva cupiditate a Zoiei! Fata care a numit-o pe Zoia micburgheză s-a așezat lîngă ea și a cuprins-o pe după umeri.

— Liniștește-te, Zoia, noi doar n-am știut... Hai să vorbim...

— N-avem ce vorbi! Pe voi v-au alintat mamele, voi nu puteți să înțelegeți...

— Zoia, dar școala? Ar fi trebuit să te ajute!

— M-a ajutat, dar după aceea, cînd m-am făcut mare și am intrat la școala medie, n-am mai spus nimănui nimic: mi-era rușine — deși rea, totuși era mama mea... Vouă vă povestesc pentru că acum e departe... Plec în Siberia în căutarea unei vieți noi!

— Cu toții mergem acolo pentru o viață nouă.

Încet, încet Zoia s-a liniștit și totul părea a fi ca mai înainte. Cînd au adus apa fiartă (aceasta o făceau băieții), au invitat-o să bea ceai:

— Milionaro, tu de ce nu bei ceai?

— Nu vreau.

— Zoica, nu te supăra... Am discutat, ne-am certat și ne-am împăcat. Nici noi n-avem dreptate, nici tu... Ai spus niște lucruri de ți-e rușine să le repeți.

Pînă la urmă Zoia a băut ceai împreună cu ceilalți și a încetat să se mai supere cînd o numeau milionară. Se gîndea în sine:

„Las' să mă tachineze, eu singură sînt de vină. Încă-i bine că n-am spus nimic despre toaletele mele și despre geologi."

Fetelor le-au rămas puţini, foarte puţini bani, şi tocmai atunci s-a nimerit ca trenul să se oprească mai multă vreme în gara Kungur. Zemleprohodeţ Vasea le informase din vreme:

— Aici există o peşteră cu treizeci şi şase de lacuri subterane, munţi de gips, o uzină de gips şi, chiar în gară, un magazin care vinde suveniruri din gips.

Fetele s-au repezit „numai să se uite", şi au căzut în capcana comercială pusă acolo cu şiretenie.

— Ai înnebunit? săriră toate cu gura pe una din prietene, care şi-a cumpărat primul „suvenir". Şi aşa ai bani puţini. Şi apoi, unde-l mai pui?

— Fetelor, dar uitaţi-vă ce căţel splendid! Are un botişor, exact ca al lui Laika, care a zburat pe cel de-al doilea satelit...

— Cît te-a costat?

— Foarte ieftin, aproape pe gratis, şi e o dulceaţă!

— Mai are căţei ca ăsta?

— Şi ca ăsta, şi altfel. Şi mari, şi mici, şi şezînd, şi culcaţi, şi albi, şi gri, şi bălţaţi...

Niciodată n-a fost asemenea îmbulzeală la căţeluşele „Laika" de la taraba cu suveniruri din Kungur!...

Cel mai mult a stat la îndoială Zoia. Şi cu toate acestea n-a rezistat. A venit în fugă cu cumpărătura după ce se dăduse al doilea semnal. Spre mirarea întregului vagon, n-a cumpărat un căţel,

ci un Vasili Tiorkin — un soldat vesel cu armonică. I-a plăcut foarte mult şi a hotărît:

„O să-l păstrez, şi cînd voi locui la Moscova, o să-l pun în sufragerie pe televizor."

A doua zi Vasea Zemleprohodeţ apăru cu noaptea în cap.

— Noroc, asiaticelor!

S-au uitat una la alta: toate aveau ochii cîrpiţi de somn, dar nimic asiatic. Cu toatele s-au repezit la Vasea:

— Zeflemistule!

— Obraznicule!

— Tu eşti un dromader asiatic!

Vasea dădea doar din umeri.

— Aţi încetat cu insultele?

— Dacă ţi se pare puţin, putem continua...

— Atunci, iată ce-i: în primul rînd, în cuvîntul „asiatic" nu e nimic jignitor, iar voi sînteţi într-adevăr asiatice, pentru că vă găsiţi în Asia. De două ore călătorim prin Siberia.

S-au repezit la ferestre. Cît vedeai cu ochii se întindea o uriaşă cîmpie deluroasă cu nenumărate pădurici de mesteacăn. Şi părea că această cîmpie pustie e fără de sfîrşit. Exact ca în cîntecul despre Moscova: „Iată cît e de mare, mare şi nemărginită".

Nu degeaba Vasea era numit Zemleprohodeţ [1]: era un adevărat birou de informaţii.

— Vasea, drăguţule, după asta ce mai vine?

— Urmează o gară mare, Tiumen. Centru regional. Oprire — douăzeci şi trei de minute. Apoi

[1] Exploratorul (în lb. rusă).

vine Omsk. Înainte de Omsk este podul peste Irtîş. Apoi vine stepa Barabinsk. Am fost acolo, am lucrat cu tractorul la cules... Vreţi să ascultaţi sfatul meu ?

— Să cumpărăm iar suveniruri ?

— Nu. Lîngă Barabinsk sînt multe lacuri. Şi e vînat pe acolo, cîtă frunză şi iarbă...

— Nu sîntem vînători.

— Şi mai sînt vestite lacurile astea prin caraşii lor. Asemenea caraşi nu există nicăieri în lume ! Se vînd prăjiţi în gara Barabinsk. Ah, ce gustoşi sînt !

Încă de la Tiumen s-au pus pe postit, să nu-şi taie foamea în vederea caraşilor de la Barabinsk. Au sosit, au sărit din vagoane, s-au uitat — într-adevăr, o mulţime de tarabe cu peşte prăjit. Au cumpărat caraşi şi fireşte, au început să-i înfulece.

— Ce gustoşi sînt, fetelor. Niciodată n-am mîncat un peşte atît de gustos.

— Ce păcat că am luat numai jumătate de kilogram !

Dar pe măsură ce-şi potoleau foamea, fetele au început să capete îndoieli.

— Uitaţi-vă, fetelor, carasul meu are gura strîmbă.

— Iar al meu are oasele neobişnuite şi ochii sînt pe o singură parte.

— Fetelor, dar ăştia nu-s caraşi ! ! !

— Dar ce ?

— Calcan congelat şi prăjit, asta e !

— Sigur că da, calcan în toată regula !

L-au tras la răspundere pe Vasea. Avea buzele şi mîinile mînjite de untdelemn. Mînca peştele din mers şi nu presimţea ce-l aşteaptă.

— Ce mănînci, Vasea ?

— Nu vedeţi ? Caras...

— Tu eşti caras.

— Nu caras, ci carasoi !

— E calcan de Barabinsk.

— Eu însumi am prins caraşi lîngă Barabinsk, iar calcanul se găseşte în mare.

— Atunci explică cum de s-au transformat caraşii în calcani ?

Asemenea explicaţie n-a putut să dea nici măcar Vasea. Secretul transformării îl cunoştea doar restaurantul din Barabinsk.

În sfîrşit, iată şi taigaua. Au privit-o îndelung, încercînd să înţeleagă de ce se scrie despre ea în cărţi cu atîta respect şi chiar emoţie. E o pădure obişnuită, numai că-i foarte lungă. Au ajuns la concluzia că taigaua n-are nimic înspăimîntător. Nici măcar nu poţi să te rătăceşti prin ea, dacă ştii unde e nordul şi unde e sudul. Dacă te afli la nord, mergi spre sud, şi, neapărat, ieşi la linia ferată. Vasea Zemleprohodeţ a încercat să le contrazică, dar i-au amintit de caraşii din Barabinsk...

4

A şasea noapte petrecută în vagon a fost marcată printr-o întîmplare de loc amuzantă, ba, dimpotrivă, chiar tragică.

În compartimentul lor, bărbații aveau, de asemenea, micile lor legi, dar aici s-a găsit unul care nu voia în general să respecte vreo lege, nici din cele mai mari, nici din cele mai mici. A fost trimis în Siberia nu de Ivan Ilici, ci de un alt împuternicit, dintre aceia care nu văd omul, ci „haina", și nu știu să deosebească vulturul de uliu.

Băiatul ăsta era un fel de dandi printre ceilalți flăcăi, care umblau în cămăși simple cadrilate, de culoare închisă. El purta cămașă de mătase, cizme din piele de box, inel de aur în deget și mustăcioară tunsă îngrijit.

Tinerii au încercat să-și bată joc de inel și de mustăcioară, dar renunțară repede. Acest dandi le-a ascultat ironiile, fixîndu-i cu privirea neobișnuit de liniștită a ochilor săi reci, cenușii, și a spus :

— Eh, forță de muncă !

Cuvintele „forță de muncă" nu conțin de fapt nimic supărător, dar ironia disprețuitoare cu care au fost pronunțate i-a ofensat profund pe toți.

— Dar tu cine ești ? Nu tot o forță de muncă ?

— Cine-s eu, despre asta scrie în actele mele. Ei drăcie, asta nu-i treaba voastră. Ați înțeles ?

Mai discută cu unul ca el dacă poți !

După acte, băiatul acesta mustăcios trecea drept excavatoristul Nikolai Hohreakov, dar multora dintre flăcăi nu le venea să creadă că ar fi mecanizator.

— Cică-i excavatorist, dar mîinile i-s albe, ca ale unui contabil...

— Le ferește. Să nu le strice fasonul.

— De ce merge în Siberia ?

— Dracu să-l știe. Poate că fuge de o pensie alimentară.

Încă din prima zi a călătoriei, după ce au trecut de Miciurinsk, doi dintre băieți s-au întors cam amețiți de la bufet și colectivul a avut de furcă cu ei. Dimineața, i-au certat și au hotărît : pe drum, nimeni n-are voie să bea, sub nici un pretext. Mica lege împotriva alcoolismului era cu atît mai ușor de respectat, cu cît băieții stăteau și mai prost cu banii decît fetele, care erau econoame și nu fumau. Toți băieții o duceau prost cu banii, afară de Nikolai Hohreakov. Mergea de unul singur prin bufete și restaurante, nu-și refuza nimic, nici vin, nici gustări costisitoare. Pe băieți nu-i intriga atît faptul că bea, cît nerespectarea hotărîrii colectivului. Din cauza aceasta a și început discuția.

— Din nou duhnești a votcă. Ai uitat că am hotărît să nu se bea ?

Drept răspuns — aceeași privire disprețuitoare a ochilor inexpresivi, mijiți, precum și o tăcere ofensatoare.

— Dacă te afli într-o societate, trebuie s-o respecți.

— Ce „societate" mai e și asta ? ! Duceți-vă cu hotărîrile și avertismentele voastre... știți unde ?

Forța era de partea băieților, dar ei s-au mărginit doar la a nu mai vorbi cu Hohreakov. Cu toate acestea, devenea clar că se coace un conflict

cu mult mai serios decît cearta dintre Zoia și prietenele ei.

Ce-i drept, în ziua următoare, Hohreakov a făcut un pas spre împăcare, dar a procedat de așa manieră, încît rezultatul a fost și mai neplăcut. A venit beat de la bufet, cu niște pachete. Le-a desfăcut, a aranjat sticlele pe măsuță și a etalat gustările. Băieții se făceau că nu văd nimic. Terminînd cu pregătirile, Hohreakov îi invită :

— Așezați-vă, fraților ! Vă jertfesc o cinste.

Chiar așa a spus : „Vă jertfesc" !

— Du-ți, măi frate, cinstea, acolo de unde ai adus-o, nu ne trebuie jertfele tale.

Ce să ne ascundem după deget ! Unii poate că n-ar fi refuzat să petreacă în contul altuia, dar era de neconceput să procedezi astfel în prezența colectivului. Ei s-au ridicat cu cea mai mare vehemență împotriva ideii lui Hohreakov.

— Ia, vezi că-ți zboară sticlele pe geam și tu împreună cu ele !

— Îmi refuzați tratația, nu vreți să petreceți cu mine ?... O să notăm.

— Noi n-o să bem și nici ție nu-ți permitem.

— Cine a spus „nu-ți permitem" ?... Tu știi cu cine vorbești ? Peste tot se știe cine sînt !... Vreți să trag semnalul de alarmă și să opresc trenul ?... Iar dacă mai cîrtește cineva împotriva mea, pot să-l desființez cît ai zice pește !

Hohreakov era beat, dar se simțea că amenințările lui nu erau o simplă lăudăroșenie : ar putea să oprească trenul, ar putea face și ceva mai rău. Dacă altcineva ar fi făcut un asemenea scandal, băieții l-ar fi muștruluit, i-ar fi luat votca și l-ar

fi gonit să doarmă pe banca de sus ; Hohreakov însă era în afara colectivului și, apoi, era plin de o hotărîre disperată, de neînțeles. Acei care au avut prilejul să-l întîlnească singur se fereau de el :

— Mai bine ține-te departe de el...

Astfel că nimeni nu l-a împiedicat să-și facă de cap. După ce a băut, în ciuda tuturor, un pahar de votcă, s-a cățărat în patul din mijloc și a adormit.

Terminînd partida de domino la ora unu, băieții au început să se împrăștie pe la locurile lor, cînd unul din vecinii lui Hohreakov i-a strigat :

— Băieți, veniți 'ncoace ! Dar încet... Cine are o lanternă ?

Stînd pe banca de jos, băieții au început să-l cerceteze pe excavatoristul care dormea somnul greu al bețivului. Cu cămașa scoasă, el zăcea gol pînă la brîu. Cearșaful, dat la perete, îi dezgolea pieptul, umerii și mîinile acoperite de sus pînă jos cu tatuaje. Pe piept se vedea ceva în genul unei colivii de papagal, în care lîncezea o ființă fantastică, asemănătoare totodată, și cu un curcan, și cu un porc spinos. De altfel, sub colivie se afla un text explicativ : „Stau după gratii în temnița umedă". Pe umărul drept se întindea o rusalcă, în jurul celui stîng se încolăcea un șarpe format din trei inele. Sub acesta erau două pumnale încrucișate și inscripția : „Manka e o cățea". În locurile libere erau desene mai mici : sticle cu păhărele, cranii cu oase încrucișate, ași și decari.

După ce au terminat de examinat, băieții s-au strîns în compartimentul de fumat de lîngă toaletă...

— Acum e clar ce poamă e, a fugit din închisoare...

— Poate că-i amnestiat?

— Atunci de unde are atîția bani? Cine-i cîștigă cinstit nu-i aruncă în vînt. Noi avem mulți?

— Să-l luăm și să-l dăm jos din tren.

— Trebuie să spunem însoțitorului și șefului de tren să controleze dacă nu călătorește cu acte furate.

— Așa e. Ciudat: în acte este Nikolai, iar pe mînă scrie „Igor"...

— Haideți să-l punem la încercare pe pictatul ăsta, să-l strigăm în somn, să vedem la ce nume răspunde?

Au încercat:

— Kolea!... Nikolai!... Kolka!...

Pictatul nu s-a mișcat.

— Igor!... Igoriok!

— Da, ce-i?...

S-a ridicat, a încercat chiar să deschidă ochii, apoi s-a cufundat din nou în somnul greu al beției.

— Ați văzut?

— Să-l chemăm pe șeful trenului!

— Ce să ne grăbim? Acum o să zacă pînă la prînz: dacă facem gălăgie, le deranjăm pe fete.

Toți voiau să doarmă și de aceea sfatul „să nu ne grăbim" le-a convenit.

S-au lămurit în toate privințele, au descoperit totul, dar n-au dus lucrurile pînă la sfîrșit! Și au făcut, desigur, o greșeală...

Peste o oră, cel care părea cufundat într-un somn adînc, se trezi. Așa cum era întins pe spate, pipăi pînă dădu de sticla pregătită la căpătîi și trase vreo trei înghițituri; mai stătu vreo cinci minute gîndindu-se cu încordare la ceva, apoi, cu o sprinteneală neașteptată, se ridică și, așa cum era, doar în ciorapi, alunecă jos, fără zgomot.

În tren nu există liniște deplină. Roțile își țăcăne fără încetare cîntecul lor simplu, în tact cu ele scîrțîie armătura vagonului, iar pasagerii sforăie adormiți, în dulcea legănare a arcurilor.

Cel ce se trezise privi în jur, ascultă atent.

— Eh, sforăie forța de muncă!

Surîse satisfăcut și scuipă printre dinți.

— Duceți-vă să trageți la jug cît oți vrea. Eu n-am același drum cu voi, căutați-vă alt excavatorist!

Își trase pe el cămașa, își puse haina, șapca, își luă cizmele în mîna stîngă, aruncă o privire pe coridor și se dădu înapoi: însoțitoarea vagonului nu dormea, stătea lîngă cabina ei. Înjură în sinea lui:

„Dracu m-a pus să mă îmbăt ieri, acum trebuie să merg la risc... Ei, dar fie ce-o fi!... Pentru orice eventualitate, am un cuțit. N-ar fi pentru prima oară!..."

Doar ce s-a întors însoțitoarea, că se strecură în compartimentul fetelor și deîndată găsi ce căuta: pe banca de jos dormea o fată. Gene lungi îi acopereau ochii, pletele blonde se revărsau de sub basmaua albă... Dar hoțului nu-i ardea acum de

frumusețea feciorelnică. Auzise el că pe fată o strigau milionara, iar geamantanul ei era nou și foarte elegant. Și, desigur, nu degeaba stăpîna îl supraveghează tot timpul, iar noaptea și-l pune la cap.

Hoțul strecură mîna sub perna Zoiei, trase geamantanul și lăsă ușor perna la loc.

Zoia dormea adînc, nu știa, nu bănuia nimic.

Pe măsuță stă Vasili Tiorkin. Dacă Tiorkin ar fi fost viu, ar fi aruncat armonica, l-ar fi înșfăcat pe bandit de guler și l-ar fi zgîlțîit soldățește, de i-ar fi ieșit sufletul ; dar încercatul ostaș era înțepenit în nemișcarea de gips.

Pe măsuță erau și niște ouă. Hoțul le-a băgat prin buzunare : cine știe cînd o să mai ajungă la un bufet ?

Se uită din nou pe coridor și văzu că însoțitoarea intrase cu o treabă în compartimentul său... Acum, nu mai căscă gura ! Cizmele și geamantanul — într-o mînă, cheia de la vagon — în cealaltă. Ca un șarpe s-a furișat pe platformă, a îmbrăcat în grabă cizmele, a deschis ușa de afară, a aruncat valiza și, fără să stea pe gînduri, sări și el. A fugit cîțiva pași, a căzut, s-a rostogolit sub taluz, unde s-a pitit. Nu trebuia ca cei din ultimele vagoane să observe un om pe terasament.

Prin apropiere au trecut lumini, au duduit roți și, deodată, s-a așternut liniștea nopții din taiga. Ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat, luna, ca o seceră, își continua drumul său liniștit deasupra pădurii.

5

Mihailo trăia într-unul din cele mai neștiute locuri dintre două stații ale marii magistrale feroviare, dar era cunoscut, și despre el se vorbea la multe sute de kilometri în jur. O dată s-a scris chiar în ziar despre el. S-au găsit niște amatori curajoși care au venit pînă la el cu aparatele de fotografiat. Cei mai apropiați vecini se mîndreau și chiar îl iubeau pe Mihailo, ca pe o celebritate locală. Era o celebritate dintre cele mai comode. Mihailo nu protesta niciodată cînd, în poveștile despre el, se adăugau lucruri în plus. De altfel, calomniile nu puteau să-i facă nici un rău : vînătorii din acele locuri nu numai că nu-l urmăreau, dar îl și apărau. El însuși niciodată nu-și risca enorma sa șubă cafenie.

Desigur, cititorul a ghicit despre cine este vorba. Mihailo era un urs, un urs mare și cu o înfățișare foarte înfiorătoare, care se deosebea de frații lui necivilizați din taiga printr-o istețime excepțională, prin faptul că era pașnic și, dacă vreți, poseda chiar un anumit tact diplomatic. Firește, el n-ar fi putut fundamenta teoretic ideea relațiilor de bună vecinătate cu omul, dar o transpunea în viață atît de consecvent și hotărît, încît și-a atins scopul : oamenii au făcut o excepție în ceea ce-l privește, recunoscîndu-i drepturile la viață și la bunurile ei.

Dar ce înseamnă „bunurile vieții“ ? Este o noțiune foarte relativă. Dintre toate bunurile, Mihailo se folosea de cele mai neînsemnate : dreptul de a aduna resturile de mîncare aruncate de pasagerii trenurilor.

În apropierea căii ferate nu mai trăiau de mult urşi şi nimeni nu ştia precis de unde a apărut Mihailo. Oamenii cu experienţă presupuneau, însă, că pe cînd era doar un ursuleţ, fusese în captivitate şi, în felul acesta, se obişnuise oarecum cu oamenii, care l-au hrănit şi, pare-se, nu l-au supărat prea tare. Într-adevăr, aşa părea să fie. Mihailo fugea de oameni, dar nu-i era prea frică de ei. Nu-i plăcea să fie văzut — şi gata. Uneori, cercetînd sectorul pe care şi-l alesese, ursul se întîlnea cu cei ce reparau linia, sau cu transmisioniştii. Grijuliu, îi ocolea, dar nu se ducea prea departe în pădure, ci se ascundea prin apropiere. La cîteva minute după terminarea lucrului, el scotocea locul unde stătuseră oamenii, adunînd coji de pîine, capete de peşte, şorici de la slănină.

În ceea ce-i priveşte pe revizorii de cale, îi ştia pe toţi fără excepţie şi de ei se sinchisea şi mai puţin. În zilele umede, aceştia găseau pe terasament urme foarte proaspete lăsate de labele ursului : Mihailo trecuse cu cîteva clipe înaintea lor, şi apoi se pitise după cel mai apropiat brad. Cîinii revizorilor, simţind miros de fiară, se zbîrleau, schelălăiau şi se ghemuiau la picioarele stăpînilor.

Iarna, Mihailo pleca departe în taiga, într-o locuinţă secretă, ca să se întoarcă din nou primăvara, slăbit, ciufulit, şi năpîrlit. Pare-se că trenurile îl aprovizionau din plin cu alimente, deoarece după o lună arăta din nou ca un voinic. Mihailo nu era mofturos în alegerea bucatelor. Înfuleca tot ce se putea mînca : chifle uscate şi mucegăite, oase de găină şi de peşte, salam cleios, bucăţi de prăjituri alterate. Uneori, oamenii, ciudaţi cum sînt, aruncau pe fereastră adevărate comori — cîte o găină friptă întreagă sau cîte un pachet cu chiftele, doar pentru că începuseră să miroasă puţin ; dar după părerea lui Mihailo de-abia atunci acestea căpătau un adevărat gust. Cel mai mult, însă, îi plăceau ouăle stricate. Au fost cazuri cînd, din pricina unui ou care mirosea, a riscat să fie chiar fotografiat.

Lui Mihailo nu-i era frică de trenuri. Le aştepta să treacă, ascunzîndu-se după pomii din apropiere şi se ivea pe terasament de îndată ce trecea ultimul vagon.

În sistemul lui de vînătoare Mihailo avea puţini concurenţi. Marile animale răpitoare se temeau de mirosul fierului şi al petrolului, iar cele mici dispăreau la simpla apropiere a lui Mihailo. Ce-i drept, în fiecare cuşcă se afla cîte un cîine, dar aceştia nu se încumetau să se îndepărteze de casă. Dacă Mihailo ura pe cineva, acestea erau ciorile şi, mai ales, coţofenele. Ele reuşeau să-i înşface de sub nas cele mai gustoase bucăţi. Ba mai mult, zburînd dintr-un pom într-altul în faţa lui Mihailo, ele anunţau întregii păduri apariţia lui.

Ursul mergea pe terasament la orice oră, după cum îi era foame, dar prefera noaptea şi zorile, cînd pe acolo se găseau, neatinse de păsări, multe rămăşiţe de la trenurile ce trecuseră seara şi noaptea.

Iată cum s-a întîmplat că Mihailo s-a întîlnit cu omul ce sărise din tren. Ca de obicei, Mihailo se ascunsese. Spre uimirea lui, şi omul s-a ascuns de tren, apoi, cînd garnitura a trecut, acesta a

luat-o nu de-a lungul terasamentului, cum fac toţi ceilalţi, ci s-a îndreptat spre pădure. Merita să urmăreşti ce face omul cu deprinderi de fiară...

Hoţul era nemulţumit şi de sine şi de toată lumea aceasta. Evident, oamenii de profesia lui nu mai au posibilitatea să acţioneze ! Au rămas doar o plăcută amintire acele timpuri, cînd putea să învîrtească cîte ceva în confortabilele trenuri de vilegiatură. Şi cel mai important era că nu se putea şti ce va fi în viitor. Furtul unei valize oarecare din vagonul fără tichet, constrîngerea de a fugi într-un loc nepopulat — toate acestea erau legate de un mare risc. Îi mai rămînea o singură speranţă : să ajungă pînă la şosea, apoi cu o maşină de ocazie — pînă la un oraş mare, unde să aştepte trecerea timpului, pierzîndu-se în mulţimea de oameni. Ar fi lipsit de orice raţiune să se arate în vreo staţie mică, unde fiecare om e cunoscut.

Înainte de orice însă, trebuia să găsească un loc retras, să se ascundă şi să se odihnească. Un astfel de loc s-a găsit chiar pe aproape, era un loc unde pădurea arsese şi apoi se acoperise de un mestecăniş tînăr şi des. Într-o parte, ea cobora abrupt spre un pîrîu mic şi repede. O potecuţă abia vizibilă ducea spre malul lui. Hoţul nu ştia că această potecuţă a fost bătătorită de Mihailo, atît mestecănişul cît şi pîrîul fiind proprietatea lui.

Meleagurile acestea sînt deosebit de pitoreşti, dar nu există oameni mai puţin înclinaţi să admire natura decît hoţii. Banditul singuratic ura profund tot ce se afla în jur : şi munţii, şi mestecenii acoperiţi cu frunze tinere, şi tufele înflorite, şi ciripitul primăvăratec al păsărilor, şi soarele care răsărea.

Ce e mai uşor decît să te ascunzi în pădure ? Aflîndu-se într-o oarecare siguranţă, omul cu deprinderi de fiară se apucă de treabă. După ce rupse husa în dungi bătătoare la ochi, o aruncă într-o tufă spinoasă de măcieş şi începu să spargă încuietoarea, ceea ce nu-i luă mai mult de un minut.

Hoţul, desigur, nu se aştepta la o pradă mare, dar ceea ce găsi în geamantan îl făcu să turbeze. El ştia mai bine ca oricine să deosebească lîna de celofibră şi cunoştea preţul ripsului.

— Uite ce bulendre păstra ! se înfurie el pe Zoia. Şi proastele alea de fete o mai numeau milionara. Nici pe-un sutar nu-ţi ia nimeni boarfele astea !

Căutînd ceva mai preţios, controlă încă o dată conţinutul geamantanului şi descoperi „suvenirurile". Furios, le aruncă în toate părţile. I-au reţinut atenţia doar o cană şi flacoanele cu apă de colonie. Coborî spre pîrîu, se aşeză pe o piatră şi puse deasupra şepcii ouăle furate şi sarea. Nu considera obligatoriu să păstreze ordinea zilelor şi se apucă să bea de unul singur, începînd cu „vineri". Peste vreo jumătate de oră se porni să cînte :

Eh, am să mor, am să mor
Şi-o să mă îngroape...

Şi nici nu-i trecea prin cap că moartea lui, miţoasă şi brună, se ascundea în mestecănişul des, la mai puţin de treizeci de metri...

Cîntă mult, incoerent, clătinîndu-şi corpul, vărsă apa de colonie, din nou îşi turnă şi bău. Într-un tîrziu se prăbuşi în iarbă şi, după cum i se păru lui Mihailo, adormi.

Cînd omul doarme, fiara poate să acţioneze. Mihailo se apropie fără zgomot.

Trebuie să recunoaştem, intenţiile lui Mihailo nu erau cinstite. Pasagerii trenurilor din seara şi din noaptea aceea nu se dovediseră prea generoşi, iar pe şapca de lîngă cel care dormea se aflau patru ouă mari. Omul, care intenţiona să trăiască după legile taigalei, trebuia să primească o lecţie cu privire la legile ei... Dar ideea lui Mihailo a reuşit numai în parte. Pe cînd înfuleca al doilea ou, o bucăţică de coajă i-a ajuns în nas, iar dacă urşii au vreun loc sensibil, acesta este tocmai nasul. Mihailo începu să fornăie şi omul, speriat, se ridică. Privirile lui tulburi fixară ochii fiarei, mici şi luminaţi de o flăcăruie galbenă.

Imobilitatea deveni de nesuportat pentru amîndoi. Primul care şi-a pierdut stăpînirea a fost Mihailo. Ridicîndu-se pe labele din spate, cu un salt îşi aruncă trupul greu într-o parte şi cu o repeziciune neobişnuită, dispăru în desişul de mesteacăn. Apoi se sculă omul. Mişcările lui erau lipsite de sens şi ridicole. Fugea, împiedicîndu-se, căzînd şi ţipînd. Alcoolul şi frica treziră nebunia. Hoţul avea impresia că uriaşul monstru brun, cu urechile strînse şi cu ochii mici şi turbaţi, era la un pas în urma lui...

Un om fugea către oameni, dar... se depărtase prea mult de ei !

Şi numai după cîteva zile, în apropierea unui drum puţin umblat a fost găsit cadavrul unui necunoscut cu mustăcioare mici şi cu inel de aur în deget.

Cine era ? În buzunar şi-n căptuşeala hainei s-au găsit acte pe numele studentului Titov, al agronomului Tulumbaev, al şefului de şantier Klimentiev, al tractoristului Klimov. Restul a lămurit-o tatuajul de puşcărie. În ceea ce priveşte cauza morţii, expertul judiciar a stabilit fără greutate : otrăvire cu apă de colonie.

Mihailo a rămas în afara oricăror bănuieli. A doua zi a vizitat locul cu pricina ca să mănînce liniştit restul de ouă.

Iar geamantanul Zoiei a rămas pentru totdeauna sub un mesteacăn...

Capitolul III

Oprire forţată în staţia Buran. Zoia devine participantă la lupta cu Purga şi Zaviruha şi dă comerţului cu plăcinte un avînt nemaivăzut.

1

Vasea Zemleprohodeţ a fost primul care a remarcat dispariţia celui pe care, în cursul nopţii, îl numiseră Pictatul. Imediat i-a sculat şi pe ceilalţi :

— Băieţi, să ştiţi că amicul acela a şters-o.

— Nu se poate.

Geamantanul cel mare al Pictatului se afla la locul lui. Erau neatinse şi două sticle pline cu votcă.

— N-o fi la toaletă ?

— Nu e în vagon.

— Ei, atunci înseamnă că merge în vagonul de alături.

— Sau a coborît în gară la bufet şi a rămas...

Au cumpănit, s-au gîndit, au făcut tot felul de presupuneri, iar timpul trecea. Pînă le-a venit în cap să spună însoţitorilor, ceasul se făcuse opt. Însoţitorii s-au neliniştit şi ei. Însoţitoarea vagonului, care fusese noaptea de serviciu, nu observase nimic neobişnuit ; pe lîngă ea nu trecuse nimeni, uşile celeilalte platforme erau încuiate.

— Încuiate ?

— Chiar eu le-am încuiat.

S-au dus să verifice. Cînd colo : uşa nu era încuiată, ci numai închisă bine. Dacă un om ar fi sărit din mers, n-ar fi putut să tragă uşa după sine trîntind-o. Nedumerirea a lămurit-o acelaşi Vasea Zemleprohodeţ :

— Eu am împins-o cînd am ieşit pe platformă.

Situaţia a devenit serioasă. Un om, fie chiar şi beat, e puţin probabil că sare din mersul trenului aşa, de florile mărului.

Un însoţitor mai în vîrstă din vagonul vecin le-a dat un sfat bun, deşi cam tardiv :

— Decît să vă uitaţi la geamantanul lui, mai bine, băieţi, aţi verifica lucrurile voastre. Adeseori pungaşii din trenuri procedează astfel : le lasă pe-ale lor şi înşfacă pe-ale altora.

Zoia dormea foarte liniştită, şi-l visa pe Eduard Almazov.

— Zoia, Zoika !...

— Ce e ?

— Unde-i geamantanul tău vărgat ?

— Aici, la cap.

— Nu e !

— Ei, fetelor, lăsaţi-mă în pace, vreau să dorm...

— Las' c-ai dormit destul, milionaro !

— Încetaţi odată !

— Îţi spunem serios : geamantanul tău a dispărut.

De-abia atunci Zoia înţelese că nu glumeau cu ea, sări, se uită : într-adevăr, geamantanul nu mai era !

— Oh, dar unde e ?

Zoiei i s-au împăienjenit ochii, i s-au înmuiat picioarele, păli, se aşeză încet pe bancă.

— Ce mă fac acum, fetelor ?

Şi izbucni în plîns...

Fetele căutau s-o consoleze, băieţii stăteau în coridor încruntaţi : fiecare se simţea vinovat. Nu aşa ar fi trebuit să acţioneze în noaptea aceea ! Ei însă, ca nişte papă-lapte, nici nu s-au gîndit să pună pe cineva de gardă.

Cu cît încercau mai mult s-o liniştească pe Zoia, cu atît fata plîngea mai tare. Fetele îi înţelegeau bine durerea, fiecare în locul ei ar fi vărsat lacrimi. Plecînd la un drum atît de lung, chiar dacă nu-şi duceau o întreagă zestre în geamantane, în orice caz aveau acolo cele mai bune haine.

— Totul, totul e pierdut ! se jeluia Zoia printre lacrimi. Nu mai am nimic... Toată speranța mea.

Despre speranță, însă, Zoia nu a rostit nici un cuvînt în plus, se chinuia doar în sinea ei : dacă reușește să se întîlnească cu Eduard Almazov, acesta se va mai uita la ea, o fată obișnuită, fără toalete ? De-astea sînt berechet și în Siberia.

— Spune-ne barem ce aveai în geamantan, că nu voiai să ne arăți.

— De toate ! Toalete...

— Palton, rochii de mătase ?

— Toată speranța mea...

Zoia nu putea să explice ce a pierdut : bestia de hoț îi furase nu un geamantan, nu o bluză și niște pantaloni, nu o fundă. Îi furase ce avea ea mai scump — visul de fericire.

Toți s-au adunat în jurul Zoiei : și însoțitorii vagoanelor, și șeful trenului, și responsabilul grupului. Întîmplarea îi privea pe toți, era neplăcută pentru toți. Băieții se certau între ei, căutînd să afle cine a spus primul „n-avem de ce ne grăbi".

Pentru verificare, au deschis geamantanul neîncuiat al Pictatului și au găsit acolo ziare mototolite, trei cărămizi, o cutie goală de țigări *Kazbek* și niște șosete rupte.

Feroviarii dădură din cap.

— A lucrat ca un specialist. Acum rar mai întîlnești așa unul.

Vasea Zemleprohodeț, suflet bun, se învîrtea pe lîngă Zoia.

— Tu, fato, nu mai plînge. Nu-i totul pierdut. Trebuie să cobori la prima stație mai mare, să

anunți miliția și să aștepți, poate că ți se va găsi geamantanul. Pe aici nu-i decît un singur drum, hoțul n-are unde să se ascundă, îl înhață neapărat...

Și feroviarii o sfătuiră la fel : să coboare la stația Buran și să aștepte. Șeful grupului îi dădu actele.

— Cum găsești geamantanul, pornești singură mai departe.

Toți o încredințau cu atîta tărie că-și va găsi repede geamantanul, încît și Zoia începu să spere și încetă să mai plîngă.

Iar trenul o știe pe a lui — merge și merge pe nesfîrșitele-i șine din taiga. Roțile țăcăne, locomotiva pufăie :

— Departe, departe, departe... te-am dus !

Toate fetele și toți băieții o conduseră pe Zoia la stația Buran. Șeful trenului a însoțit-o la șeful operativ al miliției. Tot acolo au transportat și dovezile : geamantanul cu cărămizi și actele false pe numele excavatoristului Nikolai Hohreakov. Băieții au dat declarații și au fugit la tren. Zoia, după ei. Nici n-a apucat să le sărute pe fete că s-a și dat semnalul de plecare. Și Zoia plînge, și fetelor le înoată ochii în lacrimi.

— Să ne ajungi din urmă, milionaro !

— Cum capăt geamantanul, imediat vin cu primul tren !...

Zoia s-a întors la șeful operativ al miliției plină de amărăciune și multă vreme acesta n-a putut să scoată ceva clar de la ea. După spusele ei, geamantanul era foarte scump, dar cînd a venit

vorba despre prețul lucrurilor pierdute s-a văzut că toate, împreună cu geamantanul, nu valorau mai mult de trei sute de ruble. Pentru o asemenea pagubă, mă rog, nu merita să cobori din tren...

— Cetățeanco, aduceți-vă mai bine aminte ce mai era în geamantan, insista milițianul.

— Mai era o fundă...

— Ce fel de fundă ?

— De mătase, portocalie.

— E un fleac.

Auzi, fleac ! Să fi văzut milițianul funda aceea de mărimea unei armonici desfăcute, n-ar mai fi vorbit așa.

— Încercați să vă aduceți aminte totul...

— Niște suveniruri, spuse Zoia, dar imediat și-a dat seama că nu era cazul să vorbească despre ele.

— Ceva obiecte mici și scumpe ? se bucură milițianul.

— Erau asemenea suveniruri, care, de fapt, nu costă nimic, răspunse cu conștiinciozitate Zoia. Mai bine notați cana. Era de o jumătate de litru, emailată. Era o cană complet nouă, neciobită... Și șapte flacoane nedesfăcute cu apă de colonie diferită...

— De ce vă trebuia atît de multă apă de colonie ?

— Mă gîndeam că poate în Siberia nu se găsește.

— Și mai ce ?... Încercați să vă amintiți totul.

— Husa de pe geamantan. Numai pentru material am plătit douăsprezece ruble și șaptezeci de copeici.

Aritmetica este o știință precisă. Milițianul a calculat pierderea suferită de Zoia la trei sute douăzeci și opt de ruble. În lista cu obiectele pierdute nu a fost consemnat visul ce se spulberase. Pe acesta nu-l cumperi nici pentru o sută de milioane și nu poți lua pe el nici măcar o copeică.

2

Zoia sta cu traista ei în sala de așteptare, îl ținea pe Vasili Tiorkin în mînă și aștepta nu se știe ce. În jurul ei roiau mulți oameni, dar toți îi erau străini și i se păreau aspri și neprietenoși. A început și ploaia, și totul a devenit cenușiu și trist.

— Dumneata, tînără cetățeancă, încotro pleci?

În fața ei sta un feroviar bătrîn cu o șapcă cu fundul roșu. Zoia îi spuse că nu pleacă nicăieri, că nu așteaptă pe nimeni.

— Atunci, părăsește sala.

Pe obrazul fetei se citea disperarea : unde să se ducă în ploaie, cu traista asta grea ? A început să-i explice situația în care se afla și se porni pe plîns. Acesta se muie îndată.

— Bine. Așteaptă aici pînă trece ploaia, iar după aceea... Știi ce, ar fi mai bine să poposești la Casa colhoznicului.

Era el sever, dar i-a dat un sfat bun.

În viață se întîmplă asemenea lucruri. Sosește un om într-un loc necunoscut pe o vreme urîtă, pe

un drum desfundat, sau pur şi simplu cînd e prost dispus, şi rămîne cu cea mai posacă amintire despre acele meleaguri. Oricît ai discuta după aceea, el o ţine pe a lui :

— Nimic nu e bun pe acolo. Am fost chiar eu, am văzut cu ochii mei.

În timp ce mergea de la gară spre Casa colhoznicului, Zoia cercetă cu privirea orăşelul care nu i-a făcut de loc o impresie bună. Deşi mari, casele sînt de lemn, înnegrite de timp şi de fumul locomotivelor. Grădini nu sînt, pe ici, pe colo se înalţă cîte un brad sau cîte un mesteacăn trist. În jur, oriunde te întorci — munţi, dealuri şi pădure, pădure...

Din fericire a găsit un pat liber în camera femeilor. Rămînînd singură în cameră şi-a numărat banii ce-i mai avea. Erau o sută şaptesprezece ruble.

— Şaptesprezece pentru cheltuială, iar suta o păstrez, s-o am la caz extrem, hotărî Zoia, de parcă n-ar fi fost chiar atunci într-un „caz extrem".

A aşteptat pînă seara, a mîncat o farfurie de ciorbă de varză şi s-a culcat. S-a acoperit cu pătura, a plîns puţin, apoi a adormit.

Ziua următoare a fost însorită şi caldă, o adevărată zi de primăvară siberiană. Plînsese destul în ajun, aşa că Zoia simţea un aflux de vitalitate : şi-a adunat toate rufele murdare şi a plecat să caute un pîrîu. Ca să n-o vadă nimeni, a intrat cît mai adînc în pădure, s-a descălţat, s-a dezbrăcat şi, păşind peste pietre, a intrat în apă.

Doar îşi înmuie piciorul, că scoase un strigăt : apa era rece — gheaţă. Alta ar fi renunţat la această idee, dar Zoia s-a ambiţionat şi nu numai că a spălat tot ce şi-a adus, dar a făcut baie, ba chiar s-a spălat şi pe cap. Apa era foarte catifelată şi străvezie.

Şi-a atîrnat rochia, prosopul şi restul echipamentului la uscat, pe crengile unui brad, şi a pornit să vadă ce mai e prin jur. A intrat vreo cincizeci de metri în adîncul pădurii şi a cuprins-o indignarea. Taigaua cea slăvită o uimea cu măreaţa ei dezordine. Se găsea pe acolo atîta căzătură de lemn şi uscături, încît s-ar fi putut încălzi o sută de ani toate casele din Cernobîl, şi tot ar mai fi rămas ! Stau însă acolo şi putrezesc. Privea rezervele de lemne şi nici nu simţea cum o zgîrie crengile şi n-auzea cum ţîrîie ţînţarii... A mers ceva mai departe înconjurată de o asemenea linişte, încît i se făcu frică. De sus, soarele lumina, iar în adîncul desişului era o noapte veşnică cu nuanţe verzui. Şi o linişte, ca în toiul nopţii : nu se auzea nici cîntecul păsărilor, nici freamătul frunzelor, ci doar un vuiet surd, abia simţit, care nu se întrerupea nici o clipă...

De frică, Zoia căută să ajungă cît mai repede la mal, dar nu putu. Un animal îndrăzneţ, la corp mic, dar cu un cap mare, i-a ieşit în cale. S-a aşezat pe o ramură, a fixat-o cu ochii-i negri şi a început să ţiuie :

— Ţi — ţi — ţi !

Animalul nu era mai mare decît un şobolan şi nici n-avea o înfăţişare înspăimîntătoare, aşa

cum arăta cu dungile brune de-a lungul spinării, dar cine știe ce putea să facă. Cînd nu te aștepți, îți sare-n față. Zoia ridică mîna spre el și acesta fugi pe altă ramură, se întoarse din nou spre ea și țiui mai tare.

— Eh, tu ! spuse Zoia și ocoli pe gîlcevitorul dungat.

A ieșit din taiga zgîriată, speriată, plină de bășici de la mușcăturile țînțarilor. S-a liniștit puțin cînd a auzit ciripitul păsărelelor și a văzut apa strălucind în razele soarelui.

S-a liniștit, dar nu i-a revenit buna dispoziție.

„Ce-o mai fi bun și în Siberia asta ? se gîndea ea. Oamenii sînt tăcuți, morocănoși. Taigaua e morocănoasă, țînțarii sînt morocănoși, animalele sînt morocănoase, ba chiar și apa rîului e morocănoasă."

În realitate, morocănoasă era Zoia. Era flămîndă și cu cît i se făcea mai tare foame, cu atît îi pierea buna dispoziție. Pînă la prînz, pe care-l limitase la o farfurie de ciorbă de varză, mai erau trei ore, dar după scăldat pofta de mîncare devenise de-a dreptul chinuitoare. S-a întors la Casa colhoznicului și văzu că femeia care fusese ieri de serviciu se schimbase. În locul ei era o tînără care n-avea înfățișare de rusoaică.

„Desigur, nici să vorbească rusește nu știe, se supără în sinea ei Zoia. E vreo chinezoaică și, bineînțeles, morocănoasă."

S-a înșelat. Văzînd-o pe Zoia îmbujorată după scăldat, cu un braț de rufe spălate, chinezoaica plesni din palme după obiceiul rusesc :

— Nu cumva ai făcut baie în rîu ?

— Am făcut.

— Ia te uită ce îndrăzneață ești ! Doar apa pișcă de rece ce-i : în rîul nostru nimeni nu se vîră.

— Iacă, eu m-am vîrît.

— Da zdravănă fată ești !

Chinezoaica s-a dovedit a fi neașteptat de cumsecade ! Ascultînd istoria Zoiei despre întîlnirea cu fiara, a rîs și i-a explicat că era un burunduc[1], și că s-a speriat degeaba. Spre sfîrșitul discuției i-a propus :

— Bineînțeles, vrei să calci. Fierul, uite, e acolo pe raft, iar cărbunii sînt în găleata de după ușă.

Ca să-și omoare timpul și să uite de foame, Zoia s-a apucat de călcat. Și-a călcat lucrurile ei și, fiindcă tot se pornise — încă vreo șase cearșafuri de-ale Casei colhoznicului și două halate ale bufetierei. Și bine a făcut. Bufetiera i-a turnat o porție dublă de ciorbă, iar la fundul celei de a doua farfurii a găsit o bucată atît de mare de carne de porc, încît a trebuit s-o lase, împreună cu o felie de pîine, pentru masa de seară.

O farfurie de ciorbă, o jumătate de kilogram de pîine și plata pentru dormit e o cheltuială destul de mică, dar banii se topesc, se topesc. S-a dus la gară să afle ce se-aude cu valiza ei, dar, deocamdată, nu era nici o veste.

---

[1] Veveriță de Siberia.

3

A treia noapte Zoia a avut un vis : la o masă stătea moş Ivan Ilici cel chel şi o ameninţa cu degetul :

— Îţi aminteşti, ţi-am spus că în Siberia te rătăceşti uşor. După părerea mea, chiar aşa s-a întîmplat !... Aşteaptă, aşteaptă, ai să dai de mama dracului.

Iar mama dracului era chiar aici ! Slabă, înaltă şi foarte înfricoşătoare. Se îndreptă spre Zoia şi-i întinse mîna. Zoia fugi, dar bătrîna — după ea. Zoia ieşi în stradă — mama dracului o urmărea. Şi era cît p-aci s-o ajungă, dar Zoia reuşi să se refugieze la comitetul raional al comsomolului.

S-a trezit neliniştită. Şi-a adus aminte că la gară i se vizase întreruperea doar pentru trei zile, iar acum biletul ei nu mai era valabil... Ce să se facă ? Singurii bani pe care-i mai avea, erau hîrtia de o sută de ruble şi trei monede de cîte cincisprezece copeici. Avea de ales : ori să schimbe hîrtia, ori să dea ortul popii. Să dea ortul popii tocmai în ajunul întîlnirii cu Eduard Almazov, nu era de dorit, dar şi să schimbe suta era păcat... De-ar găsi o muncă temporară...

Zoia şi-a îmbrăcat o rochie curată, şi-a legat basmaua spălată şi a plecat prin Buran să-şi caute norocul.

Peste drum de Casa colhoznicului se afla Casa de cultură, unde rula filmul *Căutătorii comorilor subterane*. Biletul costa două ruble. Tentaţia era uriaşă, dar Zoia nu se lăsă ispitită, ci hotărî :

— În curînd am să-i văd gratis pe geologi !

În loc de cinema, a intrat într-un magazin de pîine şi şi-a cumpărat pîine de patruzeci şi cinci de copeici. Jumătate a mîncat-o, cealaltă jumătate, după ce a stat pe gînduri, a împachetat-o într-o hîrtie, apoi s-a răzgîndit — a despachetat-o şi a mîncat-o.

Cel mai aglomerat loc din Buran este Piaţa gării. Aici, peste drum de magazinul universal, Zoia a găsit ceea ce căuta : un stîlp, iar pe el... ce mai, ca în poveste — iată un stîlp, iar pe stîlp stă scris...

Privi Zoia la cele scrise şi vederea i se tulbură la cuvintele „se caută urgent".

Nenumărate întreprinderi din uriaşa regiune şi chiar din Buran căutau urgent :

Ambalatoare, buldozerişti, bufetiere, bucătari, contabili-şefi, contabili principali şi simpli, cantaragii, crescători de animale sălbatice, crescători de vite, curieri, casieri, călăfătuitori, croitori de damă, cofetărese, conducători artistici de grupe coregrafice, cîrmaci, căpitani de şlep, dădace, dieselişti, directori adjuncţi în diferite domenii, dulgheri, distribuitori de alimente, dactilografe—secretare, electricieni, electrosudori, excavatorişti, expeditori.[1]

Fochişti, frizeri, femei care spală vasele, femei de serviciu, frezori, fierari betonişti, grăjdari, gra-

---

[1] Cititorul, desigur, va ierta lunga înşiruire de profesii, aflînd că aceasta nu este rodul fanteziei autorului, ci o selecţie (prescurtarea făcîndu-se în contul repetărilor şi introducîndu-se ordinea alfabetică) din anunţurile afişate în diverse locuri la 27 august 1958, într-unul din oraşele din Siberia.

vori, hamali, instalatori de apă, ingineri-tehnologi, ingineri-geologi, ingineri-topografi, ingineri-constructori, ingineri în toate specialităţile, infirmiere, însoţitori de vagoane poştale, instructori-acordeonişti, împuterniciţi pentru organizarea de spectacole, îngrijitori de macazuri, jurisconsulţi.

Lăcătuşi, moaşe, maiştri de foraj, medici, medici-veterinari, magazioneri-şefi, mecanici de cinema, macaragii, mecanici de şalupă, marinari, muncitori auxiliari, muncitori necalificaţi, manevranţi de vagoane, paznici, paznici-şefi, parchetari, poştari, profesori de desen, pescari, plutaşi.

Rabotori, rechizitori pentru teatru, săpători, spălătorese, socotitori, sanitare, sufleuri, sudori de sudură electrică şi autogenă, şefi cu aprovizionarea, şefi de şantier, şoferi, tinichigii, tinichigii care fac acoperişuri, turnători, tăietori de pădure, tapiţeri, timonieri, tîmplari, tractorişti, telegrafiste, tehnicieni pentru securitatea muncii, tencuitori, topitori de cubilon, topometru, tehnicieni chimişti.

Ucenici tencuitori, uşieri, vînzători, vînzătoare de îngheţată, vînzătoare ambulante, zootehnişti, zeţari, zugravi.

Zoiei i-au fost necesare mai bine de patruzeci de minute ca să ia cunoştinţă de această vastă literatură. Unele anunţuri conţineau amănunte colorate, nu lipsite de interes. De pildă jurisconsultul era ademenit cu „centru cultural regional, aflat în apropiere“, ucenicii tencuitori — cu

„existenţa şcolilor pentru adulţi“, muncitorii necalificaţi — cu „posibilitatea de a urma cursurile de şoferi, iar contabilului-şef i se ofereau „terenuri nelimitate cu numeros vînat şi animale“.

Oricît de ademenitoare erau multe dintre invitaţii, după părerea Zoiei, toate sufereau de un cusur esenţial : ele ofereau numai munci permanente şi, nicidecum, temporare. Fata se pregătea să treacă la un alt panou cu anunţuri cînd observă o hîrtie scrisă de mînă, care sărea în ochi, aşa cum era atîrnată mai sus decît celelalte, direct pe stîlp. Pe ea scria :

Restaurantul c.f. din st. Buran caută urgent vînzătoare temporare pentru comercializarea produselor alimentare în trenurile locale.

N-a stat mult pe gînduri. Nu o dată văzuse Zoia femei şi fete dibace, care mergeau prin vagoane şi vindeau chifle, sandvişuri şi îngheţată. Cînd era mică, le invidia chiar pentru tunicile lor albe şi pentru că puteau să se plimbe cît voiau cu trenul. Munca în sine — a lua chiflele şi sandvişurile cu furculiţa şi a număra banii — nu i se părea prea complicată, astfel încît Zoia s-a îndreptat hotărîtă spre gară...

Cam peste o jumătate de oră s-a întors pe acelaşi drum, strîngînd la piept o mică legăturică.

Aici trebuie să facem o digresiune. Zoia, fireşte, nu cunoştea toate acestea, dar, primind din mîinile responsabilului restaurantului halatul imaculat cu iniţialele G.B. (ceea ce însemna : „gara Buran“) cusute pe el, a primit, totodată, şi scutul războinicului.

Da, da, al războinicului, deoarece de cîţiva ani între restaurantele celor trei gări vecine — Purga, Buran şi Zaviruha — se ducea un război necruţător!

Din vremuri uitate, mai precis, din ziua cînd a început circulaţia de pasageri pe marea magistrală a Siberiei, bucătarii gării Buran se acoperiseră de glorie datorită artei neîntrecute de a coace pateuri cu carne, cu ficat şi, în special, cu ciuperci şi ceapă. Faima acestor pateuri se întindea de la Ural şi pînă la oceanul Pacific, înfierbîntînd patriotismul, şi aşa destul de înflăcărat, al celor din Buran. Cei ce lucrau la restaurant transmiteau din generaţie în generaţie legendele străvechi despre pasagerii care au mîncat pînă au pierdut trenurile, despre mecanicii de tren, care se străduiau să sosească mai devreme la Buran, despre năprasnicele trenuri expres, care se opreau totuşi ademenite de mirosul aluatului copt... Şi iată că această glorie, care părea veşnică, a început să apună! Ori o fi trădat cineva secretele producţiei, ori oamenii înşişi le-au descoperit cu mintea lor, fapt este că restaurantele din Purga şi Zaviruha au început să organizeze o producţie în masă a pateurilor şi, ceea ce este cel mai revoltător, le vindeau sub denumirea de „Buran". Purga se află de o parte, Zaviruha — de cealaltă parte, astfel încît, trecînd prin Buran, pasagerii, sătui, refuzau pateurile.

Nu vom descrie toate peripeţiile războiului. Vom spune numai că în perioada de care ne ocupăm, Buran, mărind cu cincisprezece grame greutatea umpluturii la fiecare pateu şi înarmîndu-se

cu şerveţele de hîrtie, se pregătea de atac pe ambele fronturi. Una din sarcinile tactice puse de directorul restaurantului era cucerirea trenurilor locale, în garnitura cărora nu se găseau vagoane-restaurant. În acest scop au fost comandate tăvi frumoase cu inscripţia „Adevăratele pateuri de Buran".

Ideea de a muta acţiunile de luptă în afara gării şi a duce pateurile pînă la cei mai comozi pasageri era măreaţă, dar — vai! — femeile şi fetele din Buran erau ocupate cu o muncă mai importantă şi necesitatea urgentă de a avea vînzătoare ambulante a răsunat ca o chemare în pustiu.

Într-o asemenea situaţie, apariţia unei fete tinere, sănătoase şi dezgheţate era o adevărată fericire. Directorul — un siberian aspru şi fără predispoziţii pentru discuţii îndelungate — a întrebat-o numai „a cui e" şi s-a uitat prin actele ei.

Actele erau în regulă şi el a hotărît:

— Ia-ţi un halat. Vii mîine la şapte.

4

Bancnota de o sută de ruble era întreagă, aşa că Zoia a sosit la lucru flămîndă, iar la bucătărie, unde i-au numărat pateurile, mirosea atît de ademenitor, încît mai mult de jumătate din instrucţiunile date de director i-au intrat pe o ureche şi i-au ieşit pe alta. De altfel, ceea ce era important a reţinut: cu cît va vinde mai multe pateuri, cu atît va fi mai bine pentru ea şi pentru restaurant. Dar, gonind după cantitate, niciodată nu trebuia să

piardă posibilitatea de a lăuda calitatea mărfii, opunînd înaltele ei merite, numeroaselor lipsuri ale pateurilor din Purga şi, mai ales, ale celor din Zaviruha.

Cu tava plină şi cu inima palpitînd de emoţie, Zoia s-a urcat pe platforma primului vagon şi, nehotărîtă, s-a oprit în capătul culoarului. Pentru cine nu-i în cauză, comerţul cu pateuri pare a fi o ocupaţie foarte uşoară, dar una e să priveşti şi alta este să vinzi tu însuţi.

Şi, pe lîngă toate acestea, mai e şi mirosul irezistibil al acestor pateuri imposibile.

Meditaţia în faţa uşii vagonului s-a terminat cu faptul că Zoia a luat un pateu cu carne şi l-a mîncat. A dispărut atît de repede, încît nici nu a apucat să-i simtă gustul. A trebuit să mai ia unul. Apoi, a gustat două pateuri cu ficat. În ceea ce priveşte pateurile cu vineţică şi ceapă, Zoia încă nu mîncase niciodată aşa ceva şi ca să afle ce gust şi ce aromă au i-au trebuit patru bucăţi.

„Doamne, dumnezeule, am înfulecat opt pateuri! se îngrozi ea. Ce mîncăcioasă, ce risipitoare!..."

Nu ştiu cum, dar gîndul că va trebui să acopere cheltuiala din bancnota neschimbată nu o mai speria. Pateurile cu vineţică posedau o adevărată vrajă: pe lîngă o senzaţie plăcută de îndestulare Zoia simţi şi un aflux de energie clocotitoare, de veselie şi — oricît ar fi de surprinzător — un impetuos şi înflăcărat patriotism pentru Buran!

Aruncîndu-şi o privire în oglinjoară şi-a aranjat basmaua, a deschis uşa vagonului cu hotărîre

şi, accentuînd litera „a" ca la Tavrov, vesti pasagerilor:

— Pateuri! Adevărate pateuri de Buran cu carne, ficat şi ciuperci... Cine mai doreşte pateuri calde cu carne, ficat şi ciuperci?... Adevărate de Buran!

Chiar în primul compartiment, Zoia fu dezamăgită: pasagerii apucaseră să ia micul dejun în gara Purga şi au întîmpinat pateurile de Buran, după părerea Zoiei, fără entuziasmul cuvenit.

— Cine mai doreşte pateuri?

Tăcerea indiferentă a pasagerilor a fost întreruptă de un băieţandru care a spus:

— Ştim noi pateurile tale: doar o ţîră de umplutură şi-s tari ca piatra, de poţi să dai cu ele de pămînt.

Calomnia a revoltat-o pe Zoia pînă în adîncul sufletului.

— D-astea poate-s la Zaviruha, dar la noi sînt din cele adevărate. Cetăţene, mai întîi gustă şi apoi critică.

Băiatul a vrut să obiecteze ceva, dar se înecă: Zoia apucă să-i vîre între dinţi un pateu. Fără să aştepte rezultatele probei, l-a prevenit:

— Încearcă numai să spui că-s rele, că te şi arunc sub tren.

Se spune că reclama este sufletul comerţului. Ridicată la înălţimea cuvenită, reclama pateurilor de Buran a pus în mişcare întreg vagonul. Unii dintre pasageri ieşeau pe coridor doar ca s-o vadă pe Zoia, dar imediat cădeau în undiţă.

— Dumneavoastră, cetăţene, nu vă uitaţi la

mine, ci la pateuri. De care doriţi — cu ficat sau cu vineţică ?

Unul, încăpăţînat, a refuzat să cumpere, spunînd că a mîncat cinci pateuri la Zaviruha. Zoia i-a ţinut piept :

— Să nu mai mănînci din Zaviruha. Iată, la noi la restaurant un călător a mîncat patruzeci de bucăţi şi a mai luat o sută cu el.

— Oare nu spui basme ?

— Poftim, gustă !... Cîte iei — cinci sau zece ?

În celălalt vagon lucrurile au mers ca pe roate. Zoia s-a reîntors în Buran neaşteptat de repede. A predat cîştigul, s-a încărcat cu marfă şi a pornit într-un nou raid...

Capitolul IV

Intîlnire cu geologii. Victorie asupra hoţilor de pahare.

I

Valia, care lucra la Casa colhoznicului şi pe care Zoia o luase drept o chinezoaică, s-a dovedit a nu fi de loc chinezoaică, ci o hakasă [1] dintr-un îndepărtat ulus [2] de munte. Locuia la Buran numai pentru că învăţa la şcoala medie sanitară. După ce va termina cu învăţătura, voia să se întoarcă în Hakasia. În mai puţin de o săptămînă

[1] Hakaşi — popor din Regiunea Autonomă Hakasă, în partea de sud a U.R.S.S., pe cursul superior al Eniseiului.

[2] Sat, în limba unor popoare din Siberia.

Zoia s-a şi împrietenit cu Valia. Aceasta i-a propus Zoiei să se mute la ea, în mica-i odăiţă. E mai ieftin şi mai vesel...

Serile, noile prietene stau mult de vorbă. Zoia povesteşte cu însufleţire despre dumbrăvile din Tavrov, despre uzinele de zahăr, despre munţii cretacici de pe Don. Valia o răsplăteşte generos vorbindu-i despre masivul Ala-Tau ale cărui creste străpung norii, despre aurul şi samurii de acolo. Ea a învăţat-o pe Zoia arta deosebit de plăcută de a ronţăi nucile parfumate de zîmbru fără să spargă preţiosul miez. Cu cît se prelungea discuţia, cu atît mai înaltă devenea grămada de coji. Nu degeaba seminţele acestea sînt numite „discuţie siberiană".

Geamantanul însă tot nu s-a reîntors. Din pricina aceasta întîlnirea cu Eduard Almazov se amînă mult, mult de tot ! Ar·fi putut să-şi procure o nouă toaletă, dar nu se grăbea, căci tare îi era bine cu Valia şi apoi nici războiul dus de Buran cu Zaviruha şi Purga încă nu se terminase, iar Zoia nu e dintre acelea care să dezerteze din linia întîi. Cu atît mai mult, cu cît inamicul începuse să treacă în defensivă.

O dată, pe cînd se întorcea la Buran cu tava goală, ca din întîmplare s-a aşezat lîngă Zoia o femeie necunoscută. Din vorbă în vorbă s-a legat discuţia. Zoia, sinceră, i-a povestit despre sine. Femeia a ascultat şi a oftat :

— Il ştiu eu pe directorul vostru. E un om aspru, posac. Intr-un cuvînt — un adevărat cial-

don[1] !... Niciodată n-o să-l ajute pe un om în nevoie. Ţie, fetiţo, ţi-ar fi mai bine la Zaviruha. Acolo-i cu totul altceva : directorul restaurantului, Fedosii Mihailovici, este un om inimos, respectuos, oricînd ar fi gata să te ajute... Chiar spunea deunăzi despre tine : astăzi vînzătoarele bune sînt la mare preţ... Dacă vrei, pun o vorbă bună pentru tine.

Nu trebuia să aibă o mare experienţă de viaţă ca să înţeleagă despre ce era vorba : încercau s-o ademenească pe Zoia, îi propuneau să trădeze Buranul ! Dar nu şi-au găsit omul ! O indigna profund chiar şi ideea de a vinde pateuri de Zaviruha.

— Să vînd eu pateurile voastre infecte ! Păi asta n-o fac nici în ruptul capului ! Ce, alea sînt pateuri ? ! Toate-s necoapte, se încleiază în gură, magiunul iese afară ! Iar directorului vostru, care este gata să se sufoce de zgîrcit ce-i, îi pare rău şi de şerveţelele de hîrtie. E o ruşine să vezi cum pasagerii îşi mînjesc mîinile cu pateurile voastre!

Înţelegînd că diversiunea nu a reuşit, necunoscuta spuse ceva foarte nelalocul lui despre ciuperci putrezite şi dispăru. Zoia însă apucă să-i arunce din urmă :

— Magiun cu surcele !

Fata a povestit directorului cele întîmplate, şi după două zile contraspionajul din Buran află că cei din Zaviruha au trimis la Zoia nici mai mult, nici mai puţin decît pe soţia directorului însuşi.

---

[1] Locuitor de baştină din Siberia.

Într-atît o captivase pe Zoia războiul pateurilor, încît nu mai avea timp să se gîndească la toalete. Şi tocmai atunci se petrecu o nouă întîmplare !

Zoia s-a urcat pe platforma primului vagon, ca de obicei a stat puţin de vorbă cu însoţitoarea pe care o cunoştea, şi de la ea a aflat că în al cincilea vagon de clasa întîi călătorea o echipă de geologi cercetători, care se întorcea de la Krasnosibirsk.

Zoia trecea prin vagoane, vindea pateuri, dar, ca niciodată, mîinile îi tremurau. În al patrulea vagon era cît p-aci să greşească la socoteală : un pasager i-a dat o hîrtie de zece ruble, iar ea i-a dat rest de la douăzeci şi cinci. Noroc de oameni cinstiţi !

A intrat în vagonul cinci, s-a oprit în faţa uşii întredeschise a compartimentului în care călătoreau geologii şi o cuprinse îndoiala : să intre sau nu ? Visase să apară în faţa geologilor îmbrăcată nu aşa — în halat alb, cu batic de tifon, cu tava agăţată de după gît !

Nu încăpea nici o îndoială că cei ce călătoreau erau geologi. În compartiment avea loc o discuţie domoală, care abunda de cuvinte frumoase, savante :

— Remiz... Miză... Renons... Consolaţie...

Zoia nu mai putea de nerăbdare să-i vadă, aşa că întredeschise uşa şi le oferi :

— Nu doriţi pateuri ?... Calde, adevărate de Buran...

Nici n-a terminat ce avea de spus, într-atît a uimit-o priveliştea ! Într-un văl des de fum de

țigară stăteau șapte bărbați : patru dintre ei jucau cărți pe un geamantan, ceilalți priveau jocul. Toți erau nebărbieriți, obosiți. Pe masă — sticle de bere goale, pe jos un milion de mucuri de țigară : pare-se că jucătorii n-au dormit toată noaptea. Și nu aveau nimic geologic în preajma lor : nici ciocănașe, nici puști, nici rucsacuri ; doar geamantane învechite, fulgarine ponosite și sacoșe cu alimente.

Unul din geologi, cel mai neras dintre ei, probabil că pierduse, și era prost dispus. S-a întors către Zoia și a mormăit supărat :

— Ia lasă-ne-n pace cu pateurile tale !

Oricine ar fi putut să vorbească astfel, numai un geolog nu ! Într-atît s-a simțit de ofensată Zoia, încît n-a mai rezistat :

— Vă rog, cetățene, să nu-mi vorbiți așa. Eu nu sînt cal, ci lucrătoare în domeniul alimentației publice.

Și trînti ușa cu zgomot.

În zadar se mîngîia Zoia la gîndul că printre jucători nu se afla Eduard Almazov ! Vălul romantic, chiar dacă nu s-a destrămat de tot, se rărise totuși suficient pentru ca în fața fetei să transpară un mic adevăr pe care cineaștii îl ascundeau cu încăpățînare, și anume, că geologii sînt oameni ca toți ceilalți, că au și ei slăbiciuni omenești.

Să nu se supere lucrătorii acestei frumoase profesii pe autorul care, atît de imprudent, a deschis ușa compartimentului din vagon. Cînd are ocazia, chiar el, autorul, nu se dă în lături să facă un preferans cu parteneri corecți, care știu jocul, îi place de asemenea să bată cu un șapte de atu

un as în care adversarul pusese nădejde și să sărbătorească o asemenea victorie cu un pahar de bere spumoasă...

2

Zoia stă după geamul chioșcului de pe peronul gării.

Femeile care lucrau la bucătărie și la bufet erau de părere că aceasta-i o avansare. Era o muncă permanentă, fără calvarul obositor din vagoane. Plouă sau se ridică praful — cînd stai în chioșc puțin îți pasă. Închizi gemulețul și de după sticlă aștepți să vezi ce va mai fi, stînd acolo ca un melc în cochilia lui.

Dar Zoiei nu-i plăcea să stea în cochilie. Era sufocant și plictisitor. Lucra cu intermitențe, după cum veneau trenurile. Pleacă un tren și din nou se așterne liniștea plictisitoare. În asemenea momente ea închidea chioșcul și se ducea să mai stea la taifas cu vecinele. Nici asta nu-i producea însă mai multă plăcere. Celelalte vînzătoare erau mult mai în vîrstă ca ea și aveau o deosebită plăcere să vorbească despre boli.

Nu știu ce părere au alții, dar autorul consideră în mod sincer că lista bolilor umane ar trebui revăzută. Multor boli ar trebui să li se schimbe numele : prea sînt frumos intitulate ! Ai o adevărată satisfacție pronunțînd și repetînd asemenea cuvinte ca „diabet“, „encefalită“, „endocardită“, „mioma“. Îi apare cuiva pe ceafă un păcătos de buboi, că-l și vezi mergînd și lăudîndu-se :

— Știți, mi-a ieșit pe ceafă un aterom !

Autorul însuşi a auzit cum o cucoană cocheta în gura mare :

— Dac-aţi şti cît mă chinuiesc cu o ozenă ! Am o ozenă îngrozitoare.

Autorul presupune că dacă buboaiele şi umflăturile s-ar numi pe ruseşte buboaie şi umflături, iar ozena s-ar numi în realitate duhoare din nas, posesorii lor nu s-ar mai lăuda.

Să lăsăm însă ca asupra problemei titulaturii bolilor să cugete în timpul liber Academia de ştiinţe medicale. Autorului îi rămîne doar să constate că vînzătoarele de la chioşcurile din gara Buran erau nişte persoane cu un grad înalt de erudiţie. Tot timpul aveau pe limbă expresii ca : „metabolism", „depuneri de săruri", „tensiune ridicată". Zoia se plictisea îngrozitor în societatea lor. Ea simţea uneori un gol la lingurea, dar aceasta se întîmpla întotdeauna înainte de masă, iar de asemenea senzaţii nimeni nu se plînge.

Discuţiile despre boli ocupau jumătate din timpul liber al vînzătoarelor, restul şi-l petreceau vorbind în taină despre „hoţii de pahare".

Zoia a aflat cine-s hoţii de pahare chiar în prima zi de lucru în chioşc, cînd doi bărbaţi, cerînd o sticlă cu suc de zmeură, chiar în ochii ei, fără jenă, au şterpelit paharele.

Dacă Zoia ar fi făcut parte din guvern, fără să stea mult pe gînduri ar fi propus să fie băgată la puşcărie orice persoană care are în buzunar pahare de felul celor folosite la bufete. Alte vînzătoare erau mai puţin pornite. Făcea impresia că erau înclinate să privească furtul de pahare

şi beţia legată de acesta, ca un rău de neînlăturat, cu care trebuia să te împaci.

Zoia însă nu se va împăca niciodată cu hoţii de pahare ! Fireşte, un pahar costă doar cîteva copeici, dar la sosirea trenului, cînd nu ajung, lipsa paharelor duce la subminarea comerţului.

— Ei, prostuţo, nu te înfierbînta aşa, căuta s-o convingă cea mai bătrînă dintre colegele de muncă. Nimeni n-are de gînd să-i apere pe hoţii de pahare, însă cu ei trebuie să te porţi cu pricepere. Hoţul de pahare e şi el om, aşa că luîndu-l cu binişorul, totdeauna te poţi înţelege cu el. Ia un pahar, îl duce, face ce vrea, apoi îl restituie şi, o dată cu el îţi strecoară şi o sticlă goală de un sfert sau de jumătate de litru. Iată că ai şi un cîştig. Dacă dispare un pahar, paguba-i mică. Şi apoi, ştii ce oameni sînt ăştia ? Le refuzi un pahar — îţi sparg geamul.

— Le arăt eu lor !... Nu vreau cîtuşi de puţin să se adune beţivii lîngă chioşcul meu.

— Cum ai să-i dezveţi ?

— Cumva îi dezvăţ eu !

— Vezi să nu te alegi cu neplăceri.

Chioşcul nr. 6, al Zoiei, se afla tocmai la capătul peronului. De aceea, la ea nimereau fie pasagerii din primele, fie cei din ultimele vagoane (depinde de direcţia trenului). Ce-i drept şi aceştia asigurau o vînzare destul de bună, dar Zoia trebuia să care marfa de la magazie pe o distanţă mai mare ca celelalte vînzătoare. Seara, chioşcul ei era cel mai asaltat de hoţii de pahare, care se temeau de lumină puternică şi de miliţie.

Curînd, prorocirile vechii vînzătoare s-au adeverit. Războindu-se cu hoţii, Zoia şi-a atras numeroase neplăceri. Unul din ei, prins asupra faptei, în loc să înapoieze ceea ce furase, l-a aruncat în geam. Întîmplarea s-a încheiat cu un proces-verbal...

De-abia peste două săptămîni Zoia a repurtat victoria deplină asupra duşmanilor ordinii. În timpul acesta începuse să-i cunoască după înfăţişare pe cîţiva din cei mai înrăiţi hoţi de pahare, fapt care i-a sugerat o idee chiar în toiul altercaţii.

— Uite, am să-i spun nevestei tale că zilnic te îmbeţi aici, a promis ea unuia din hoţi.

— Numai să ai curaj ! se oţărî acesta.

Totuşi, în tonul răspunsului, fata sezisă frică şi dezorientare.

Alta n-ar fi mers mai departe de promisiune, dar Zoia se apucă şi o căută pe nevasta beţivului — o siberiancă bine legată şi neînduplecată. Aceasta o ascultă, încruntînd supărată sprîncenele, apoi lăsă să cadă scurt :

— Aşadar, iată unde s-au aranjat să crape votcă ! Ei, lasă... Îţi mulţumesc că mi-ai spus...

Convorbirea a fost scurtă, dar cu urmări grave. În seara următoare, cînd chioşcul nr. 6 fu înconjurat de umbrele hoţilor de pahare, din grădina de lîngă gară se năpusti un detaşament de femei. Căzînd în încercuirea femeilor mînioase, hoţii, speriaţi, şi-au pierdut curajul şi au capitulat de îndată. Nevestele i-au tîrît acasă, după ce, în prealabil le confiscaseră votca. Toate acestea s-au petrecut în întuneric şi într-o tăcere aproape deplină, dacă nu punem la socoteală unele sunete asemănătoare plescăitului unei cascade.

În următoarele zile, în faţa chioşcului au stat de gardă patrule de femei, care au desăvîrşit nimicirea tainicei corporaţii a hoţilor de pahare din Buran.

Zoia ar fi putut să-şi sărbătorească victoria, dacă asupra ei, fire năvalnică, nu s-ar fi abătut un nou necaz.

Capitolul V

Cititorul face cunoştinţă cu poetul Arsenii Dîhodîmov din Buran şi asistă la multe întîmplări. Victima există, vinovaţii nu se găsesc.

I

Darul poetic al lui Arsenii Ksenofontovici Dîhodîmov s-a manifestat cu toată forţa în perioada organizării Consiliului economic naţional al raionului Krasnosibirsk, deoarece prima sa operă a fost închinată lucrătorilor acestei instituţii. Poezia se termina cu aceste versuri pline de mînie :

In van toate vicleşugurile voastre,
Voi n-o să-nţelegeţi proporţiile noastre !
Uriaşă este secţia noastră de aprovizionare,
Ea are importanţă unională
Şi nu-i doar o secţie raională de aprovizionare.

Trebuie să dăm aici cîteva explicaţii necesare. Arsenii Ksenofontovici era gestionarul unui de-

pozit cu materiale de construcţie al combinatului metalurgic din N., şi, în felul acesta, unul din stîlpii „marelui sector al aprovizionării".

Dar, vai, cu tot talentul poetic, gestionarul depozitului s-a dovedit a fi un profet mediocru. Lucrătorii tînărului Consiliu economic naţional nu numai că „au înţeles proporţiile" secţiei de aprovizionare, dar au reuşit chiar să le reducă de cîteva ori. Dar adevăru-i adevăr : înainte de organizare în activitatea celor ce se ocupau cu aprovizionarea erau multe lucruri greu de înţeles. Lucrătorilor Consiliului economic li s-a făcut părul măciucă cînd au aflat că şindrila pentru tencuiala combinatului ce se construia în taiga se aducea tocmai de la Riga, iar clanţele pentru uşi şi zăvoarele pentru ferestre se cumpărau la preţurile pieţei din Soci şi Ţhaltuho. În afară de aceasta, combinatul îşi crease o întreagă reţea de depozite, mai bine zis de puncte de transbordare în gările aflate aproape la cinci sute de kilometri de obiectivele ce se construiau. Ignorînd existenţa rîurilor navigabile, responsabilii cu aprovizionarea înfundau pe drumurile pierdute din taiga zeci de camioane, iar uneori se petreceau chiar adevărate minuni. Astfel, o dată a dispărut fără urmă un camion de cinci tone încărcat cu tablă de fier, care plecase din staţia Buran. Peste cîteva zile, şoferul a fost descoperit la Sverdlovsk, la punctul sanitar pentru trezirea beţivilor, şi numai după o lună şi jumătate cercetaşii din taiga au reuşit să găsească maşina, care se pripăşise într-o pădure deasă de cedri, pe coasta unui deal înalt, la vreo zece kilometri de drum. Au fost necesare eforturile a două brigăzi de muncitori forestieri şi a

patru lucrători de la inspecţia auto, pentru a scoate maşina de acolo. Să presupunem că muma-pădurii a fost aceea care a dus camionul pe deal, dar la ce bun i-o fi trebuit ei tabla de fier care a dispărut fără urmă ?

Un asemenea mijloc de transport era foarte costisitor pentru şantier ! Nu e de mirare că răfuiala cu secţia de aprovizionare a fost scurtă, dar cruntă. Şi, totuşi, unii n-au fost înlăturaţi. Din pură întîmplare a rămas neatins depozitul din Buran, care, în actualul sistem de aprovizionare, era complet inutil. Aşa s-a întîmplat că Arsenii Ksenofontovici Dîhodîmov, chinuit de inactivitate şi de presimţiri grele, s-a cufundat pînă peste cap în poezie. În această perioadă a evadării din „realitatea tristă" a creat cele mai bune opere ale sale — ciclurile de versuri *Lirica* şi *Visuri despre ţări minunate*.

Nu sîntem înclinaţi să subapreciem talentul poetului vîrstnic, dar începător în ale creaţiei. Între altele, trebuie să remarcăm laconismul care-i era propriu, ca şi preciziunea ideilor — două calităţi ce ar putea fi invidiate de mulţi poeţi recunoscuţi. Să nu facem însă afirmaţii gratuite. Iată cît de concis şi de clar a reuşit el să dezvolte tema dragostei efemere şi a credinţei.

UITARE

Dedicată Ekaterinei Dîhodîmova, soţia mea de-a doua.

Uită! Uită tot despre trecut
Decadele trecute nu le vei reîntoarce.
Nu mă chema înapoi
Eu am pus capăt iubirii.

Întreaga profunzime a acestei mici, dar pe deplin desăvîrşite opere, devine clară dacă o punem alături de alte versuri :

FIDELITATE

Inchinată frumoasei necunoscute.

V-am văzut prin sticla
Ferestrei vagonului de clasa întîi.
De-atunci şaze zile şi şase nopţi au trecut
Dar eu vă iubesc fără-ncetare.

Dar nu trebuie să se creadă că tema dragostei în opera lui Arsenii Dîhodîmov este predominantă, lăsînd pe planul al doilea tematica de producţie, închinată, ca să spunem aşa, problemelor actuale. Treburile depozitului ce-i fusese încredinţat îl chinuiau pe poet chiar şi în somn. Nu poţi să citeşti fără emoţie profundă aceste versuri :

VIS INGROZITOR

Eri am avut un vis ingrozitor
Că o lună a stat vagonul,
Că pentru staţionare s-a perceput locaţie,
Şi că nu mai sînt şef.

În schimb, ce linişte şi ce încredere în forţele proprii exprimă versurile poetului intitulate *Despre ţări minunate!* Ciclul este precedat de o scurtă poezie care defineşte foarte precis coordonatele sale geografice.

Această poezioară este intitulată :

DOMICILIUL MEU

Există un număr infinit
De frumoase oraşe şi ţări,
Dar eu am domiciliul
La gara C. f. Buran.

Desigur, criticii cicălitori vor spune că în această poezie autorul constată numai faptul, fără să-şi determine atitudinea faţă de propriul domiciliu. Aceasta, fără îndoială, este adevărat, în schimb, cît laconism ! Orice casier de la căile ferate, orice lucrător de la poştă şi telegraf, ar cădea în extaz faţă de atîta preciziune. La urma urmei, trebuie să se ţină seama că există mult mai mulţi casieri de gară şi lucrători de poştă decît critici literari.

În ceea ce priveşte ciclul de versuri *Despre ţări minunate,* reproducem aici numai două poezii — *Toreadorul* şi *Italia.*

TOREADORUL

Sînt toreador! Plin de bravură,
Mă arunc cu înverşunare înainte
Şi prin intermediul spadei ascuţite
Ucid vita cornută.

ITALIA

Astă seară am hotărît
Să mănînc macaroane la bufet
Şi în virtutea acestui fapt
Am avut un minunat vis despre Italia
. . . .

Peste tot Neapole, Sorrento
Fumegă Vezuviul în depărtare
Iar eu citesc acte
În limba italiană.

Am putea să mai reproducem numeroase alte opere, dar credem că sînt suficiente şi acestea. Cititorul şi-a făcut o imagine despre cîteva din trăsăturile de caracter şi despre profunzimea gîndirii poetice a lui Arsenii Dîhodîmov.

2

Pe hărţile geografice, căile ferate în vigoare sînt marcate cu linii roşii, groase. Nu daţi crezare hărţilor! Dacă ai reprezenta-o cu precizie, calea ferată care traversează Siberia nu ar fi mai lată decît o zgîrietură făcută cu cel mai fin ac pe podeaua unei vaste săli de concert. Pe o asemenea hartă veridică gara Buran, împreună cu centrul raional, nu ar arăta mai mare decît gămălia unui ac. Abia aici, faţă în faţă cu spaţiul imens şi cu mişcarea necontenită, Zoia începu să înţeleagă cît de interesantă este lumea.

Trenurile de pasageri trec unul după altul. Expresurile trec atît de repede, încît nu ai timp nici să zăreşti ceva. Alte trenuri opresc — şi atunci gara se umple pentru cîteva minute de oameni necunoscuţi, grăbiţi — bărbaţi şi femei, civili şi militari, tineri şi bătrîni, ruşi şi străini. Încotro şi cu ce scop călătoresc? Fireşte, fiecare din ei are o treabă foarte importantă. Din multitudinea de treburi omeneşti se îmbină acel ceva nemărginit şi uriaş, care se numeşte viaţa ţării şi viaţa lumii. Aşa i se pare Zoiei. Şi ce dureros e să priveşti la această viaţă prin geamul chioşcului! Ce-i drept, Zoia îl ştergea curat-lună, dar neghioaba de sticlă rămîne sticlă — un perete străveziu care o separă de întreaga lume. Deosebit de plictisitor îi era mai ales în acele momente de linişte, cînd nu soseau trenuri.

Şi visurile Zoiei erau acum oarecum melancolice. O dată a visat că dintr-un tren a coborît Eduard Almazov şi s-a dus la chioşcul vecin. A vrut să-l strige, dar n-a fost posibil! Lîngă chioşcul ei se îngrămădiseră cumpărătorii: unul voia să bea, altul — să ia pateuri, al treilea alegea un baton de ciocolată. Nu se ştie dacă există pe lume un Eduard Almazov, dar cumpărători şi plan de vînzare există cu siguranţă. În timp ce vindea, trenul s-a pus în mişcare şi Eduard Almazov a plecat. Zoia şi-a pierdut fericirea!...

Altădată, dacă ar fi avut un asemenea vis, neapărat ar fi plîns, dar acum din ochii ei n-a picurat o lacrimă. Tristeţea e tristeţe, dar sentimentele anterioare nu i-au mai revenit Zoiei, parcă un fum ar fi acoperit chipul tînărului şi frumosului geolog...

„În fond, de ce trebuie eu să-l caut? se consola Zoia. Dacă mă iubeşte, să mă caute el..."

Intenţiona să-şi facă o nouă toaletă, dar după acest vis s-a răzgîndit. Banii cîştigaţi s-au dus pe o rochie nouă din material sintetic şi pe un ceas *Zorka*. Cîte ceva a cheltuit şi pentru mărunţişuri: deşi era iunie şi-a dat la reparat pîslarii

cei vechi aduşi din Cernobîl. Şi bine a făcut: cine ştie dacă va veni Almazov, dar iarna siberiană va veni negreşit...

Viaţa unei gări este măsurată, calculată pe ore. La timpul stabilit vin şi pleacă trenurile, cei care sînt de serviciu se schimbă unul pe altul. În fiecare seară pe peron apărea Box.

Box era un dulău. Un cîine ciobănesc mare şi deştept. El îl aducea la plimbare pe stăpînul său — un om gras, în vîrstă, îmbrăcat întotdeauna foarte bine, şi, după cum i se părea Zoiei, plin de sine. Peste costumul gri-deschis purta un palton scump, de culoare deschisă, capul său rotund era încununat de o pălărie din catifea verde. Conducîndu-şi stăpînul, Box păşea grav pe peron. De altfel, la chioşcul Zoiei el apărea destul de rar. Pare-se că-l interesau mai mult pasagerii din vagoanele de clasa întîi, aflate la mijlocul garniturilor. Uneori Box da pentru ei adevărate reprezentaţii: sărea peste grilajul grădiniţei, prindea obiectele aruncate de stăpîn, se culca, lătra fără răutate cu o voce de bas neobişnuit de groasă.

O dată Box a ajuns pînă la chioşcul Zoiei şi ea i-a aruncat o bucată de pateu cu ficat. Cîinele s-a repezit s-o prindă, dar stăpînul i-a strigat cu severitate: „Marş, Box!“ şi Box s-a întors ruşinat.

— Permiteţi-i să mănînce pateul! l-a rugat Zoia.

— Ah, dumneavoastră l-aţi aruncat? întrebă stăpînul, înclinîndu-se elegant. Box, ia-l!

Box a înghiţit pateul şi, privind spre Zoia, dădu din coadă în semn de mulţumire.

Astfel s-a împrietenit fata cu Box. După aceasta el a început să vină zilnic la chioşcul ei. Stăpînul îi cumpăra un pateu, Box îl mînca şi îi arăta Zoiei cîteva numere din repertoriul său.

Apoi au început să se petreacă lucruri foarte ciudate. Luîndu-şi schimbul în primire, Zoia s-a apucat să şteargă tejgheaua şi a găsit o mică bucăţică de hîrtie. A desfăcut-o şi a citit nişte rînduri care au uimit-o:

DOMICILIUL FRUMUSEŢII

Eu nu mă închin madonei
Şi nu visez la ea
În al şaselea chioşc de pe peron
Işi are locul frumuseţea!!!

Nu ştiu ce părere au cititorii, dar autorul a observat în repetate rînduri că cuvîntul „frumuseţe“ are o influenţă foarte puternică, aproape irezistibilă, asupra tinerelor fete. Căutînd să vadă şi ea frumuseţea ce se pripăşise în chioşc, Zoia privi cu atenţie tot conţinutul acestuia: sticlele cu suc de zmeură şi de răchiţele, pateurile şi chiflele aflate în vitrine, greutăţile, paharele goale, vasele cu bomboane şi pişcoturi. Vai, n-a remarcat nici o frumuseţe deosebită. Dar Zoia ştia să ghicească: scoţînd oglinjoara se privi în ea. Oglinjoara era mică şi putea să vadă doar un nas cîrn, un ochi şiret şi căprui şi o sprînceană neagră. Nasul, ochiul şi sprînceana i-au plăcut, şi astfel înţe-

lese că prin „frumuseţea" cu trei semne de exclamare autorul o subînţelegea pe ea însăşi. Era plăcut să constate acest lucru, dar imediat s-a ivit chinuitoarea întrebare : cine e autorul madrigalului ? Oare n-a trecut pe la chioşc chiar Eduard Almazov ?

Poezioara despre frumuseţe a marcat doar începutul calamităţii. În zilele următoare s-a prăvălit asupra Zoiei un potop de poezii, poezioare şi poezele. Ele zburau prin fereastra chioşcului, se strecurau prin crăpătura de sub uşă, cădeau de sus. Într-un rînd a găsit o *Epistolă către frumoasa vînzătoare de la chioşc* chiar în buzunarul halatului curat, încă neîmbrăcat. Cel mai rău era că, bănuind prezenţa nevăzută a lui Eduard Almazov, Zoia nu voia să iniţieze în această istorie nici pe colocatara sa Valia, nici pe tovarăşele de muncă. Se afla singură în faţa tainei romantice.

Dar toate au un sfîrşit. Cînd sînt prea numeroase, chiar şi cele mai alese complimente plictisesc. Şi Zoia a început să aibă faţă de ele o atitudine critică. Cînd a găsit în vasul cu pişcoturi poezia *Bustul frumoasei*, a cuprins-o indignarea. Poezia se termina astfel :

Voi angaja un sculptor
Şi-i voi da o comandă urgentă :
Vreau, ca să se bucure privirile,
Bustul dumitale să-l pun în mijlocul biroului.

Indignarea Zoiei avea două cauze. În primul rînd, pomenirea biroului îl excludea pe geologul Almazov ca autor. În al doilea rînd, Zoia luă cu-

vîntul „bust" în înţelesul lui croitoricesc-anatomic şi se simţi foarte jignită.

— Tîmpit şi obraznic ! hotărî Zoia. Ei, las' că-l aranjez eu pe acest mizerabil !

Toată povestea s-a rezolvat pe neaşteptate şi, datorită caracterului Zoiei, într-un mod foarte vijelios.

Într-o frumoasă seară Box, conducîndu-şi stăpînul, apăru în faţa Zoiei cu un buchet de flori în bot. El dădea din coadă atît de prietenos, încît era imposibil să refuzi atenţia. A fost suficient însă ca Zoia să ia buchetul, că dintre flori căzu o scrisoare. Rupînd plicul, fata recunoscu scrisul odios şi înţelese despre ce era vorba : dacă Box avea suficientă inteligenţă ca să aducă un buchet, versuri putea să compună doar stăpînul lui.

De data aceasta scrisoarea era pe jumătate în proză. Ea glăsuia :

„Fermecat de frumuseţea şi tinereţea Dumneavoastră şi luînd în considerare toate circumstanţele, am intenţia să Vă propun să deveniţi veşnica însoţitoare a vieţii mele. Fiind posesorul unei case proprii din două camere cu bucătărie, electricitate şi radio, pot asigura o viaţă fericită de familie cu întregul asortiment de confort.

Aflîndu-mă la o vîrstă anumită, adică nefiind nici bătrîn şi, în acelaşi timp, depăşind perioada tinereţii uşuratice, Vă garantez un mod de viaţă just şi longevitatea mea personală, deoarece nu beau, nu fumez şi ţin un regim care preîntîmpină veştejirea timpurie.

Vorbind în limba poeziei :

Permiteţi-mi ca a mea soţie
De astăzi să vă socotesc
Şi statura Dumneavoastră zveltă şi mlădie
Neîncetat s-o îmbrăţişez.

Vă voi fi un soţ model
Cum pe lume nu-s de fel
La întrebarea noastră ne trebuie urgent
Răspunsul Dumneavoastră pozitiv.

Post scriptum : Intenţionez ca în acest sezon să construiesc pe lîngă casă o verandă montată cu geamuri din cristal de Boemia şi acoperită cu tablă de calitate superioară marca RPZ, materiale care se găsesc în cantitate excedentară.

Al Dumneavoastră care vă iubeşte pînă la mormînt,

Arsenii Dîhodîmov"

Citind scrisoarea pe Zoia o cuprinse o furie cumplită. Nu staţiona, ce-i drept, nici un tren în gară, dar era un timp frumos şi pe peron se afla destul de multă lume. Dîhodîmov se plimba cu Box în apropierea chioşcului. Zoia scoase capul prin gemuleţ şi-l strigă :

— Cetăţene Dîhodîmov, vă trebuie un răspuns urgent ?

Straniu, dar adevărat : Box simţi că ceva nu e în regulă şi încercă să-şi tragă stăpînul cît mai departe de locul primejdios. Cum n-a reuşit, s-a ascuns după spinarea acestuia.

— Voi fi profund recunoscător ! spuse Dîhodîmov, scoţîndu-şi graţios pălăria de catifea şi apropiindu-se de chioşc.

— Uite răspunsul !

Scoţînd mîna prin geam Zoia îi arătă pumnul şi spuse ca s-o audă toţi :

— Îţi arăt eu ţie, bătrîn burtos, cum se expun busturile în birou !

Poeţii sînt foarte sensibili la insulte. Dîhodîmov deveni purpuriu la faţă, răsufla din greu, dar nu-şi pierdu simţul propriei demnităţi. Se îndepărtă maiestuos, ţinînd cu mîndrie capul sus. Box se tîra după el, deprimat şi abătut. Îi era ruşine să meargă alături de stăpîn.

Abia apucă Zoia să se liniştească şi din restaurant veni în fugă o chelneriţă să o cheme la birou.

— Vino repede, acolo s-a scris ceva despre tine în condica de reclamaţii.

Directorul Nikolai Ivanovici, foarte supărat, stătea aplecat peste condica dezonorată. Cazul era fără precedent.

— Cum s-a întîmplat ? o întrebă el pe Zoia, care tocmai intra.

— Foarte simplu, răspunse ea, pentru orice eventualitate plîngînd cu sughiţuri. A vrut să-mi pună bustul în birou, mi-a propus conforturi de tot felul, ei, şi n-am mai putut răbda...

— Ce bust, ce conforturi ?

— De unde să ştiu ? Mi-e ruşine să vorbesc despre asta... Dacă vreţi, citiţi singur.

Şi aruncă hîrtia mototolită.

Zoia, grăbindu-se să-i răspundă lui Dîhodîmov, nu citise scrisoarea pînă la sfîrşit, dar directorul a parcurs-o atent şi a căzut pe gînduri.

— Mintea nu m-ajută ce să fac cu tine!... Te-ai purtat ca o precupeață... Să fi așteptat măcar sfîrșitul turei, dar tu, în fața publicului, la locul de muncă... De se află la Zaviruha, dracu mai știe cîte verzi și uscate or să îndruge !...

Zoia înțelese că trăsnetul trecea pe alături, își șterse lacrimile și spuse :

— Eu, Nikolai Ivanovici, vînd cinstit. De cîte ori m-a controlat comisia sanitară n-am avut nici o observație și, dacă nu sînt călcată pe coadă nu ating pe nimenea.

— Totuși, trebuie să-ți amintești totdeauna de politețe.

— Și dacă am eu o astfel de fire, încît nu mă pot abține ?

— Te-am pus în chioșc tocmai ca să înveți să te abții.

— N-am ieșit din chioșc, Nikolai Ivanovici.

— Tu n-ai ieșit, dar pumnul l-ai scos de un metru și l-ai băgat sub nasul omului.

— Asta nu-i adevărat, Nikolai Ivanovici, pînă la nas mai erau vreo cinci centimetri ! Eu știu că nu e voie să dai în nas.

Directorul dădu doar din cap.

— Curînd vine trenul de Moscova, du-te și deschide chioșcul... Dar bagă de seamă... Iar scrisoarea, las-o la mine.

După plecarea Zoiei, casiera, care fusese prezentă la discuție, oftă și spuse :

— Nikolai Ivanovici, Dîhodîmov ăsta e mare pisălog. Multe fete o știu. Te pisează cu versurile, pînă-l atingi peste mutră.

Directorul își puse ochelarii și, deschizînd condica de reclamații, scrise hotărîrea sa la rubrica „Măsurile luate în legătură cu plîngerea cumpărătorului" :

„În cursul cercetărilor s-a stabilit că fapta vînzătoarei Z. Vertișeika a constituit răspunsul la declarația de dragoste făcută de cetățeanul Dîhodîmov. Deoarece cetățeanul Dîhodîmov nu era cumpărător, ci o persoană care a stînjenit vînzarea, să se considere gestul vînzătoarei Z. Vertișeika o problemă a ei personală. Deși faptul s-a confirmat, plîngerea să rămînă fără urmări."

În ceea ce privește scrisoarea lui Dîhodîmov... De altfel, despre aceasta se va povesti la vremea potrivită, în alt capitol.

3

Oricît era Zoia de mîhnită, oricît era de enervată, trebuia să vîndă. Înainte de sosirea trenului de Moscova a avut timp să facă ordine deplină în chioșc. Deși în garnitura trenului exista un vagon-restaurant, pasagerii, obosiți de serviciile acestuia, se înghesuiau în jurul chioșcurilor.

Zoia știa să lucreze repede. În timp ce elibera marfa unui cumpărător, asculta comanda celuilalt. În același timp reușea să observe tot ce se întîmplă pe peron. Se obișnuise să facă acest lucru în zilele cînd aștepta cu înfrigurare apariția lui Eduard Almazov. Obișnuința o scoase din încurcătură : din depărtare observă figura unui om în vîrstă, care apăruse pe peron și care privea curios gara sibe-

riană. Desigur, acest om trecea pentru prima oară pe aici... Dar iată că se apropie de chioşcul Zoiei şi... fata nu înţelese despre ce e vorba, dar fizionomia necunoscutului reînvie în memoria ei unele amintiri neclare... Încă un mic efort — şi-l recunoscu pe Ivan Ilici, unchiaşul chel de la punctul de angajare planificată a forţei de muncă din Cernobîl.

„Ce să caute el pe aici ? încercă ea să se liniştească. N-are ce face în Buran. Desigur, e doar un cetăţean care seamănă cu el."

Necunoscutul se apropie însă mai mult şi Zoia se zăpăci de tot : poate să existe în natură o astfel de asemănare uluitoare ? N-o fi un frate geamăn ? Dar, după cum se ştie, gemenii apar numai în vechile romane şi nuvele de aventuri. În romane ei se dovedesc a fi nişte vedenii, iar în nuvele — nişte oameni dibaci, care neapărat sînt demascaţi ca ticăloşi şi, în special, ca spioni. Şi din nou era neclar, de ce să ia un spion chipul lui Ivan Ilici şi să apară în Buran, unde nimeni nu-l cunoştea ? O nălucă este cu totul altceva. Ea ar putea avea socoteli personale cu Zoia. N-ar fi de mirare dacă s-ar apropia, ar privi prin fereastră şi cu o voce de dincolo de mormînt ar întreba : „Cetăţeancă Vertişeika, unde este locul tău de muncă legat de geologie ? Ţi-am spus că în Siberia te poţi rătăci, şi asta încă nu e tot." Aşa va grăi şi, spre groaza celor prezenţi, va dispărea sub pămînt. Şi încă va fi bine dacă va dispărea singură, dacă n-o va lua şi pe Zoia împreună cu chioşcul. De la o nălucă te poţi aştepta la orice.

Aparentul Ivan Ilici se îndreptă direct spre chioşc şi, amestecîndu-se cu adevăraţii pasageri vii, se aşeză la rînd ca şi cum n-ar fi nimic deosebit. Pe Zoia o furnică spinarea din pricina acestei viclenii. Ea continuă să lucreze ca un automat, iar pentru orice eventualitate (deşi e ştiut că pe o nălucă nu o poţi înşela) îşi trase basmaua pe ochi.

Nălucii îi veni rîndul, se apropie de ghişeu, şi, spre uimirea Zoiei, ceru un pachet de biscuiţi şi o sută de grame de jeleuri... O, culme a perfidiei ! Ea se preface că-i ocupată cu număratul banilor şi nu o învrednicea nici măcar cu o privire pe Zoia. În general, trebuie să recunoaştem că se purta cum se cuvine unui cumpărător serios : plăti ce a cumpărat cu bani mărunţi sovietici, nu o deranjă pe Zoia cu schimbatul şi, primind marfa, plecă imediat, cedînd, politicos, locul unui alt cumpărător, de data asta adevărat... Ce fericire ! Ea se depărtă de tot şi dispăru. Dispăru nu sub pămînt, ci pe uşa vagonului nr. 8...

Zoia se linişti şi, avînd multe treburi, reuşi să uite întîmplarea.

S-o uităm, deocamdată, şi noi.

În înţelegere cu schimbul ei, Zoia lucra seara, cînd pe peron îşi fac apariţia hoţii de pahare, nălucile şi Box cu stăpînul său. Zoia, însă, se prefăcea că nu-i vede nici pe unii, nici pe alţii...

Serile erau călduroase, sufocante. Expresurile care treceau fără să se oprească şi trenurile de marfă ridicau nori de praf care se aşternea peste tot. Din cauza lui trebuia să şteargă geamul de

zeci de ori pe zi. Un cumpărător o găsi tocmai cînd se îndeletnicea cu această treabă.

— Dă-mi să beau, jupînițo !

Zoia se uită și văzu în fața ei un negru. Era îmbrăcat într-un combinezon albastru nemaipomenit de murdar, din buzunarele căruia ieșeau chei pentru piulițe, șurubelnițe și dălți de toate măsurile și calibrele. Negrul, cu albul sclipitor al ochilor, bău cu lăcomie sucul de răchițele.

— Mai desfundă una !

Cînd negrul își ridică mîna, Zoia putu să observe sub manșeta combinezonului o bucată de piele albă. Negrul se dovedi a fi fals.

— Eh, dar murdar mai ești ! spuse vînzătoarea cu mirare, dar nu fără o doză de stimă.

— De te-ar pune pe tine să muncești în locul meu, ai vedea cum ai arăta peste cinci minute.

Pe Zoia o interesa ce muncă-i asta, în care te poți murdări în așa hal. Necunoscutul îi explică cu plăcere :

— Transport o macara. Am avut aici o oprire și, iacă, m-am apucat să curăț mecanismele. Știi cît praf și noroi s-a adunat după patru mii de kilometri ?... Tu, geniu al frumuseții curate, mai bine desfundă încă o sticlă.

— Tu nu mă lua cu frumusețea, se supără Zoia. Bea, de băut, dar lasă versurile în pace.

Potolindu-și setea, vizitatorul continuă să bea fără să se grăbească, privind vesel la Zoia.

— Cît costă la Buran un kilogram de vopsea roșie ? întrebă el pe neașteptate.

— Ce fel de vopsea ?

Necunoscutul arătă spre unghiile fetei, acoperite cu un strat gros de lac de culoarea sîngelui.

— Ție nu-ți trebuie așa ceva, tu te descurci și cu vopsea neagră.

După ce plăti, necunoscutul sări cu sprinteneală de pe peron și o luă peste linii către vagoanele platformă, deasupra cărora atîrnau enorme construcții metalice.

Seara tîrziu reveni.

— Ești și mai murdar ca înainte ! se miră pentru a doua oară Zoia. Mai bine, în drum, te-ai fi spălat la gura de apă pentru locomotive.

— Nu se putea : aș fi consumat prea multă apă și locomotivele n-ar mai fi avut cu ce lucra... Ce-mi oferi la cină ?

— Am pateuri, sandvișuri...

— Dă'ncoa. Cît timp o să stăm aici, am să mănînc la tine.

— Numai cînd nu sînt trenuri, căci astfel o să-i sperii pe toți pasagerii. Încotro pleci ?

— Aproape că am ajuns. Ai auzit de construcția podului ?

Din discuțiile feroviarilor și ale pasagerilor care coborau la Buran, Zoia aflase că undeva, prin apropiere, se desfășura o mare construcție. Și nu numai una, ci mai multe construcții. Tot timpul se vorbea despre trenuri de construcții și montaj, despre traseu, despre șantierul podului.

— Și ce faci tu la construcția podului ?

— Mai bine ai întreba ce-ar face construcția podului fără mine. Cine pune pilele podului ?

— Doar nu lucrezi pe macara tot timpul.

— Nu te teme, cînd se oprește, am alte calificări suplimentare. Deocamdată, patru meserii și jumătate.

— Chiar patru ?

— Macaragiu — una, dieselist — două, sudor electric — trei, betonist — patru, fotbalist — patru și jumătate.

— Ești fotbalist ?

— Sînt portar, căpitanul echipei de pe șantierul podului.

— Cîte dintre astea sînt minciuni ?

— N-am de ce să mint, pentru că nu sînt singurul. În echipa noastră alții cunosc cîte șase meserii din construcție. Sînt unii specialiști, față de care eu nu fac nici cît degetul lor mic. Vezi lîngă ceas un tovarăș în cămașă albastră ? Este un inginer detașat la noi, lucrează ca șef al exploziilor.

Fetei i s-a părut că n-a auzit bine.

— Ce fel de șef ?

— Al exploziilor.

— Ce fel de explozii ?

— Obișnuite : bu-u-bum — și totul se duce de-a berbeleacul.

Cu toată explicația amănunțită, Zoia nu pricepea : cum poți fi șef peste ceva ce durează doar o secundă ?

— Am impresia că rîzi de mine.

— Ciudată mai ești ! Crezi, probabil, că explozia este un lucru simplu : îngrămădești niște explozibil, dai foc și cu asta basta ? A realiza o explozie cum trebuie, este o adevărată știință. Mai întîi trebuie să cercetezi locul, să studiezi rocile, să calculezi precis unde și cît explozibil să pui, pentru ca roca ce se ridică să cadă la locul destinat. Pe malul celălalt, lîngă podul provizoriu, există un deal, ei bine, el o să-l niveleze.

— Tot dealul ?

— Dar ce, dacă s-a nimerit în calea traseului, o să stea să-l admire ?

— E un deal mare ?

— Mare, mic, dar e de un milion de ori mai mare decît dugheana ta.

— Minți de stingi !

— Nu crezi ? Așteaptă, iată că vine încoace șeful exploziilor. Să-l întrebăm... Anton Vladimirovici, o clipă, vă rog.

Zîmbind, inginerul se apropie de chioșc.

— Anton Vladimirovici, avem o discuție în contradictoriu ; după părerea dumneavoastră cît cîntărește dugheana asta, calculată cu ce are în ea — cu marfă și cu jupînița cu tot ?

Șeful exploziilor privi atent chioșcul pe dinafară, apoi se uită înăuntru, apreciind greutatea Zoiei și a mărfurilor ei. Această ocupație o făcea pe Zoia să nu se simtă în apele ei.

— O jumătate de tonă, nu mai mult, stabili inginerul.

— Și eu am presupus la fel... Și cît cîntărește dealul acela pe care-l veți nivela ?

— Puțin mai mult, zîmbi inginerul. S-a hotărît să se arunce în aer aproximativ șase sute optzeci de mii de tone de rocă.

— Auzi, jupînițo ?... Șase sute optzeci trebuie înmulțit cu doi. Reiese că dealul este de un milion

7—3148

trei sute şaizeci de mii de ori mai greu decît prăvălia ta. Acum crezi ?

Nu poţi să nu crezi : şeful exploziilor, dînd din cap, a confirmat calculul macaragiului.

După discuţie, Zoia trebui să-şi schimbe părerea despre noua ei cunoştinţă. Un om care pune pilele sub pod şi e în relaţii strînse cu şeful exploziilor merită toată atenţia.

4

A avut dreptate casieriţa care a spus despre Dîhodîmov că este pisălog. N-a trecut nici o săptămînă de la incidentul cu condica de reclamaţii, că pe uşa chioşcului apăru o inscripţie în versuri făcută cu cretă :

IERTARE

A fost respinsă dragostea poetului
Şi el e profund jignit
Dar el Vă iartă pentru aceasta,
Să vă iubească nu încetează.
In van sînt jignirile Dumneavoastră
El e gata să uite trecutul
Pentru ca o clipă să-şi zărească iubita,
Pentru dreptul de a iubi din depărtare.

Ştergînd versurile cu o cîrpă udă, Zoia plîngea de necaz. Stînd în chioşc nu avea dreptul să oprească pe nimeni „o clipă s-o zărească" şi nici nu-i putea interzice „s-o iubească din depărtare". În ceea ce-l priveşte pe Arsenii Dîhodîmov, el era

hotărît să se folosească de acest drept în cea mai largă măsură. E adevărat, acum se străduia să se ţină la o distanţă cît mai mare, dar nu-şi schimbă programul de acţiune, iar pe Box îl punea să facă tot felul de acrobaţii. Zoiei îi era milă de dulăul care se înjosea, dar cu cît îl compătimea mai mult pe Box, cu atît mai tare îl ura pe stăpînul acestuia. Ar fi greu să precizăm cît de catastrofal s-ar fi terminat toată această istorie dacă lucrurile s-ar fi desfăşurat, ca să zicem aşa, normal, însă Dîhodîmov a dat dovadă de prea mult zel, astfel încît şi-a atras singur neplăceri.

Era o minunată seară cu lună, iar Box îşi dădea obişnuita reprezentaţie. Amîndoi — şi el şi stăpînul său — erau în vervă. Erau atît de captivaţi, încît au uitat complet de ce-i în jur, iar a uita de ceea ce-i în jur nu se recomandă niciodată şi nicăieri, cu atît mai mult într-o gară.

În speranţa zadarnică de a atrage atenţia Zoiei, Box sărea, se culca, ducea diverse obiecte, mergea pe labele din spate... Vai, fără nici un succes : Zoia nu vedea strădaniile sale. În realitate, ea, fireşte. vedea foarte bine, dar simula cu multă iscusinţă (care fată nu se pricepe să facă acest lucru ?) cea mai deplină indiferenţă faţă de tot ce se petrecea.

Box şi Dîhodîmov însă aveau şi spectatori mult mai impresionabili. În apropierea chioşcului, pe o grămadă de lucruri, stăteau, în aşteptarea trenului, o femeie cu o fetiţă de trei ani. Femeia, probabil, foarte obosită, moţăia. În schimb, fetiţa nu-şi lua ochii de la artistul patruped. Ca să

vadă mai bine, ea se încumetă chiar să plece de lîngă maică-sa.

În timpul acesta, pe linia întîi trecea o locomotivă de rezervă „F.D.", care își anunțase prezența printr-un fluierat. Lungă, vopsită proaspăt în verde, locomotiva înainta repede și aproape fără zgomot.

— Latră ! comandă Dîhodîmov, cuprins de furie și nevăzînd pe nimeni și nimic în afară de Zoia. Box, latră !

Frenezia stăpînului se transmisese și lui Box, acesta lătră de cîteva ori atît de asurzitor, încît pînă și spectatorii vîrstnici se dădură în lături ; iar fetița o luă la fugă, fără să se uite încotro. Dintre două rele — dulăul cu înfățișarea înspăimîntătoare și locomotiva care aluneca fără zgomot — copilul alese ceea ce i se păru mai puțin periculos — locomotiva — și o zbughi spre marginea peronului. Zoia văzu clar cum a fulgerat rochița roșie a fetiței, căzînd pe șine.

Nu numai Zoia, dar și toți cei prezenți, în afară de Dîhodîmov, înmărmuriră de groază. Uriașa mașină vibra febril din pricina frînelor care încercau să imobilizeze forța înspăimîntătoare a inerției. Mama fetiței, care se trezise la lătratul lui Box și la strigătele pasagerilor, sări ca să se arunce după fetiță sub roțile locomotivei care încă nu se oprise.

Nu era o întîmplare pe care s-o poți privi liniștit de după un perete de sticlă ! Părăsind în voia soartei chioșcul și mărfurile din el, Zoia se avîntă în întîmpinarea evenimentelor (prilej cu care, din întîmplare, atinse cu mîna mutra lui Dîhodîmov, ce-i stătea în cale) și reuși la timp s-o apuce și s-o tragă de la marginea peronului pe femeia înnebunită. În secunda următoare, ambele — atît Zoia cît și mama fetiței — dispărură în norul des de aburi care țîșneau din locomotivă...

Zoia, mai tînără și mai puternică decît cea care i se împotrivea, era condusă de rațiune ; mama, însă, acționa sub impulsul instinctului orb... În această clipă ea vedea în Zoia pe dușmanul său cel mai îndîrjit, cel mai neîmpăcat, care încerca s-o despartă de fetița ei. Zoia abia putea s-o rețină pe femeie, iar aceasta o lovea, o zgîria pe față și încerca să-i muște mîinile.

Aburul de la locomotivă, însă, se destrămă repede, și în ochii tuturor se petrecu o minune. În spatele locomotivei oprite se ridică un mic ghemuleț roșu. Era fetița pe care mîinile foarte murdare. dar fără îndoială puternice și bune ale cuiva, au repus-o pe marginea peronului. Zoiei i se părură cunoscute aceste mîini. Dădu de îndată drumul femeii, care înșfăcă fetița ce plîngea și fugi pe peron atît de repede, de parcă ar fi amenințat-o un nou pericol.

Cine era vinovat de toată întîmplarea aceasta ? Mulți erau vinovați : mama, care ațipise și încetase să-și supravegheze fetița, Box, care, cu un surplus de zel, a îndeplinit ordinele stăpînului. Și stăpînul lui. Poate că într-o oarecare măsură erau vinovați mecanicul locomotivei și oamenii obligați să vegheze asupra ordinii. Dar totul s-a petrecut atît de repede, încît vina mecanicului și a miliției feroviare nu era chiar atît de mare. Ei

au putut să intervină în desfăşurarea evenimentelor doar cu întîrziere. Aşa a şi procedat mecanicul, care trecuse prin cîteva clipe îngrozitoare.

— Al cui e cîinele? strigă el, sărind din cabină, deşi întrebarea era inutilă: capătul cureluşei se găsea în mîna lui Dîhodîmov.

— Ieşi afară din gară, nemernicule! strigă pe neaşteptate mecanicul. Să nu-ţi mai calce piciorul pe aici, pierde-vară!

Dîhodîmov nu îndeplini de îndată acest ordin, probabil pentru că încă de mai înainte îşi pierduse prezenţa de spirit.

Atunci, apucîndu-l de guler pe stăpînul cîinelui, mecanicul îl întoarse cu faţa spre „Ieşire în oraş" şi-l conduse cu lovituri în spate. Arsenii Dîhodîmov, care recăpătase în felul acesta capacitatea de a se mişca, se îndreptă în trap spre direcţia indicată.

Dacă existau dubii cu privire la găsirea celor vinovaţi de nenorocirea care nu se întîmplase, despre oamenii care au fost în stare s-o preîntîmpine nu putea fi nici o discuţie. Aceştia erau Zoia, care o reţinuse pe femeie de la intenţia de a se arunca sub locomotivă şi... Dar cine o prinsese pe fetiţă de sub roţile locomotivei şi apoi o pusese pe peron?

Pînă au cumpănit, acestuia îi pierise şi urma!... Numai Zoia ar fi putut să spună cîte ceva despre acest lucru dar, zgîriată, însîngerată, cu un ochi umflat, plîngea amar şi nu putea să scoată nici un cuvînt. A continuat să plîngă şi în timp ce o pansau la dispensar, şi, mai tîrziu, pe cînd stătea în bezna chioşcului...

Dacă la început Zoia plînsese din pricina durerii, după aceea ea a continuat să verse lacrimi de necaz şi de singurătate.

E adevărat că a venit la ea directorul Nikolai Ivanovici, dar n-a fost în stare să-i spună nici un cuvînt cald, ci a repetat, ca de obicei, acelaşi cuvînt „totuşi".

— Totuşi, după o asemenea întîmplare trebuie să te odihneşti. Du-te acasă, linişteşte-te, iar noi, totuşi, ne vom descurca fără tine...

La fel sînt şi ceilalţi. Toţi caută să se lipsească de ea, nimeni nu are nevoie de ea! Au venit şi vînzătoarele vecine. Au vorbit două minute despre loviturile şi zgîrieturile Zoiei, apoi deodată au trecut la poliartrită...

Cînd au plecat, au sfătuit-o de asemenea să se ducă acasă şi nimeni nu se gîndea că şi acasă Zoia era tot singură-singurică. Dac-ar fi fost măcar Valia, dar sînt două săptămîni de cînd plecase în concediu, în Hakassia ei.

A plîns pe săturate, apoi s-a potolit. Stătea în chioşcul întunecos şi privea prin geam la viaţa din jur, care se desfăşura atît de lin şi de liniştit, de parcă aluneca pe linii.

Ce uşor pot renunţa la Zoia! Ea nu mai e, şi nimănui nu-i pasă. Pasagerii trenului ce soseşte vor trece pe lîngă chioşcul închis, ca pe lîngă un loc pustiu...

Pe neaşteptate o acoperi o umbră. Cineva, punînd mîna streaşină la ochi, privea prin geam, apoi ocoli chioşcul printr-o parte. Uşa era închisă cu zăvorul, dar el ciocăni încet cu degetul.

— Jupînița-i acasă ?

Zoia, care era prost dispusă, n-ar fi deschis, oricine ar fi bătut, dar vocea îi era cunoscută. Nu putea să nu-i răspundă celui ce scăpase copilul.

— Sînt aici, spuse ea, dînd în lături zăvorul și crăpînd puțintel ușa : nu voia să-și arate capul bandajat și ochiul umflat.

— Am auzit că ai avut ghinion, ai fost singura victimă.

În glasul lui răsuna o compătimire neprefăcută și Zoia îl întrebă îngrijorată :

— Tu ai mîncat astăzi ?

— Nu mi-a ars de asta.

— Mi-au rămas pateuri. Poate guști.

— Așa și hotărîsem : ori mănînc la tine, ori rămîn flămînd.

— Aici ai fost căutat, își aminti fata. Vor să-ți mulțumească.

— Să mă lase cu mulțumirile lor ! Și fără mulțumiri știu cînd și ce să fac.

— Ia te uită ce mîndru ești ? ! sta ea la îndoială. Știi chiar întotdeauna ce trebuie să faci ?

— Întotdeauna. Acum, de pildă, vom merge împreună la cinema. Tocmai bine reușim să intrăm la ultimul spectacol.

— Uite, vezi că ești prost ? ! Cum o să merg cu capul bandajat ?

— Vei merge chiar așa, căci pansamentul n-are nimic rușinos în el. Iată, termin pateurile și plecăm. În vederea acestei ocazii m-am spălat și mi-am agățat și o cravată.

— Și n-o să-ți fie rușine să te arăți cu mine la lumină ?

— Dacă te-aș fi bătut eu, mi-ar fi fost rușine...

Discuția avea loc pe întuneric și Zoiei i se trezi curiozitatea : ar fi vrut să-l vadă pe macaragiu spălat. Un drăcușor isteț îi sugeră o idee : „Oricum trebuie să predau cheile. Îl duc la restaurant prin intrarea din dos. Acolo există un bec și iacă îl văd." Iar cu glas tare spuse :

— Mai am treabă la restaurant. Dacă vrei, condu-mă...

I-a reușit intenția. Îl duse pe macaragiu prin unghere întunecoase pînă la intrarea din dos a restaurantului, pînă la lumină. Dar fie că becul era slab, fie că nu era obișnuită să privească cu un singur ochi, Zoia nu putu să-l vadă cum trebuie. Un lucru era clar : flăcăul era încă tînăr și bine legat. Nici Zoia nu era scundă, dar abia ajungea pînă la urechea lui... Și deși nu era nici blond, nici brunet, nu semăna de loc cu Eduard Almazov : nasul era foarte cîrn. În schimb ochii... Chiar și în beznă se vedea că ochii îi sînt plini de veselie !...

Pe cînd se ducea cu cheile, se gîndi că zgîrieturile de pe față sînt un fenomen de scurtă durată și se hotărî să meargă totuși la cinema.

— Hai mai repede ! o grăbi macaragiul și o luă de braț.

Zoia protestă.

— Lasă-mă ! Nici nu-ți știu numele și tu mă iei de braț... Cum te cheamă ?

— Prietenii îmi spun Sașka, șefii mă numesc Alexandr Petrovici.

— Iar pe mine mă cheamă Zoia...

Pe drum a luat-o din nou de braț, dar de data aceasta ea se făcu că nu observă. Unui om cunoscut îi putea permite, iar Eduard Almazov nu va afla nimic pentru simplul motiv că... în general, nu există acest Eduard Almazov! Chiar de-ai întoarce Siberia pe dos, tot nu-l găsești... N-a existat și nici nu va exista vreodată, deoarece el, Eduard Almazov, nu-i altceva decît o născocire caraghioasă și prostească a Zoiei!...

Pentru prima oară a îndrăznit Zoia să cugete astfel și i se păru straniu că la acest gînd n-a simțit nici dor, nici jale.

5

E noapte. Pierzîndu-se printre licăririle stelelor, un avion grăbit duduia deasupra taigalei.

Poate că un pasager ce privește prin fereastră observă îngrămădirea de scîntei electrice împrăștiate dedesubt și se gîndește: „Ce-i asta? Gară, uzină, așezare de muncitori constructori?“ Se gîndește, și cum nu poate da răspuns întrebării, o uită de îndată. Nu-s puține asemenea îngrămădiri împrăștiate prin spațiile largi ale nesfîrșitei căi nocturne! Pasagerului nici nu-i pasă de cei care în clipa aceasta se întorc de la cinema pășind pe străzile Buranului.

Orășelul se furișează pe sub aripi — apoi nu mai e nimic, ci numai bezna nemărginită. Fie că pasagerului i-au obosit ochii, fie că într-adevăr este așa, dar i se pare că jos clipește o micuță flăcăruie. Niciodată nu va afla călătorul că în clipa aceea, pe un drum singuratic din taiga, duduind din puternicele-i motoare, înaintează încet un autotractor greu. Este Vasea Zemleprohodeț, care își încheie primul milion de kilometri ai nesfîrșitelor sale călătorii...

I s-a părut sau chiar au clipit jos luminile unui tren ce vine din direcția opusă? Apoi, din nou beznă, din nou nimic. Pasagerului nici nu-i trece prin cap că dedesubt, Mihailo, fostul stăpîn al taigalei, ridicîndu-și capul greu și stufos, privește la cerul înstelat și zbîrnîitor. Deși ar fi fost de mult timpul, nu-i în stare să se obișnuiască și el cu păsările neînțelese, ce nu coboară nicicînd. De fiecare dată cînd vuiesc înălțimile, se strînge inima ursului de tristețe și teamă în fața pieirii de neînlăturat a străvechii împărății a fiarelor.

Noapte adîncă, fără lună. În vechiul vagon pe două osii, tras departe, pe o linie moartă a gării, clipește lumina slabă a becului. Acolo, teribilul șef al exploziilor, omul cu cel mai bun suflet, inginerul Anton Vladimirovici, stă aplecat asupra hărților și a coloanelor de cifre. Curînd, foarte curînd își termină calculele, și dealul cărunt, care stă la locul lui de milioane de ani, va zbura, spulberîndu-se într-o cantitate infinită de pietre și grăunți de nisip.

Așa va fi, deoarece peste munți și rîuri, peste taiga și mlaștini pășește Omul Sovietic.

Trecînd peste scîndura proptită, intră în vagon tînărul macaragiu Sașa, cu care Anton Vladimiro-

vici împarte această locuință temporară.

— Te-ai săturat de plimbat? întrebă inginerul, zîmbind și punînd deoparte hîrtiile.

— Eh, Anton Vladimirovici !...

Inginerul îl privi : băiatul avea o înfățișare de parcă n-ar fi fost la cinema, ci la înmormîntare.

— De ce oftezi, Sașa ?

— Nici o bucurie de viață, Anton Vladimirovici !

— Ia te uită ! Și de la ce oră a încetat să te mai bucure ?

— Uite așa, a încetat... Judecați singur, Anton Vladimirovici, ce fel de oameni sîntem noi ? Și eu, și dumneavoastră... N-avem și noi un loc stabil sub soare, toată viața ne-o petrecem pe roate... Nu sîntem oameni, ci orfani fără căpătîi ! Sîntem niște neastîmpărați, niște veșnici hoinari, pribegi, pelerini... Hoinari de taiga !... Ciulini, barbari nomazi, nimic altceva !

— Ei, asta-i prea de oaie !... De la ce ți-a venit ?

— De la aceea că n-avem o viață adevărată. Aș dori și eu să am confort, Anton Vladimirovici !

— Confort ?... Uite ce-și dorește !

Așa a spus, dar s-a gîndit că și el însuși ducea dorul confortului.

Au stat de vorbă despre viața lor de nomazi, apoi Sașa s-a culcat, iar Anton Vladimirovici s-a întors la hîrtiile lui.

Înainte de a se culca l-a privit pe tînărul macaragiu și a văzut că zîmbește în somn. Poate că visa confortul casnic.

Capitolul VI

Unde poate duce mîndria. Greutăți *à la* Fahrenheit. In fața podului. Pe pod. Celălalt mal.

I

Pe la mijlocul lui iunie, pe cînd Zoia reabilita gloria pateurilor din Buran, în orașul Tavrov avea loc consfătuirea regională a împuterniciților pentru angajarea planificată a forței de muncă. Ca și în anii precedenți, gazeta regională nu a dedicat acestui eveniment nici un rînd și, după părerea autorului, a greșit : consfătuirea era un exemplu tipic despre felul cum se poate petrece timpul în modul cel mai plictisitor.

Spre sfîrșitul zilei a doua vorbitorii, evident începuseră să se sufoce de monotonia glacială a propriilor lor cuvîntări. Președintele comitetului executiv regional, care asista la consfătuire, tocmai intenționa să închidă discuțiile, cînd se petrecu ceva neprevăzut : ceru cuvîntul Ivan Ilici Kasatkin. De fapt, Ivan Ilici nu avusese de gînd să vorbească, dar în timp ce se desfășura consfătuirea mîndria sa modestă nu mai rezistă și se transformă, din modestă cum era, într-o mîndrie adevărată, militantă...

Chiar după primele lui cuvinte, președintele comitetului executiv regional își ciuli urechile.

— Tot timpul s-a vorbit aici despre îndeplinirea planului, s-au arătat numeroase cifre, spuse Ivan Ilici. Dar despre ce se discută ? Despre turbă, despre cartofi, despre blănuri. E rușinos să asculți

asemenea cuvîntări lipsite de suflet !... Noi n-avem motiv să facem pe modeştii, noi nu sîntem nişte achizitori oarecare, ci stăpîni peste destine omeneşti. Da, stăpîni ! Trebuie să arătăm aici, fără ascunzişuri, cum anume ţinem noi în mînă aceste destine, deoarece munca noastră e de aşa natură, încît trebuie lovit fără cruţare în cel ce face gafe !... Iată, tovarăşul Hobotov se uită la mine şi zîmbeşte, dar el e acela care a trimis să lucreze pe un foarte important şantier naţional în regiunea Krasnosibirsk, în locul unui excavatorist, un delicvent cu calificare superioară, care pe drum a încercat să descompună întregul grup de tineri !... Din cauza lui, o fată a rămas undeva, fără să ajungă la ţintă. Unde se află acum, ce s-a întîmplat cu ea ? Tovarăşe Hobotov, nu trebuie să zîmbeşti, ci să plîngi ! Şi ce fată — aur curat !... Îmi amintesc cum a venit la mine şi mi-a spus că nu ştie să facă nimic, apoi, cînd am vorbit deschis, s-a dovedit că se pricepea la dogărie. Am văzut eu multe, dar ca o fată de optsprezece ani să ştie să facă butoaie şi putini, încă n-am mai întîlnit ! N-am pregetat, am verificat la întreprinderea pentru prelucrarea legumelor, şi s-a dovedit că aşa e : de orice s-ar apuca fata asta, treburile merg ca pe roate... Şi iată, fără glumă, asemenea fată s-a pierdut în Siberia !... Cine-i de vină ? Tovarăşul Hobotov e de vină, pentru că nu a dovedit perspicacitate şi vigilenţă... Ar trebui să vă ocupaţi de aprovzionarea cu lemne, tovarăşe Hobotov, şi nu să munciţi cu tinerii neastîmpăraţi !

Zîmbetul dispăru de pe chipul plin de mulţumire de sine al tovarăşului Hobotov.

S-ar putea crede că vorbind despre vigilenţă şi perspicacitate, Ivan Ilici a intrat pe un făgaş pe care va merge în continuare, dar el întoarse discuţia în altă direcţie.

— Şi încă o întrebare : cum sînt întîmpinaţi neastîmpăraţii noştri la noile locuri ?... Ştiţi cu toţii, desigur, ce este un altoi şi un portaltoi. Altoiul este un butaş care creşte pe pom. Neastîmpăraţii noştri sînt întocmai unor asemenea butaşi. Nu-i vorbă, noi toţi ne străduim să trimitem în Siberia butaşi cît mai buni, cît mai rezistenţi şi e foarte trist cînd, iertaţi-mi expresia, unii încearcă să-i altoiască pe un buştean de plop tremurător putrezit !... Sînt rare asemenea cazuri, totuşi sînt.

— Aveţi fapte concrete ? se interesă preşedintele comitetului executiv regional.

— Există şi fapte concrete ! Să luăm acelaşi grup de neastîmpăraţi, pe care l-am trimis în regiunea Krasnosibirsk. Sîmbăta trecută am întîlnit la Cernobîl un băiat care plecase cu acest grup. Nu ascund, la început m-am cam supărat dar, după cum s-a dovedit mai tîrziu, n-am avut întru totul dreptate... L-am adus la mine, iar el mi-a povestit cum s-au petrecut lucrurile... A sosit grupul la o mică staţie, de unde trebuia să meargă mai departe, fie patru sute de kilometri cu maşinile, fie şase sute de kilometri cu vaporul ; dar tinerii noştri n-au găsit nici maşini, nici vapor. Au aşteptat trei zile şi trei nopţi în gară, apoi au fost duşi cu autocamioanele. Au sosit la locul respectiv seara tîrziu, murdari, flămînzi, obosiţi. Nu i-a întîmpinat nimeni şi nu li se pregătise nimic ! S-au dus să-şi ia aşternut, au găsit magazia în-

chisă, iar responsabilul era plecat la vînătoare. Au cerut să meargă la baie, dar în ziua aceea se spăla șefimea și nu li s-a dat drumul. S-au dus la cantină — acolo n-aveau porție nici la prînz, nici seara. Au încercat să se plîngă, dar administratorul, beat, a urlat cum urla pe vremuri un feldvebel la recruți: „Ce, credeți că ați venit la colaci calzi?"

Se înțelege, tovarăși, că dacă un om s-a hotărît să meargă să lucreze în Siberia, el trebuie să fie gata să întîmpine orice greutăți și încercări, dar, lua-le-ar mama dracului, ce fel de încercări sînt astea? Nu-s încercări, ci pură neghiobie la care se adaugă cea mai josnică lipsă de stimă față de om... Unii dintre neastîmpărați au reușit, într-un fel sau altul, să se acomodeze, alții însă, cum era flăcăul cu pricina, s-au înfierbîntat și, fără să-și ia măcar indemnizația de transfer, au făcut cale întoarsă. Unii dintre ei s-au răzlețit prin Siberia, dar el a cîștigat bani de drum la gară și s-a întors la Cernobîl... Băiatul e sensibil, e încă foarte tînăr, așa că n-a suportat... Nu a prins butașul!... Putem trece liniștiți pe lîngă un asemenea fapt?

— Faptul acesta trebuie comunicat organelor regionale din Krasnosibirsk, spuse președintele comitetului executiv regional.

— E de prisos să se înceapă un schimb de scrisori! răspunse Ivan Ilici. Eu am o altă propunere, mai practică: să se trimită pe teren un om care să lămurească toată această istorie și să caute să-i rețină pe neastîmpărații care au mai rămas. Firește, trebuie ales un om, care să știe, la nevoie, să dea dovadă de o atitudine principială... Veți

spune că nu sînt bani pentru deplasare, dar de unde ia statul bani ca zeci și sute de oameni să fie purtați pe drumuri de colo-colo? Propun să se treacă în hotărîre: să fie trimis pentru această problemă în regiunea Krasnosibirsk... Cine?... Chiar tovarășul Preanișnikov, locțiitorul responsabilului secției regionale!...

Tovarășul Preanișnikov, care se pregătea să plece după consfătuire în concediu, la pescuit, dădu din umeri. Și, în general, în jurul propunerii lui Ivan Ilici s-a aprins o teribilă discuție. Însuși șeful secției a considerat că deplasarea, deși este un lucru necesar, nu este realizabilă...

Președintele comitetului regional a tăcut mai mult ca toți ceilalți: era oare el în măsură să hotărască dacă cei din Tavrov au dreptul să se amestece în treburile din îndepărtata taiga? În lumina cuvîntării lui Ivan Ilici, acestea însă nu i se mai păreau străine... Și apoi, președintele comitetului executiv regional nu era oare deputat în Sovietul Suprem al Uniunii? Și-a amintit cum la sesiunea trecută a stat alături de secretarul comitetului regional de partid Krasnosibirsk, iar în pauză au avut o lungă discuție prietenească. Mai bine să-i adreseze secretarului o scrisoare cuprinzătoare și politicoasă, pe care s-o trimită... dar nu prin poștă, ci printr-un om ce pune suflet în această problemă...

Chiar așa a hotărît:

— Consider justă propunerea tovarășului Kasatkin... Cel mai bine ar fi să-l trimitem chiar pe tovarășul Kasatkin. El o să pătrundă în miezul problemei, și o să discute deschis cu neastîmpărații săi.

Cititorii își amintesc, desigur, de năluca ce se oprise într-o seară la chioșcul Zoiei. Nu mai este necesar să explicăm că nu fusese nici un fel de nălucă sau de alter-ego al lui Ivan Ilici, ci el însuși, adevăratul Ivan Ilici, care se grăbea către neastîmpărații săi din îndepărtata taiga...

2

S-au scris multe cărți despre Siberia. Înșiși siberienii povestesc cu multă dragoste despre minunatul lor ținut și trebuie să recunoaștem că povestesc bine și cu fidelitate. Iată-i, însă, pe literații în trecere... Citești cîte o carte și te minunezi cît de greu se trăiește în Siberia! Dacă dai crezare autorilor, străinii (nu se știe de ce numai străinii!) sînt amenințați la fiecare pas de greutăți și încercări. Citești o asemenea carte, care, după părerea autorului ei, „mobilizează la înfrîngerea greutăților" și ți se pare că auzi gîfîitul, răsuflatul din greu și scrîșnitul din dinți al eroilor descriși. Pare că totul s-a năpustit asupra lor, și proslăvitele geruri siberiene, și vestitul îngheț veșnic, și nu mai puțin vestitul țînțar, și distanțele nemărginite, și pragurile de netrecut ale rîurilor, și inundațiile, și incendiile pădurii, și înghețurile timpurii ale apelor, și multe alte atribute ale exoticei siberiene.

Dragi cititori, rețineți o dată pentru totdeauna: Siberia este atît de uriașă, încît nu numai fiecare regiune și republică, dar adesea și raioanele acestora își au particularitățile lor. Veșnicul îngheț există numai în zona rezervată lui, regimul apelor

este bine determinat pentru fiecare loc și anotimp, iar în ceea ce privește gerurile, apoi...

Îmi amintesc că în tinerețe m-au impresionat foarte mult povestirile lui Jack London, care descriau geruri de șaptezeci de grade. Erau asemenea geruri, încît scuipatul îngheța în zbor și se lovea cu zgomot de obiectele tari!

„Ce bine e să te plimbi pe un asemenea geruleț!" visam eu.

Cît m-am mirat cînd am aflat că gerurile lui Jack London erau de șaptezeci de grade după termometrul lui Fahrenheit! Atîrnat alături de termometrul lui Fahrenheit, cel al lui Celsius — care nu se dedă panicii — ar fi arătat cu aproximativ cincisprezece grade mai puțin. E un ger respectabil, dar oricum, nu mi-e străin.

O dată am pîndit cu dinadinsul un asemenea ger ca să admir „tăcerea albă". Ce-i drept, era liniște, dar în pofida lui Jack London mai era mult pînă la deplina tăcere. Dulăii și păsările din Siberia, care au văzut multe la viața lor, nu se agitau fără rost, dar nici treburile urgente nu le amînau. Acest lucru se referă și la oameni, care erau îmbrăcați în șube și cojoace, potrivite împrejurării. Îmi amintesc de un oarecare cetățean care, întîlnindu-mă, a scos un sunet foarte expresiv și, împroșcînd un nor de abur, a spus vesel:

— Totuși, băiete, e ger! Un bețiv ar crăpa imediat.

Fiind convins că am de-a face cu un ger adevărat ca în Klondike [1], am început experiențele cu

[1] Regiune în nord-vestul Canadei.

scuipatul. În vreo jumătate de oră am consumat rezerva de salivă pe un an, dar, vai, nici un scuipat nu a vrut să înghețe în aer ! Rezultatul experimentului, care s-a întrerupt din cauza insuficienței materialului, m-a lăsat perplex. Abia cînd am stat în fața focului primitor din vatră, am ajuns la o explicație pur științifică a insuccesului : după cît se pare, americanii știu să scuipe mai departe ca noi. Se spune că la ei există chiar un sport de acest fel : scuipă, apoi măsoară cu cîți iarzi l-a întrecut unul pe altul.

Această întîmplare veche și comică mi-a insuflat pentru toată viața un anumit scepticism. Cînd se vorbește despre greutăți, mie îmi vine să întreb : „Sînt adevărate sau... după Fahrenheit ?"

Așa stau lucrurile cu gerul.

Țînțarul, ca atare, există, dar pot să-i asigur pe cititori că majoritatea siberienilor nu și-au pus niciodată în viață apărători împotriva țînțarilor. Ele sînt necesare doar în bălțile de netrecut ale taigalei și tundrei.

O dată, într-un oraș din Siberia, am avut prilejul să ascult următoarea discuție. La punctul de recrutare a forței de muncă a venit un băiat cu rugămintea de a fi trimis la lucru. Înmînînd împuternicitului cartea de muncă, spuse cu o lăudabilă sinceritate :

— Nu pot să stau mult timp pe un loc din cauza blestematei de votcă. Repartizați-mă undeva unde nu există de loc votcă...

De ce să nu respecți o rugăminte serioasă ? După ce se gîndi, împuternicitul îl întrebă :

— Ai picioare solide, poți să mergi ?

— Pentru mine-i fleac să străbat într-o zi o sută de kilometri.

— Atunci, uite ce-i, pleci în taiga la rezinaj. Vei merge prin taiga și vei aduna terebentină. Se cîștigă bine, iar bîrlogurile urșilor nu sînt dughene, deci nu vînd votcă.

— Asta așa-i, doar mă tem că mă mănîncă țînțarii...

— Nu te biruie ! Ai citit ce-a scris în ziar ?... O fetiță de cinci ani s-a rătăcit în taiga și a hoinărit trei zile doar cu o rochiță pe ea, pînă au găsit-o. Și nu i s-a întîmplat nimic.

— Fie, dă-mi rezinajul !...

La cele de mai sus adaug că cine vrea să încerce farmecele țînțarului, nu trebuie să se ducă tocmai la exploatările forestiere din Siberia. Nu departe de Moscova, în pădurile regiunii Smolensk sau ale Kostromei poți să găsești o rovină de ți-e mai mare dragul — plină de țînțari și musculițe.

În general, e suficient să privești pe hartă ca să înțelegi de unde apar greutățile *à la* Fahrenheit. Nici un locuitor din Krasnoiarsk, de pildă, n-o să se laude cu mîna pe inimă că își cunoaște întregul ținut, care se întinde de la înghețatele lacuri din tundra Taimîrului și pînă la înfloritoarele grădini colhoznice din raionul Minusinsk. Nu e de mirare că persoanele care studiază Siberia de pe puntea înaltă a confortabilului și rapidului vapor *Valerii Cikalov* sau prin geamul *Pobedei* se aleg, ca să ne exprimăm indulgent, doar cu o imagine confuză despre ceea ce văd. Unii încearcă să-și completeze cunoștințele din cărți, dar unde

se află literatura despre actuala Siberie?... Şi, iată, că prin paginile operelor vehiculează tradiţionalele incendii ale pădurii, inundaţii şi alte nenorociri standardizate, care speriau pe călătorii dinaintea apariţiei aviaţiei contra incendiilor, a transportului auto, a motonavelor, a radioului, a pazei pădurilor, a inspecţiei asupra vînătoarei, a serviciului meteorologic. De aceea, citind cărţile despre Siberia, nu trebuie să uiţi nici o clipă zicătorile create de siberieni :

„Şi-n Siberia oamenii trăiesc, şi tot cu pîine se hrănesc".

„Din auzite Siberia-i îngrozitoare, dar oamenii trăiesc mai bine decît noi".

— S-ar părea că-n Siberia nu sînt greutăţi? va întreba cititorul care ştie „din auzite".

La această întrebare, autorul răspunde tot printr-o întrebare :

— Dar unde nu sînt greutăţi? Sînt şi în Siberia, dar autorul nu are de gînd să le cînte. Cea mai naturalistă descriere a greutăţilor şi a pericolelor nu va opri la jumătatea drumului entuziastul nostru tineret, iar viaţa te învaţă cel mai bine să înfrîngi greutăţile, cu atît mai mult, cu cît, în epoci diferite apar greutăţi diferite...

Autorul înţelege foarte bine că pentru cititorul nerăbdător această lungă divagaţie nu este o găselniţă foarte plăcută, de aceea a şi strecurat-o în mijlocul cărţii. Dar a făcut aceasta nu fără motiv : autorul şi-a propus să descrie greutăţile care i-a fost dat eroinei acestei povestiri să le întîmpine

3

E greu, e tare greu să stai pe o vreme toridă după sticla prăfuită a chioşcului mic, în care te sufoci. Zoia l-a rugat pe Nikolai Ivanovici s-o treacă din nou la vînzarea ambulantă, dar siberianul, şiret, s-a încăpăţînat, deoarece angajase pe timpul vacanţei patru şcolăriţe din clasa a X-a. La Buran nu se găsea o întreprindere pentru conservatul legumelor : pe aici se murau doar ciuperci, dar nu venise încă timpul lor.

Într-atît i se urîse Zoiei de comerţ, încît (deşi e ruşine să scriem, totuşi adevărul trebuie respectat) la chioşcul nr. 6 au început să se observe lipsuri în aprovizionarea cu o marfă atît de vandabilă ca sucul de răchiţele. Ba chiar au prelucrat-o pe Zoia la o şedinţă, pentru că nu-şi ridică toate mărfurile de la magazie.

Plictiseala revenea şi mai apăsătoare atunci cînd nu soseau trenuri în gară şi cînd erau foarte puţini cumpărători. O dată, în ajunul unei zile libere, a plîns chiar pe furiş, nu de tristeţe, nici pentru că ar fi avut vreun necaz, ci numai de plictiseală. Şi încă e bine că a reuşit să-şi şteargă la timp ochii. Abia i s-au zvîntat lacrimile că auzi în perete — boc, boc, boc...

Deschise uşa şi se bucură. Într-atît se bucură, că inima începu să-i bată mai tare în piept. În faţa ei stătea Saşa, macaragiul de la şantierul podului, ţinînd într-o mînă o minge nouă de fotbal, iar în cealaltă — un uriaş ananas cu un panaş verde şi înfoiat.

— Saşa! Doar ai spus că pleci definitiv...

— Am spus, dar am primit o delegaţie în legătură cu cea de a cincea profesie... Am venit să cumpăr o minge de la magazinul cu articole de sport, mîine avem o întîlnire tovărăşească cu cei de la şantierul de construcţii şi montaj...

— Şi asta ce-i ?

— Un dar. Au adus o mulţime la noi la magazin. E o chestie gustoasă, dar nu ştim cum s-o mîncăm... Am încercat în fel şi chip.

— Nici eu nu ştiu cum... Poate că ar trebui curăţat.

— Am încercat, dar n-a ieşit nimic. Toţi se chinuiesc cu ele. Dar uite ce-i, eu încă n-am mîncat astăzi, ai pateuri ?

Cum să n-aibă pateuri ? ! A mîncat şi ea, ca să-i ţină de urît lui Saşa, apoi, profitînd de pauză, s-a ocupat de ananas.

Şi a avut de furcă !... Fireşte, greutăţile astea nu erau dintre cele adevărate, dar o puseră într-o mare încurcătură.

Au făcut foarte bine prietenii şi vecinii chinezi că i-au aprovizionat pe siberieni din plin cu ananas gustos şi ieftin. Din păcate însă nu le-au ataşat şi un instructaj cu privire la folosirea lor ! Pentru cei care admiraseră înainte ananaşi doar în fotografii, această delicatesă li se părea ceva asemănător unei casete cu lacăt secret.

Mai întîi Zoia a tras de panaşul fructului, dar fără nici un rezultat. Atunci l-a bătătorit pe toate părţile, dar nici de data asta nu s-a deschis caseta. A încercat să-i jupoaie învelişul grunţuros, dar nici acesta nu catadicsea să cadă. Atunci Zoia s-a înfuriat şi a început să se răfuiască cu ananasul

într-un fel original. L-a spălat, a retezat panaşul care, fără îndoială, nu era necesar, şi apoi a încercat să taie fructul îndărătnic de-a lungul, aşa cum tăia pepenii galbeni la Cernobîl. Ananasul fibros se împotrivea cu disperare, dar Zoia a folosit forţa fizică grosolană şi l-a răpus, ciopîrţindu-l în bucăţi. Fructul tropical şi-a pierdut frumuseţea, dar şi-a păstrat aroma şi gustul, fapt pentru care a fost consumat cu o deosebită poftă.

Ciudat băiat şi Saşa ăsta ! Toată seara, cît timp Zoia a lucrat, a stat la uşa chioşcului ei. Pe urmă, împreună cu Zoia, a cărat la magazie lăzile cu sticle goale. Din cauza acestor treburi gospodăreşti au întîrziat la club şi de aceea s-au plimbat puţin pe peron (după ceasul din gară — exact trei ore şi jumătate !) Discuţia era interesantă, astfel că nu i-au observat pe Dîhodîmov şi pe Box, care priveau de după grilaj.

Cînd a văzut-o pe Zoia, Dîhodîmov a încercat să intre pe peron, dar după întîmplarea de pomină cu fetiţa, miliţia feroviară era cu ochii în patru. Se auzi un strigăt ameninţător :

— Cetăţene cu cîinele, întorceţi-vă !

În faţa poetului îndrăgostit apăru tunica albă a miliţianului neînduplecat.

— De ce-mi interziceţi ? Am bilet de peron...

— Nu e voie cu cîini în gară !

— Nu s-ar putea să vorbiţi mai încet ?

— Cetăţene, pentru ultima dată vă atrag atenţia : lăsaţi trecerea liberă !

Ocărît, Box se ofensă foarte tare şi, întinzînd zgarda, îşi trase stăpînul din gara luminată în bezna salvatoare.

La două noaptea, exact după grafic, fulgeră pe lîngă Buran expresul „Moscova-Pekin". El îi aminti lui Sașa macaragiul că e timpul ca Zoia să se odihnească.

În drum spre casă s-au înțeles că a doua zi Zoia va merge pentru toată ziua la șantierul podului ca să asiste la întîlnirea de fotbal între echipa constructorilor de poduri și cea a constructorilor de drumuri.

Ce fericire, ce plăcere, ca o zi întreagă și toată seara să nu vezi înaintea ta geamul odios!

Gîndul acesta îi produse Zoiei o asemenea bună dispoziție, încît, gătindu-se pentru drum, fără să cumpănească prea mult își îmbrăcă cea mai bună toaletă — rochia cea nouă din material sintetic. O îmbrăcă și imediat se răzgîndi:

— Ce fac, proasta de mine? E arșiță, e praf, trebuie să merg șaptezeci de kilometri cu camionul, iar eu mă împopoțonez ca o artistă...

Duhul Economiei, propriu Zoiei, o convinse să-și scoată rochia și să îmbrace alta, veche și decolorată, dar Duhul Cochetăriei, care apăru nu se știe de unde, se ridică energic împotriva acestui lucru:

— Mă rog, de ce să nu îmbraci ceea ce îți vine bine? Timpul e splendid și apoi e zi liberă...

— În camion e ușor să-ți pătezi sau să-ți rupi rochia, o preveni, practic, Duhul Economiei. Ce, ai prea multe? Numai o singură rochiță elegantă!

— Și ce-i cu asta? replică Duhul Cochetăriei. Și tinerețea îi e dată omului tot numai o singură dată.

Atîta timp cît discuția purta un caracter principial, Zoia se ralia ba uneia, ba alteia dintre părți, dar Duhul Economiei depăși această poziție și procedă la un atac personal împotriva Zoiei, spunînd:

— S-ar putea crede că această fetiță proastă se gătește ca să placă cuiva.

Zoia bătu din picior de supărare.

„În primul rînd, nu vreau să plac nimănui! exclamă ea în gînd. În al doilea rînd, chiar dac-ar fi așa, ce-i treaba ta, zgîrie-brînză?!"

Replica răutăcioasă a Duhului Economiei hotărî rezultatul discuției: Zoia a trecut definitiv de partea adversarului acestuia. Serviabilul și galantul Duh al Cochetăriei nu numai că o ajută să îmbrace noua rochie, dar îi acoperi și capul blond cu un batic de capron, transparent, ușor ca aerul, nou-nouț.

Trebuie să spunem însă că Duhul Economiei a avut într-o oarecare măsură dreptate: în drum spre șantierul podului era mai mult praf decît trebuia.

Deși zi de repaus, pe drumul bătătorit treceau sute de automobile în ambele direcții. Și erau tot felul de mașini! Alături de GAZ-51 și GAZ-63 de tip obișnuit, treceau pe lîngă Zoia mașini-excavatoare, mașini cu remorci, mașini-macarale, autocisterne, mașini-ateliere, mașini-screpere, mașini-buldozere, mașini-brutării, mașini pentru săpat șanțuri, mașini-container, camioane-autobasculante și încă multe alte mașini de cele mai diferite tipuri și destinații. La un moment dat Zoia chiar se sperie: în întîmpinarea lor veni o

mașină atît de mare (era un MAZ-204 de douăzeci și cinci de tone) încît ea își aminti de uriașul din basme. Căutînd să scape de monstru, Zoia îl apucă de braț pe Sașa macaragiul. Dar MAZ-ul n-o strivi, ci doar o asurzi cu zgomotul motorului său extrem de puternic, învăluind-o totodată într-un nor de praf atît de des, încît trebui să închidă ochii.

În torentul verde-cenușiu de autocamioane îmbrăcate în straiele de toate zilele, ici-colo treceau în goană spilcuite autobuze orășenești, care nu se știe de unde se iviseră, *Volgi* fercheșe, mașini roșii de depanare.

Zoia și Sașa mergeau cu un autocamion obișnuit, în care se puseseră niște scînduri drept bănci. Într-un loc s-au oprit mai multe mașini și ei au nimerit alături de un alt camion venit din direcție opusă și care transporta undeva un mare grup de băieți și fete. Printre aceștia domnea o atmosferă de veselie nestingherită. Tinerii cîntau acompaniați de o armonică. Mulți aveau buchete de flori. Pasagerilor din ambele autocamioane le-au fost suficiente cele trei minute, cît au stat unii lîngă alții, ca să se cunoască, ba chiar să cînte împreună formînd un cor comun. Plecînd mai departe, fiecare a luat cu el cîntecul din celălalt autocamion... Din depărtare un flăcău i-a aruncat Zoiei un buchet de margarete.

Ah, cît e de frumoasă lumea, cînd o vezi nu prin geam !

Mașina alergă îndelung pe panta lină a dealului, apoi înaintea Zoiei se deschise o întindere atît de mare, încît i se tăie respirația : din toate

părțile, oriunde privea, se îngrămădeau dealuri mițoase, iar în față — fluviul atît de larg, încît podul plutitor întins temporar peste el părea o ață fină, pe care se tîrau automobile mici ca niște gîze. Enormul șlep care stătea la mal nu părea mai mare ca un cărăbuș. Peste fluviu, printre dealuri se vedeau turle, dantelăria unei estacade și clădiri. Era orășelul neastîmpăraților constructori ai podului, care pătrunseseră în taiga.

Pe mal, în fața podului — o uriașă aglomerare de mașini. Șoferii fac plajă aici cîte un ceas și uneori cîte două. Nici nu putea fi vorba să te strecori înaintea rîndului. Aceasta o știau bine chiar și ZIS-urile și ZIM-urile șefilor. Dacă un pasager se grăbea foarte tare, cobora și mergea înainte căutînd o mașină care avea același drum.

— Să trecem podul pe jos, propuse Sașa.

4

În fața Zoiei se așternea un fluviu al cărui nume îl cunosc și elevii școlilor elementare din întreaga lume. Pe suprafața acestui bazin ar putea ușor să încapă două mari state de dimensiuni mijlocii. Zoia zărise din tren destule fluvii, dar atîta apă nu mai văzuse niciodată de aproape. Vîntul zădărea suprafața fluviului, ridicînd valuri înspumate. La mal, unda izbea cu mici pietricele. Dacă apa ar fi fost mai pură, fluviul ar fi semănat cu marea, așa cum este ea înfățișată în tablouri.

— Cum o să construiți voi aici un pod ? nu se dumirea Zoia.

— Meşterul la lucru se cunoaşte, cumva o să-l construim, răspunse vesel Saşa.

— Pe aici trebuie să fie foarte adînc, gîndi cu glas tare Zoia.

— Iată, în dreptul acelei moviliţe, pe unde va trece podul, adîncimea este de douăzeci de metri.

Cînd e vorba de o stradă sau de o şosea, douăzeci de metri nu-i o distanţă mare, dar dacă-ţi imaginezi o pătură groasă de douăzeci de metri formată din apă rece, tulbure, ce curge repede, te trec fiori.

— De s-ar construi pe fundul apei o casă cu cinci etaje, acoperişul nu s-ar vedea la suprafaţă, explică plastic Saşa.

Zoia n-ar fi vrut să trăiască o viaţă incomodă de rusalcă în casa umedă, subacvatică.

— Brr !... exlamă ea înfrigurată.

Fata nu înţelegea cum se poate construi un pod peste un fluviu atît de mare. I se părea că o asemenea idee întrece toate puterile omeneşti. Dar ea credea aceasta doar atîta timp cît privea fluviul. Era suficient să se uite în cealaltă direcţie — la torentul neîntrerupt de maşini şi oameni care trecea spre şosea, pentru ca neîncrederea în puterea omului să se destrame ca fumul.

— Unde este dealul pe care-l va arunca în aer Anton Vladimirovici ? întrebă ea.

— Vezi stînca aceea, la stînga de locul de traversare ? Acolo începe dealul. Nu-i prea înalt, dar e lung.

De departe dealul nu părea mai înalt decît cele vecine, şi Zoia fu puţin dezamăgită...

Pe pod era lume multă. La intrarea pe pod forfoteau cei ce organizau circulaţia. Maşinile grele zdrăngăneau asurzitor pe scîndurile groase şi lungi ale tablierului. Podul, care de sus părea un fir subţire de aţă se dovedi a fi o construcţie uriaşă şi solidă, sprijinită pe pontoane voluminoase, puternice.

Saşa ducea o geantă cu nişte scule, iar Zoia mingea de fotbal. Gătită cum era, fata cu mingea atrăgea atenţia binevoitoare a şoferilor şi a numeroşilor pasageri. Duhul Cochetăriei care o îndemnase să îmbrace rochia cea nouă, ştia foarte bine ce făcea. Nici acum n-o părăsea, îndemnînd-o să răspundă cu îndrăzneală la observaţiile glumeţe şi să-i necăjească niţel pe flăcăi, aruncînd mingea în sus.

Drumeţii ajunseseră pe la mijlocul rîului cînd s-a petrecut un fapt neplăcut. Zoia nici nu a înţeles cum s-a întîmplat... Întărîtată de Duhul Cochetăriei, ea a aruncat mingea ceva mai sus decît trebuia şi, în aceeaşi clipă, s-a împiedicat cu vîrful pantofului de o scîndură puţin ridicată a tablierului. Mingea i s-a răsucit în mînă şi, lovindu-se de balustradă, sări în spaţiul dintre două pontoane...

Zoia ţipă de groază : pieirea mingii zădărnicea întîlnirea care trebuia să aibă loc între cele două echipe !... Dacă toţi cei douăzeci şi doi de jucători s-ar fi năpustit s-o bată pe Zoia, aceasta ar fi fost, după părerea ei, o pedeapsă pe deplin meritată !

În ceea ce o priveşte, mingea probabil că s-a bucurat foarte mult, cînd a căzut în „vîrtej". A şters-o cu o sprinteneală de neînchipuit, sărind

vesel pe crestele valurilor. Graba ei mărturisea intenţia neclintită de a ajunge cît se poate de repede la Oceanul Îngheţat şi de a nimeri în labele urşilor albi.

Spaima Zoiei crescu şi mai mult cînd îl văzu pe Saşa macaragiul dezbrăcîndu-se, mai precis smulgîndu-şi de pe el hainele, ceasul şi pantofii. Rămînînd doar în chiloţi şi maiou Saşa îi strigă :

— Ia-mi lucrurile şi du-te pe mal !

Apoi, trecînd cu agerime peste balustradă, alergă pe marginea îngustă a pontonului, cu un salt viguros se aruncă în valuri şi dispăru sub apă.

„Iese sau nu la suprafaţă ?"

Acest gînd îngrozitor o zgudui într-atîta pe Zoia, încît imediat hotărî :

„Dacă nu iese, mă arunc şi eu !"

Secundele treceau una după alta şi fiecare dura insuportabil de mult. Zoia începu să se gîndească serios la îndeplinirea intenţiei, cînd capul lui Saşa apăru din apă la o distanţă apreciabilă de pod. El înota repede în sensul curentului, ajungînd din urmă mingea. Abia atunci Zoia îşi aminti de lucrurile lui. Le adună, fugi în grabă de-a lungul podului, apoi pe mal...

Saşa a reuşit să prindă mingea la mai mult de un kilometru şi jumătate de pod, dar în timp ce se necăjea cu ea (trebuia s-o arunce treptat către mal) curentul îl duse pe înotător cu încă cel puţin o jumătate de kilometru mai departe. În felul acesta Zoia avu timp nu numai să se gîndească la cele întîmplate, dar şi să se pregătească pentru discuţia pe care o presupunea neplăcută. Duhul Cochetăriei, după ce făcuse pozna, o lăsă în voia

soartei, dîndu-i libertatea să se descurce singură. Pentru a para reproşurile sau dojana, fata îşi alese mijlocul cel mai sigur şi mai încercat — lacrimile.

„Dacă mă ceartă, încep să plîng..."

Nu era greu să calculezi locul unde va trage la mal însoţitorul Zoiei. Stînd pînă la brîu în apă, el îi strigă :

— Prinde-o !

Zoia prinse cu agerime mingea. Peste trei minute Saşa, îmbrăcat şi încălţat, se afla în faţa Zoiei.

„Acum o să mă certe", se gîndi ea şi, ca niciodată, s-a înşelat...

— Ce, te-ai întristat ? întrebă Saşa compătimitor. Totul e în perfectă ordine, iar tu eşti albă ca varul.

S-a petrecut ceva foarte ciudat. Cînd şi-a dat seama că lacrimile pregătite nu-i mai erau necesare, Zoia începu să plîngă cu adevărat. Şi tare ar fi vrut să nu plîngă, dar nu-şi putea reţine lacrimile !... Cel mai ciudat era însă că aceste lacrimi l-au speriat serios de tot pe flăcăul puternic, care fără frică s-a aruncat în faţa locomotivei şi a sărit în apa rece ca gheaţa a temutului fluviu.

— Nu plînge, Zoinka, mingea e întreagă...

— Eu... nu... de minge... plîng... spuse Zoia printre sughiţuri. Mi-a... mi-a fost frică... foarte frică pentru tine... că te îneci !

— Ce prostuţă ! Eu ştiu să înot şi nu s-a întîmplat nimic periculos... Ştii de ce am sărit în apă ? Îţi aminteşti cînd am venit murdar la tine

și m-ai trimis să mă spăl la gura de apă pentru locomotive ?... Ei, am hotărît să mă spăl bine de tot pentru tine.

— Tu glumești, iar mie mi-a fost tare frică... Eu... și eu am vrut să sar !

Ce poți să răspunzi la o asemenea declarație ? Sașa nu găsi cuvinte. În loc să spună ceva, sărută mai întîi un ochi înlăcrămat al Zoiei, apoi pe celălalt. Lacrimile începură să se usuce și-n ochi i se aprinse o scînteie de șiretenie. Dar continua să sughită. Sașa o sărută pe buze. Încetară și sughițurile.

— Și acum, zîmbește, Zoieñka Zainka [1]...

Și Zoia zîmbi !

Atunci, luîndu-se de mînă, porniră împreună spre orășelul constructorilor podului. Mergeau fără să scoată o vorbă, probabil pentru că Sașa își pierduse din nou curajul.

Discuția a deschis-o Zoia, cu o întrebare :

— Ascultă, Sașa, aproape că nici nu te cunosc... Nici numele de familie nu ți-l știu.

— Vezi, Zoia, eu sînt din Barnaul, iar bunicul meu — din Rusia, din fosta gubernie Tavrov... Acolo sînt multe nume ciudate și caraghioase.

Cine știa mai bine decît Zoia ce nume caraghioase se întîlnesc în regiunea Tavrov ? !

— Pe bunic îl chema Nekaceaigolova [2], și pe mine tot așa mă cheamă... Nu am ales eu...

Zoia rămase cu gura căscată. Dacă Sașa n-ar fi avut o înfățișare atît de vinovată, ar fi crezut că-și bate joc de ea.

---

[1] Iepuraș (în lb. rusă).
[2] În traducere : Nu clătina capul.

Cu toate acestea, ajungînd la destinație, hotărî că e mai bine să fii o Nekaceaigolova, decît o Vertișeika. Chiar și cititorul va fi de acord că „Nekaceaigolova“ sună mai impozant.

Capitolul VII

4 : 1 pentru tricourile albastre. Zoia trece de partea zidarilor. O cărăruie frumoasă.

I

Un vechi proverb îi ia în derîdere pe cei pentru care „daraua e mai mare ca ocaua“, dar fotbalul nu este o „dara“ oarecare : unii suporteri sînt gata să străbată zeci de kilometri de dragul unui meci sau al unei întîlniri interesante. Pe stadionul constructorilor podului, în afară de localnici se strînseseră spectatori de pe două șantiere de construcții și de la o coloană auto, iar cu zece minute înaintea jocului a acostat la mal o șalupă plină cu suporteri de la exploatarea forestieră. Cei din taiga au călătorit o sută douăzeci de kilometri ca să vadă daraua atrăgătoare — meciul de fotbal. Zoia se îngrozi la amintirea festei macabre pe care era să i-o joace Duhul Cochetăriei. S-a liniștit la gîndul că nimeni nu știe nimic, iar Sașa e bun și n-o s-o dea de gol...

Zoia n-avea de gînd să ia partea cuiva, dar pentru orice eventualitate și-a ales un locșor mai

aproape de poarta echipei constructorilor de poduri, care erau îmbrăcaţi în tricouri albe.

De ce autorul nu are talentul lui Vadim Sineavski[1] ? Cu cîtă satisfacţie ar fi descris el unele episoade dramatice, cînd mingea se apropia fie de o poartă, fie de cealaltă, iar inimile suporterilor palpitau în aşteptarea evenimentelor hotărîtoare.

— Mingea se găseşte în careul de pedeapsă ! ar fi exclamat cu vocea întreruptă de emoţie autorul. Ivanov o trimite la Sidorov, Sidorov — la Petrov, Petrov — lui Osipov !... Osipov scoate mingea de sub picioarele lui Feodorov... Ah, ce şut splendid !!! Uf !... Mingea iese în aut !...

Vai, autorul nu-i în stare să descrie toate peripeţiile jocului, şi apoi el este dator să urmărească nu atît mingea, cît pe eroii săi. Totuşi trebuie să povestească unele amănunte ale întîlnirii.

În minutul al cincisprezecelea, albaştrii au deschis scorul. Ulterior, montorii au afirmat pe cel mai serios ton că golul fusese rezultatul unei combinaţii calculate cu precizie, pe care tricourile albastre au aplicat-o energic. Nu se ştie de ce, tricourile albe erau de acord cu aceasta, deşi autorul e de părere că lucrurile nu s-au petrecut tocmai aşa. El a văzut cu ochii lui cum mingea s-a rostogolit destul de încet pe teren în poarta constructorilor de poduri, în timp ce portarul privea în altă direcţie — spre un batic transparent de capron. Balonul s-a rostogolit, s-a rostogolit pînă s-a oprit în mijlocul porţii...

[1] Cunoscut crainic sportiv de la postul de radio Moscova.

Aşa cum se obişnuieşte, după primul gol s-a ridicat un vuiet de nedescris.

Un timp, tricourile albe au trecut la atac. Elanul de luptă le-a permis chiar să egaleze scorul, dar la sfîrşitul reprizei, cu o uimitoare consecvenţă, s-a repetat situaţia de la început : o lovitură uşoară în minge, portarul care priveşte spre batic — şi balonul e în plasă...

Dar, iată că începe a doua repriză. Încurajaţi de schimbarea porţii, tricourile albe se străduiesc să egaleze scorul. Aproape că reuşesc să facă acest lucru, dar, vai, mingea cade sub picioarele mijlocaşului albastru, care-i schimbă direcţia şi urmează combinaţia cunoscută : minge — batic — gol...

În clipa aceea autorul ar fi vrut să-i recomande stăpînei baticului să şi-l scoată de pe cap, dar eroii lui nu sînt dintre aceia care să asculte orbeşte de sfaturile chiar şi ale celui ce i-a creat ! Zoia i-ar fi răspuns sfătuitorului :

— Lăsaţi-mă, vă rog, n-am chef de dumneavoastră !

Sau poate ar fi uitat chiar să adauge politicosul „vă rog“.

Astfel, baticul a rămas pe capul Zoiei pînă la sfîrşitul jocului, iar mingea, cu ajutorul ei, a mai poposit o dată în poarta echipei podarilor.

A doua zi, gazeta raională din Buran, în nota *O victorie convingătoare a montorilor,* atribuia tricourilor albastre „stăpînire de sine şi energie“...

Hm... Las' să fie aşa !

Fotbaliştii şi adevăraţii suporteri se împrăştie doar după ce au discutat în amănunt nu numai

toate momentele jocului desfăşurat, dar şi ceea ce s-ar fi putut întîmpla dacă meciul ar fi luat o altă întorsătură: să zicem, dacă Petrov ar fi pasat mingea nu lui Sidorov, ci lui Egorov, iar acesta din urmă ar fi şutat nu cu dreptul, ci cu stîngul...

O asemenea discuţie necesită multă vreme, iar Zoia, care considera că nu e cuviincios să distragă atenţia căpitanului tricourilor albe de la probleme atît de importante, s-a îndreptat spre terenul de volei, unde se adunase un grup de fete. Aici jocul nu putea începe deoarece lipsea o voleibalistă. Îi propuseră Zoiei să joace în locul ei şi — fără să stea prea mult pe gînduri — ea fu de acord.

După primele mingi, jocul porni într-un ritm neobişnuit de rapid, fapt la care, într-o bună măsură, a contribuit temperamentul şi starea sufletească a Zoiei. Deprimată de înfrîngerea fotbaliştilor din echipa de podari, era gata să-şi ia revanşa în luptă cu oricare adversar, şi dovedi o energie care ar fi ajuns cu prisosinţă pentru şase echipe de volei. Numai după trei partide jucate într-un stil nimicitor Zoia se mai linişti puţin. La aceasta a contribuit şi discuţia iscată cu celelalte fete. Zoia se lămuri pe neaşteptate că îşi atribuise rolul unei jucătoare de rezervă din echipa zidarilor, iar adversarele ei compuneau echipa unificată a bucătăriei, a dispensarului, creşei şi grădiniţei de copii...

Zoia se miră aflînd că pe şantierul podului existau instituţii pentru copii.

— Ce fel de creşe pot exista, dacă toată vremea sînteţi pe drum ?

— Ce te miri ? îi explică una din fete. Întotdeauna vin după noi şi creşa, şi căminul de copii, şi cabinetul dentar, şi biblioteca, şi cinematograful. Curînd se va deschide şcoala serală, care, de asemenea, ne va urma. Iar clubul îşi cară după el decorurile şi pianul...

— Şi dacă vă duceţi în fundul taigalei ?

— Prostuţă mai eşti ! Uite aici, chiar pe locul unde stăm noi, acum o jumătate de an era taiga adevărată, în care alergau elanii Uite, şi acum mai zac aici trunchiuri de copaci tăiaţi.

Zoia observă, într-adevăr, că pe ici, pe colo, pe străzile tinerei aşezări — care avea vreo douăzeci de case terminate şi multe alte neterminate — zăceau trunchiuri de pini şi de zadă.

— Cine a tăiat copacii ăştia ?

— Noi i-am tăiat...

— Dar voi nu sînteţi zidăriţe ?

— Şi ce-i cu asta ? ! Facem ce e nevoie. Nu e greu să dobori arborii cu ferăstrăul electric.

— Bine, dar unde aţi locuit voi pe cînd aici nu erau case ?

— Cînd ne-am mutat de la vechiul loc, unde am lucrat, băieţii au plecat înainte. Ei au pregătit şi materialul şi corturile, tot ei le-au întins, iar noi am venit după aceea, la de-a gata. Acum locuim în cămin, iar spre iarnă, pe lîngă acestea se vor construi trei sute cincizeci de locuinţe pentru familişti.

De uimire, Zoiei i se oprise respiraţia.

— Şi cine va locui în ele ?

— Avem mulţi familişti, dar încă n-au sosit toţi. N-au venit nici toţi montorii, nici toţi mun-

citorii de la transporturi. Atelierul mecanic a ajuns abia acum trei zile.

— Stați, fetelor, și cînd veți pleca de aici, ce-o să faceți cu casele ?

— Doar nu le-om duce cu noi. Aici există conducte de apă, canalizare și electricitate. Trei ani, cît timp se va construi podul, noi vom locui în ele, apoi le vor ocupa cei de la căile ferate. Aici va fi o gară mare, ba, după cum se spune, chiar un nou raion.

Conductă de apă și canalizare în taiga ! Asemenea confort nu era nici măcar la Cernobîl.

— Ce te miri ? La noi în cămin nu e numai conductă de apă, ci și duș cu apă caldă.

— Nu-i adevărat !

— Parc-ai fi o sălbatecă, nu vrei să crezi nimic ! Hai să te convingi tu singură...

2

În căminul zidărițelor erau opt camere. În coridorul spațios se afla o canapea, o măsuță acoperită cu o față de masă albă, un căzănel nichelat, plin cu apă. Pe peretele de lîngă divan — un covor foarte lung... De fapt, doar de departe părea a fi covor, în realitate era o uriașă coală de hîrtie acoperită cu o mulțime de pătrățele de diferite culori.

— Ce-i asta, fetelor ?

— Mersul întrecerii pentru aspectul camerelor.

Dintr-o dată totul a devenit clar : după controlul făcut în camere în fiecare zi, membrii comisiei

de supraveghere puneau în dreptul fiecărui număr cîte un pătrățel hașurat. Pentru o cameră în stare foarte bună — roșu, pentru una bună — albastru, celor mediocre — galben, iar celor prost întreținute — maro. După părerea Zoiei, era gîndit foarte înțelept.

Una din fete (ea era membră a comisiei) îi explică :

— Nici o cameră din căminul nostru nu a fost notată cu maro, situația ne-o strică însă băieții : cînd intri la ei în cameră, paturile nu-s aranjate cum trebuie, peste tot găsești mucuri de țigară, hainele sînt atîrnate pe cuie ruginite. Noi i-am pus pe băieți să facă cuiere. Au făcut pentru noi, dar nu le-a trecut prin cap să facă și pentru ei.

În odăile fetelor era mare curățenie. În fiecare încăpere se aflau patru paturi, o masă mare, un dulap de haine, scaune, iar la ferestre — flori în lădițe de lemn. Deasupra paturilor se găseau rafturi cu cărți și cu flacoane de parfum, pe pereți — reproduceri din *Ogoniok,* puse cu grijă în rame, sub sticlă. În afară de aceasta, o mulțime de ilustrate, după care fără greș aflai ce gusturi are fiecare fată : una colecționa flori, alta — artiști de cinema, a treia — peisaje, a patra — animale, iar a cincea, care se remarca printr-o natură inconstantă — din toate cîte ceva...

În afară de animalele din poze, existau și animale vii. În fiecare cameră se afla cîte o lădiță cu nisip și aproape pe fiecare pat stătea tolănit un pisoi. Culoarea pisoiului definea de asemenea gustul stăpînei lui.

Zoia înțelese foarte bine acest lucru. Luă în brațe un pisoi roșcovan, îl mîngîie și se gîndi :

„Și eu aș crește unul, dar cenușiu și cu o blană mai pufoasă".

Firește, ramele pentru tablouri, etajerele, cutiile pentru flori și nisip fuseseră confecționate de băieți. Zoia consideră că o asemenea exploatare este cît se poate de firească și le sfătui :

— Fetelor, ar fi bine să le comandați și umerașe pentru rochii.

— Ai dreptate ! Chiar astăzi o să-i punem la treabă...

În toate camerele era bine, dar în a treia Zoia a întîrziat mai mult ca peste tot. Aici, peste întreaga dușumea se întindea un preș pestriț, de o frumusețe neobișnuită.

— De unde ați luat o asemenea splendoare ?

— E chinezesc, veritabil. Ni l-a dăruit șeful șantierului nostru, Gheorghi Feodorovici. O dată pe lună se verifică datele întrecerii pentru cea mai bună cameră și preșul este dat fruntașelor.

„Eu n-aș lăsa niciodată din mîini o asemenea frumusețe !" se gîndi Zoia.

În camera nr. 6 era la fel ca și în celelalte, numai unul din paturi era desfăcut, nu avea așternut.

— De ce e liber patul ăsta ? întrebă Zoia.

Fetele se uitară una la alta și tăcură cîtva timp.

— S-a îmbolnăvit cumva vreo fată ?

Nu, slavă domnului, nu existau bolnavi în brigadă...

— Vezi tu, îi explică una din ele, fără chef, este patul unei dezertoare...

Zoia înmărmuri. În Țara sovietelor groaznicul cuvînt „dezertor" se pronunță rar și întotdeauna trezește un simțămînt neplăcut.

— Unica de la noi care a făcut acest lucru ! parcă se dezvinovățea fata. Eram douăzeci și două de absolvente ale școlii de construcții. Ne-am înțeles în mod comsomolist să plecăm toate împreună pe un șantier de stat. După ce am sosit aici, ea n-a mai vrut să rămînă. La început a spus că a primit o scrisoare de acasă, că acolo s-ar fi întîmplat o nenorocire, dar cînd am rugat-o să ne arate scrisoarea, a refuzat. Am scris la fostul nostru comitet raional de comsomol, iar de acolo ni s-a răspuns că acasă la ea totul e bine și că nu are motive să se întoarcă... Atunci a procedat într-un fel, că ne-a fost rușine tuturor... Tocmai voiam să ne proclamăm brigadă de muncă comunistă, dar ea ne-a făcut de rîs ; la o ședință a spus cu glas tare că nu mai vrea să lucreze ca zidar și, în general, nu vrea să stea pe șantier. Am încercat să-i scoatem gărgăunii din cap, atunci a făcut-o și mai de oaie : a aruncat carnetul pe masa prezidiului și a plecat trîntind ușa. Am exclus-o din Comsomol...

Zoia păli ascultînd povestea aceasta. Mai întîi și-a amintit întîmplarea din vagon, cînd era cît p-aci să se supere cu tovarășele ei de drum. Apoi, nici conștiința ei nu era chiar așa curată în fața Comsomolului. În graba dinaintea plecării și în cele două luni petrecute în Buran nu și-a găsit niciodată vreme să treacă pe la organizația de Comsomol ca să-și plătească cotizația.

De patru luni n-a mai plătit cotizaţia! Orice ar face, ieşise automat din rîndurile Comsomolului!

Părăsi căminul tristă şi copleşită de gînduri.

Fetele se pregăteau să meargă să ia masa la cantină şi n-o lăsară pe Zoia pînă nu a venit cu ele. Deşi între ele nu era nimic mai mult decît o prietenie întîmplătoare, legată pe terenul de volei, nu-i în firea siberienilor să-şi conducă oaspetele tocmai cînd se aşază la masă.

La drept vorbind, pe şantierul podului cantină nu există. Experienţa îndelungatei vieţi de peregrinări i-a învăţat să-şi planifice datele construcţiilor : vara se puteau foarte bine limita la un şopron solid din lemn. Ba era chiar preferabil : mănînci şi vezi totul în jur, în timp ce vîntul te răcoreşte, iar aerul curat face ca pofta de mîncare să fie mai bună. În septembrie însă, după rînduielile stabilite, în două săptămîni apare ca din pămînt, lîngă bucătărie, o cantină spaţioasă cu nişte sobe mari de tot, alături de care e atît de bine să stai iarna, pe ger.

Deocamdată, constructorii de poduri iau masa sub şopron, căci e vară. Şi mîncărurile sînt de vară. La primul fel, toţi au cerut okroşka [1]. La felul doi fiecare a luat după gust. Zoia a ales colţunaşi cu afine. A mîncat două porţii, apoi s-a oprit dîndu-şi seama că limba şi buzele vor arăta negre. Singura mîngîiere era că şi celelalte fete au păţit la fel.

Cînd a ieşit din cantină, l-a zărit de departe pe nefericitul căpitan şi portar al echipei în tri-

---

[1] Ciorbă din cvas de pîine, cu multe legume şi carne tăiată mărunt. Se serveşte rece.

couri albe. Saşa macaragiul mergea şi-şi tot sucea capul în toate părţile — nu-i greu de ghicit pe cine anume căuta.

Zoia umbla cu şiretlicuri : nu voia să se întîlnească cu el de faţă cu fetele.

— La revedere, fetelor, îşi luă ea rămas bun. Am să mai vin pe la voi...

Apoi — tiptil, tiptil se furişă după o casă. Era o casă nouă, fără curte. Înconjură clădirea şi (să vezi întîmplare nefericită!) se pomeni chiar în faţa lui Saşa.

— Te-am pierdut, spuse el pe un ton vinovat. M-au reţinut băieţii...

Ce plăcere au fetele cînd pot să-i chinuie pe băieţi! Zoia îşi ţuguie buzele negre.

— Înţeleg că e mai interesant să fii cu tovarăşii... Dar nici eu nu m-am plictisit : am jucat volei, apoi am fost la cămin, la fete, şi ele m-au invitat la masă...

— Iartă-mă, te rog, că s-a întîmplat aşa, dar n-am putut să mă descotorosesc de băieţi aşa de repede, am discutat totul, pe rînd.

— Ce aveaţi de discutat? Să nu te superi pe mine, Saşa, însă... ai jucat... şi cizmarii joacă mai bine!... Nici nu mi-au rezistat nervii.

Zoia auzise despre nervi la vînzătoarele de la chioşc, dar aici s-au nimerit cum nici nu se poate mai bine. În timp ce vorbea îi veni un gînd : „Probabil că s-a întîmplat aşa pentru că a obosit în timp ce înota după minge". Şi nici unul din ei nu-şi dădu seama că vinovat

pentru toate e baticul Zoiei. Saşa luă totul în serios.

— Nici eu nu înţeleg ce s-a petrecut: niciodată n-am jucat atît de prost... Apoi, apărarea şi mijlocaşii noştri au fost slabi. Ai să vezi, cînd or să vină montorii, atunci vom sta de vorbă cu toţi vecinii noştri.

Tot discutînd au ajuns pe terenul, unde, peste un an, va răsări noua clădire a gării. În cele mai vizibile locuri se află cîteva panouri. Unul din ele este gazeta de perete „Crocodil-constructor de poduri", pe altul — diverse anunţuri. Unul din acestea, foarte important, sărea în ochi:

„Cine nu s-a înscris încă la şcoala serală a tineretului muncitoresc? Vor funcţiona clasele opt, nouă şi zece. Înscrierile se fac la comitetul U.T.C.L., la tov. Beketova."

Alte afişe anunţau înscrierile în cercurile de croit şi cusut, de dansuri clasice şi de fotografie.

Zoia are ochi ageri şi o memorie bună. A reţinut totul, poate va avea cîndva nevoie.

Ziua de odihnă urma să se încheie pe şantierul podului cu un mare spectacol dat de artiştii amatori. Tare-i părea rău Zoiei că era nevoită să plece fără să vadă şi să asculte cum cîntă şi dansează constructorii de poduri de aici, dar se apropia seara, iar la ora şapte podul de pe fluviu se ridica pentru ca să poată trece navele. Pînă atunci, trebuia să apuce să traverseze pe malul celălalt.

Saşa o conduse pe Zoia; mergeau tăcuţi, nici urmă din veselia dinainte...

— De ce taci, Saşa?

— Eh, Zoia, sînt multe de spus... Am să-ţi spun cu alt prilej, cînd mai vin la Buran...

„Acolo, pe mal, cînd am plîns a găsit şi cuvintele care trebuiau rostite, a ştiut şi să sărute, dar acum a uitat totul, gîndeşte în sinea ei fata. Ce rost are să-mi răscolească inima?"

Saşa a urcat-o pe Zoia într-o maşină, care mergea în aceeaşi direcţie, iar la despărţire n-au găsit decît cele mai obişnuite cuvinte.

— La revedere!

— La revedere, Saşa.

A duduit motorul, dar maşina n-a pornit îndată. Cei doi priveau unul spre altul şi din priviri au înţeles că n-au vorbit despre multe, foarte multe...

Capitolul VIII

Neplăceri comerciale. Cei mai neastîmpăraţi dintre neastîmpăraţi. Nikolai Ivanovici discută ca un comunist. Noua locuinţă a lui Vasili Tiorkin.

I

Nikolai Ivanovici, directorul restaurantului, nu avea obiceiul să-şi exprime niciodată gîndurile pînă la sfîrşit. Spunea ceva, apoi adăuga neapărat un „totuşi". Din toate astea rezulta

fie un fel de reticență, fie un fel de rezervă plină de ocolișuri.

— Nu am nimic împotriva faptului că ții ordine în chioșc, totuși, trebuie să fii mai atentă față de cumpărători... Buna întreținere a unității comerciale este primul precept, totuși, trebuie să-ți amintești întotdeauna că o unitate comercială există pentru cumpărători, și nu cumpărătorii pentru ea...

Discuția a început pentru că unitatea comercială nr. 6 se făcuse din nou vinovată. În momentul inspecției nu s-au găsit acolo biscuiți preambalați, bomboane *Bon-bon* și țigări *Sever*.

Scăpările nu erau mari, dar... cînd n-ai noroc, n-ai !...

Nici nu terminase Nikolai Ivanovici verificarea chioșcului, cînd se apropie un cumpărător și ceru pateuri cu ficat.

Zoia avea pateuri cu carne și cu gem, dar cele cu ficat se terminaseră de mult și-i fusese lene să se ducă după altele.

Dacă l-ar fi refuzat pe cumpărător, aceasta i-ar fi adus un nou perdaf, așa că Zoia se hotărî la o faptă disperată — la directa înșelare a cumpărătorului : îi dădu pateuri cu carne ! A făcut-o la întîmplare : clientul ar fi putut, fără să guste, să ducă pateurile în vagon, iar mîncîndu-le, să nu sesizeze diferența gustului... Nesuferitul pasager, însă, nici nu se gîndea să se grăbească spre vagonul înăbușitor, ci începu să mănînce, acolo, în picioare, lîngă chioșc. După un minut Zoia îi auzi vocea scîrțîitoare :

— Ce mi-ai dat, tovarășă vînzătoare ? Eu ți-am cerut pateuri cu ficat.

— V-am dat chiar cu ficat ! minți, disperată, Zoia.

— Înseamnă că eu nu știu să deosebesc ficatul de carne, continuă să scîrțîie năzurosul. Slavă domnului, mă pricep, căci sînt bucătar...

Ce mai putea face ? Roșind, Zoia recunoscu că nu avea pateuri cu ficat !

După o asemenea recunoaștere cumpărătorul dovedi o amabilitate tardivă.

— De unde nu-i, nici dumnezeu nu cere, fie și cu carne !

Incidentul cu cumpărătorul s-a încheiat, dar Nikolai Ivanovici, care a înțeles totul foarte bine, clătină încruntat din cap.

— Totuși, așa nu merge ! spuse el supărat și plecă, lăsînd-o pe Zoia mîhnită și tulburată.

Greșeala Zoiei nu era chiar atît de gravă, dar ce s-ar întîmpla dacă toate vînzătoarele de la chioșc ar merge pe drumul riscant al reducerii asortimentului ? Zoia își dădu seama că Nikolai Ivanovici avea dreptate, dar... remușcări mari n-o chinuiau : comerțul nu-i mergea la inimă, nu mai voia să stea înțepenită în căldura de după ferestruică ! Dacă și înainte îi fusese greu să lucreze în chioșc, acum în urma vizitei făcute pe șantierul podului, această muncă i-a devenit cum nu se poate mai nesuferită...

După o săptămînă și jumătate, Zoia profitînd de o zi liberă se hotărî să plece din nou pe șantier, de data aceasta singură, fără să aștepte

vreo invitație. Probabil că, fiind zi de lucru, Duhul Cochetăriei nu protestă cînd își îmbrăcă o rochiță veche și-și legă o eșarfă modestă, de culoare închisă.

Cu inima plină de emoții, Zoia trecu podul și, cînd ajunse în partea cealaltă a rîului, se zăpăci de zgomotul și huruitul iscat de lucrările de săpat care începuseră : zeci și sute de mașini enorme îndeplineau o muncă de neînțeles pentru ea, dar, desigur, foarte importantă. Unele dintre ele mușcau din pămîntul tare cu cupele uriașe, altele îl afînau și-l transportau, iar o parte dintre ele presau și bătătoreau rambleul cu compresoare de o nemăsurată forță. Din pricina contactului cu pămîntul, porțiunile de lucru ale screperelor, buldozerelor, săpătoarelor, excavatoarelor și ale compresoarelor luceau cu acea strălucire rece a oțelului lustruit, ceea ce le făcea să semene cu niște gigantice instrumente chirurgicale.

Nici în orășel nu era liniște. Și aici se auzea pretutindeni duduitul motoarelor, clinchetul — scrîșnetul metalului. Ferăstraiele electrice țipau pe toate vocile, cutiile autobasculantelor se descărcau bubuind, iar scînduri lungi și groase se rostogoleau din mașini unele peste altele cu un zgomot asurzitor. Alături de scheletul înalt al fabricii de beton se ridica de pe acum colosul dantelat al unui turn de oțel. Sus, departe, luceau scînteile albastre ale sudurii electrice. Printre bubuituri și clănțănituri lucra la montarea macaralei și Alexandr Nekaceaigolova.

Ajungînd în orășel, Zoia nu se dumiri îndată : o încurcau construcțiile noilor clădiri, ridicate într-o săptămînă și jumătate. Din depărtare păreau complet terminate, dar în interior se lucra la finisare. Acolo, stînd pe căpriori, forfoteau ca furnicile fete dibace, îmbrăcate în salopete pătate cu mortar. Zoia recunoscu cu greu pe cîteva dintre ele : semănau atît de puțin cu fetele acelea vesele și elegante, care săreau pe terenul de volei !

Firește, Zoia nu vedea pentru prima oară cum lucrează zidarii. Știa dinainte că această muncă nu e nici simplă, nici ușoară, dar acum — privind la munca fetelor — își dădu seama că-i place foarte mult. Mîinile lor parcă desăvîrșeau construcția, rezultatul muncii lor era deîndată vizibil. Zoiei îi era greu să exprime aceasta, dar îi plăcea și desfășurarea lucrului, și monumentalitatea lui.

Indiscutabil, tencuirea unui zid mare era un lucru greu, care necesita mai mult efort decît vînzarea bomboanelor, dar dacă Zoiei i s-ar fi propus să aleagă între a tencui un perete sau a vinde bucată cu bucată un kilogram de bomboane (ceea ce n-ar cere prea mare oboseală), Zoia, fără îndoială, ar alege prima variantă. O asemenea hotărîre ar fi fost determinată de tinerețea, sănătatea și, mai ales, de firea acestei fete. Pentru ea nu era o problemă dacă va face sau nu față muncii de zidar : dacă au reușit alții, va reuși și ea.

Acest fel de a gîndi a fost hotărîtor pentru Zoia.

A privit vreo oră și jumătate din depărtare (Zoiei îi era întotdeauna rușine să se uite, fără să facă nimic, cum alții muncesc), apoi s-a îndreptat spre căminul fetelor. Nu era nici țipenie de om pe acolo, dar privind prin fereastră s-a convins că nu s-au petrecut schimbări. Curățenia, florile și pisoii erau la locul lor. De-a lungul camerei nr. 3 se întindea, ca și mai înainte, frumosul preș chinezesc, iar în camera nr. 6 era un pat gol. După cum i se păru Zoiei, totul era în ordine. N-avea altceva de făcut decît să-și omoare timpul pînă la pauza de prînz.

Zoia reuși să-și petreacă cu folos ceasul care-i mai rămăsese : se duse în viitoarea piață a gării, căută panourile cu noul număr al *Crocodilului* și cu anunțuri, unde află vești proaspete.

„Șoferul Dimitrii Sazonov, îmbătîndu-se, a avut o pană“, anunța gazeta cu maximum de conciziune. Sub notiță era un desen : un camion în cea mai mare viteză intră într-o sticlă mare cît un adevărat siloz. Explicația :

Pe cînd beat turtă eram
C-o avarie m-am trezit.
De nuntă mă pregăteam
Și-n spital am nimerit.

Zoia și-l reprezenta pe eroul întîmplării cu chipul unui înrăit hoț de pahare, așa că ceea ce se spunea despre spital n-o impresionă de loc.

„Rînduieli în baraca noastră“ suna următoarea notiță. În desen — un băiat ciufulit, stînd în

pat cu combinezonul pe el. În gură ține o țigară ce seamănă cu coșul unui străvechi vapor, din care iese un fum negru ca smoala. Buclele întortocheate ale fumului se transformau treptat în literele unei maxime utile : „Țigară-n gură și-a băgat, cizmele-n pat le-a ridicat, așa-i omul dezordonat“.

În fața următorului desen inima Zoiei bătu mai tare. Aici, în rolul personajului principal, figura Sașa Nekaceaigolova cu macaraua lui. El încearcă să ridice din pat pe un leneș, dar nu reușește. Dialogul din explicație era următorul :

„— Sașa, barem de-ai încerca să acționezi asupra lui Metelkin !

— Am încercat. Pe el nici tehnica nu-l mișcă.“

Sașa nu semăna de loc cu el, dar Zoia privește îndelung desenul.

Anunțurile erau aceleași. Cele două noi nu prezentau nici un interes pentru ea. Unul anunța o ședință a vînătorilor, celălalt suna astfel :

Cine are o voce bună de bas să se adreseze conducătorului ansamblului coral, tov. Dîrkin (baraca nr. 2.)

Chiar în centrul orășelului se înălța un pin uriaș și rămuros. La umbra lui, pe o pînză de sac sta turcește un bătrînel, care, fără să dea atenție zgomotului asurzitor al șantierului, meșterea niște unelte de pescuit. Zoia îl privi, se uită și el la fată. El vorbi cel dintîi.

— De mult pe la noi ?

— De astăzi. Am venit să văd.

— De văzut nu prea ai ce vedea acum pe la noi, dar de lucrat ai ce lucra...

Bătrînelul era vorbăreţ şi foarte spilcuit : ras ca în palmă, în costum de doc curat pe el, ochii îi erau clari şi pînă şi zbîrciturile de sub pleoape erau spălate cu grijă.

— Ce lucraţi dumneavoastră pe aici, bunicule ?

— Optsprezece ani am fost dulgher, acum sînt pensionar... Cu toate astea n-am avut răbdare şi m-am angajat ca paznic.

— Şi unde aţi lucrat optsprezece ani ?

— Într-un singur loc, pe şantierul podului.

Zoia fu sincer uimită :

— Cum într-un singur loc, dacă constructorii de poduri sînt tot timpul pe drum ?

— Asta aşa-i... Locul de muncă era unul şi acelaşi, doar geografia din jur era diferită. Am călătorit mult.

— Pe unde ai fost, bunicule ?

— Cîte degete ai la mîini ?... Zece ?... Atunci nu-ţi ajunge să socoteşti pe unde a fost echipa noastră. S-a organizat la Moscova, chiar în timpul războiului, şi de acolo şi-a început drumul : am plecat să construim poduri în Basarabia, din Basarabia în Finlanda... Din Finlanda din nou spre sud — în Romînia, apoi la Rostov, de la Rostov la Astrahan, de la Astrahan la Guriev, din Guriev din nou la Rostov... Mai ai degete libere ?... Socoteşte : Rostov, Krasnodar, Maikop, Dnepropetrovsk, Cekassk, Kerci, Taganrog, Voznesensk, China, Karaganda, Strîi, Bug... Peste tot am construit poduri. Apoi am pornit-o spre Kazahstan, la pămînturile desţelenite. E imposibil să ţii minte prin cîte locuri am fost pe acolo şi cîte poduri am construit, îmi amintesc doar că de acolo am plecat din nou în China, la Drumul Prieteniei, iar acum sîntem aici... După plan, vom construi pînă în 1961.

— Apoi din nou plecaţi la drum ?

— Se înţelege de la sine. Munca noastră nu are sfîrşit. Nu ştiu cum va fi cu alţii, dar constructorii de poduri vor avea de lucru şi în plină înflorire a comunismului.

— Şi dumneavoastră veţi pleca mai departe ?

— Nu mă despart de nepoţi. Am doi fii care lucrează aici : cel mare, Ivan, este electrician, s-a căsătorit cu o fată de la contabilitate ; cel mic, Mihail, este strungar, nu de mult s-a căsătorit cu o laborantă. Se înţelege că amîndoi au copii, desigur, viitori constructori de poduri... Sînt, se înţelege, cîte unii care rîd de mine şi de baba mea, ne numesc neastîmpăraţi. Sigur că aşa este, numai că eu socotesc că în această neastîmpărare nu este nimic rău : cîte unul stă toată viaţa într-un loc, face umbră pămîntului, dar nu realizează nimic ca lumea...

Zoiei i se păru extraordinară o asemenea viaţă.

— Cum trăiţi ? întrebă ea.

— Nu trăim rău, avem o locuinţă bună. Cînd se construiesc case mie mi se dă în primul rînd spaţiu locativ.

— Şi nu vă pare rău cînd vă despărţiţi de vechiul loc ?

— Uneori ne pare rău, dar visul ne cheamă mai departe, nu ne lasă să prindem rădăcini.

— Visul ? se miră Zoia.
— Poate că o fi altceva, dar nu ştiu cum să-l numesc şi-i spun vis... Am şaizeci şi trei de ani şi tot mi se pare că ceea ce e cel mai important mă aşteaptă undeva în viitor... Sosim, să zicem, aici sau în alt loc. Se înţelege, răbdăm lipsuri, pentru că nimica nu este construit dinainte. Aşa că începem să visăm cum să ne amenajăm mai bine ca să începem să trăim ca lumea. Nimic nu este irealizabil şi după cîtva timp vom trăi mai bine ca înainte... Ei, mă gîndesc, e timpul să ancorez la mal, de aici nu mă mai mişc, anii îmi dau dreptul !... De cîte ori nu m-am jurat în chipul ăsta, dar fără folos ! Începe să se apropie lucrul de sfîrşit şi pornesc să circule zvonuri : curînd plecăm mai departe. Şi atunci începi să tînjeşti ! Nu te simţi în apele tale, uneori cîte o lună sau două stai la îndoială, ce să faci, ei, şi, fireşte, visul e mai tare : eu, ca dulgher totdeauna trebuie să plec cu primul eşalon... Dar nu numai eu sînt atît de neastîmpărat, toţi constructorii sînt aşa şi în special cei care fac poduri, deoarece munca lor este foarte frumoasă şi demnă.

Zoia era de părere că orice fel de construcţii este un lucru frumos şi demn. Bătrînelul fu de acord, dar nu în întregime :

— Se înţelege, e frumos, totuşi, nu aşa. N-ai văzut tu un pod, cum arată el împodobit şi cum trece primul tren, deschizînd calea !... Oricîţi oameni s-ar aduna în jur, toţi sînt emoţionaţi, impresionaţi, de la conducere şi pînă la bucătărese, şi fiecare are lacrimi în ochi... Se spune că cei care lucrează la mare înălţime se umflă

în pene de construcţia lor, dar mai au mult pînă la noi !... Fetico, un pod mare nu este o simplă construcţie, ci înlăturarea unor piedici din drumul omenirii. În el se observă de îndată forţa : întreaga construcţie este la vedere. O frumuseţe, nu alta !

Noţiunea de frumuseţe constructivă, atît de sesizabilă pentru toţi constructorii de poduri, nu intră dintr-o dată în capul Zoiei, dar munca lor îi apăru într-o lumină nouă, romantică. Ea este cel puţin tot atît de frumoasă ca şi munca geologilor. Pune-l pe un geolog să-ţi construiască un pod, o să se tot gîndească, dar n-o să reuşească... Şi mai e de văzut, cine călătoreşte mai mult... Dintre toţi neastîmpăraţii pe care i-a văzut Zoia, bătrînul dulgher părea a fi cel mai neastîmpărat. Totodată, din cele ce povestea el reieşea că şi constructorii de poduri pot avea o viaţă trainică de familie. Zoia era de părere că în aceasta consta incomparabilul lor avantaj faţă de geologii fără căpătîi.

Poate că bătrînul ar mai fi povestit încă ceva foarte interesant, dar sirena anunţă pauza de prînz şi Zoia se grăbi către tinerele zidăriţe.

2

Cititorul atent, care a ştiut să înţeleagă caracterul eroinei şi-a dat, desigur, seama că ea a întreprins călătoria la şantierul podului nu de dragul plimbării. De altfel, aici, la şantier, nici nu se gîndea să-şi ascundă intenţiile.

Ea a ştiut să şi le formuleze foarte simplu, în cîteva cuvinte, spunîndu-le fetelor care au înconjurat-o :

— Iac-am sosit !... Fetelor, luaţi-mă în brigadă !

Se înţelege că Zoia ar fi putut să meargă la biroul de cadre şi cei de acolo i-ar fi găsit ceva de lucru, dar ea a preferat să se adreseze, peste capul conducerii, fetelor pe care le-a îndrăgit. Ele n-o puteau angaja, dar care conducere ar fi putut rezista presiunii a douăzeci de fete ? !

Doar una dintre ele i-a pus în vedere :

— Zoia, noi sîntem însă calificate, am terminat o şcoală specială...

— Iar eu am să învăţ de la voi şi am să mă calific. O să lucrez în locul ăleia care a fugit... Pe cuvîntul meu de comsomolistă că o să învăţ şi n-o să rămîn în urmă ! Uite, o să vedeţi că voi învăţa !

Poate că nici Zoia singură n-a înţeles că în forma aceasta rugămintea ei a încetat să mai fie o chestiune personală, o simplă problemă de angajare. Primind şi calificînd o fată care alegea de bunăvoie un sector greu al construcţiei, brigada îşi restabilea nu numai numărul membrilor, ci şi onoarea comsomolistă.

— Tu înţelegi ce spui, Zoia ?... Aici nu se joacă volei !... Dacă ai de cînd să dai înapoi...

— Niciodată în viaţă n-am dat înapoi !

Zoia se roşi de indignare.

— Fetelor, propun să ne luăm angajamentul să o învăţăm meseria de zidar !... Şi tu să-ţi iei obligaţia că o să ţi-o însuşeşti.

— Am spus o dată !

— Să mergem !...

Peste cinci minute întregul birou de comsomol era în picioare. Din cauza gălăgiei ieşi din cabinetul său, aflat în vecinătate, însuşi conducătorul şantierului, Gheorghi Feodorovici.

— Ce-i aici, birou sau iarmaroc de mirese ; ce-i cu asta ?

Au început să-i explice toate deodată şi s-a pornit un asemenea tărăboi, încît Gheorghi Feodorovici şi-a astupat urechile cu mîinile. Atunci a păşit înainte secretarul organizaţiei de comsomol, care i-a explicat cum stau lucrurile.

Conducătorul şantierului o privi pe Zoia şi hotărî :

— Să se dea ordin de angajare a miresei, iar tărăboi o să facem la nuntă !

Aşa a spus, dar a greşit. Încă înainte de nuntă a fost mult tărăboi...

După această hotărîre a conducerii, Zoia a plecat în grabă la Buran. Graba ei avea o explicaţie — oricît ar părea de straniu, totuşi nu voia să se întîlnească cu macaragiul Alexandr Nekaceaigolova... Să nu-şi bage în cap că s-a angajat de dragul lui pe şantierul podului !

Zoia nu uita ofensa adusă mîndriei ei de fată : reamintindu-şi faptele, a ajuns la concluzia că băiatul o sărutase atunci, pe malul fluviului, nu de-adevărat, ci ca pe o fetiţă de cinci ani, mîngîind-o de milă, să nu plîngă...

— Trăiesc eu şi fără el ! îşi spunea Zoia cu tărie. Îşi dă aere că are multe meserii. Nici eu,

slavă domnului, nu-s beteagă şi fără cap... Îi arăt eu lui, dacă-s vrednică de milă !...

Zoia se consola în acest fel, dar devenea din ce în ce mai tristă, dîndu-şi seama că nu e foarte convinsă că va putea trăi fără Saşa... Poate că, într-adevăr, n-a făcut bine că nu i-a aruncat nici măcar din depărtare o privire ?

3

Mai avea încă o chestiune serioasă : nu va putea ocoli o discuţie lungă şi poate neplăcută cu Nikolai Ivanovici, directorul restaurantului. Deşi o bombănea şi o lua mereu cu „totuşi", Zoia înţelegea că el nu e un om rău şi i-a făcut numai bine.

Ar fi putut amîna discuţia o zi, două, dar ce rost ar fi avut ! S-a înarmat cu curaj şi, aşteptînd momentul cînd Nikolai Ivanovici era singur, s-a strecurat în odăiţa mică, pe a cărei uşă atîrna o enormă inscripţie : „Cabinetul directorului".

— Astăzi te-ai plimbat ? o întrebă binevoitor Nikolai Ivanovici, care în ultimele zile n-a avut nici un motiv să o bombăne pe Zoia.

— Am fost pe şantierul podului, Nikolai Ivanovici...

Siberianul viclean se prefăcea a nu fi de loc mirat de acest voiaj îndepărtat.

— Te-ai hotărît să vezi Siberia? Bună treabă...

Spunînd acestea, Nikolai Ivanovici îşi dădea foarte bine seama despre ce era vorba : nu putea s-o lege pe Zoia de plictisitoarea muncă din comerţ. E o lucrătoare bună, dar pe aşa una poţi s-o închizi într-un chioşc ? E foc, nu fată !...

— Nikolai Ivanovici, eu...

Începu să vorbească, dar o sfecli. Uitîndu-se la director, înţelese că acesta îi citea gîndurile. Chiar el o ajută, spunîndu-i :

— Totuşi, te-ai gîndit să pleci de la noi...

Zoia dădu doar din cap. Nikolai Ivanovici o fixă, ca şi cum o vedea pentru prima oară.

— La cantină sau la construcţii ?

— La construcţii, Nikolai Ivanovici... Acolo lucrează o întreagă brigadă de zidăriţe. Eu mă duc la ele, o să-mi fie tare plăcut cu ele.

Nu degeaba îi pusese Nikolai Ivanovici întrebarea : „La cantină sau la construcţii ?" Dacă Zoia ar fi avut de gînd să se transfere la cantină, ar mai fi putut discuta cu ea, dar dacă o atrăgea construcţia, n-avea ce-i spune, n-avea ce-i face : vechiul director al restaurantului nu întîlnea pentru prima oară un asemenea caz.

Nikolai Ivanovici tăcea şi nici Zoia nu ştia ce să spună.

— Nikolai Ivanovici, eu înţeleg că nu mă port frumos cu dumneavoastră... Cînd am venit prima oară la dumneavoastră eram tare necăjită... Rămăsesem singură de tot, fără ajutor, dumneavoastră m-aţi susţinut, mi-aţi încredinţat de îndată două sute de pateuri şi un halat... Dar nu mai pot să stau după ferestruică... Număr bomboanele şi mi-e silă...

Fetei îi părea rău pînă la lacrimi după Buran, după Nikolai Ivanovici, chiar şi după nesuferitul de chioşc îi părea rău, dar ce să-i facă, dacă

o chema noul şi — Zoia simţea aceasta — adevărata fericire îi licărea înainte.

Şi Nikolai Ivanovici înţelegea acest lucru. El îi spuse :

— Dar linişteşte-te ! Ai venit cinstit la mine şi vreau să discutăm cinstit... Aş putea sta de vorbă cu tine în două feluri. Ca director al restaurantului sînt obligat să te conving să rămîi în serviciu, deoarece acesta este în folosul muncii mele. Totuşi eu nu sînt numai director, ci şi comunist. Şi în calitate de comunist trebuie să spun cu totul altceva... De ce ai venit în Siberia ?

— Am venit la un punct geologic. Ne-au trimis la combinatul metalurgic... V-am povestit cum am nimerit la Buran.

— Deci, ai plecat la construcţia combinatului, la o muncă importantă. Guvernul te-a adus aici nu ca să vinzi pateuri, ci ca să faci un lucru de seamă. Deci, înseamnă că ducîndu-te pe şantierul podului revii pe calea cea dreaptă... Ca director al restaurantului pot să tac, dar în calitate de comunist trebuie să-ţi spun că hotărîrea ta este justă.

Te-aşteptai la una ca asta de la Nikolai Ivanovici ? ! Încearcă să pătrunzi în sufletul siberienilor, ce curioşi oameni ! Zoiei i se ridicase parcă o greutate de pe inimă, ba chiar se înveseli.

Nikolai Ivanovici se încruntă puţin.

— Nu te grăbi să zîmbeşti, încă n-am spus tot... Ai venit în Siberia, dar Siberia nu este un ţinut obişnuit. Ea ştie şi să iubească, dar şi să se mînie cu adevărat. Pentru unii devine mai mult

decît o mumă, pentru alţii — mai aprigă decît un duşman... Siberia a văzut de toate şi nu crede vorbelor, ci numai faptelor. Tu te uiţi la ea, ea la tine... Nu m-aş apuca să vorbesc astfel cu tine, dar tu, fato, poţi să devii o adevărată siberiancă : eşti înflăcărată şi muncitoare. Ba eşti înflăcărată chiar peste măsură. Nu e rău să te aprinzi uneori, dar nu trebuie să jigneşti pe nimenea...

Iată unde a vrut să ajungă Nikolai Ivanovici !

Zoia are justificarea pregătită :

— Dacă nu mă jigneşte nimeni, nici eu...

— Dar cu ce te-a jignit cumpărătorul acela că i-ai vîrît sub nas pateuri cu carne în loc de ficat ?... Ce crezi tu, în comunism oamenii se vor mulţumi cu un asortiment incomplet ? A fost la Buran un restaurant exemplar, aşa va fi şi în comunism !

— Şi pateuri vor fi ? se interesă Zoia.

— Vor fi ! răspunse plin de încredere Nikolai Ivanovici. Pentru toţi cei în trecere — un asortiment complet şi gratuit. Şi totul de cea mai bună calitate. Şi cea mai deplină politeţe din partea celor ce servesc.

— Nici acum nu-i rău la noi, Nikolai Ivanovici. Numai că atunci va trebui să puneţi mai multă umplutură în pateuri.

Nikolai Ivanovici şi Zoia ar fi ajuns cu totul în comunism, dar şi-au dat seama la timp că mai înainte trebuie construite podul, calea ferată şi combinatul. La sfîrşitul discuţiei, Nikolai Iva-

novici vorbi din nou în calitatea sa de director al restaurantului :

— Totuşi, dacă n-o să-ţi placă pe şantier, vino înapoi — îţi vom găsi ceva de lucru.

După două zile, Vasili Tiorkin a trecut în noua locuinţă şi s-a instalat în căminul zidăriţelor, în camerea nr. 6, pe raftul aflat deasupra patului.

La anumite ore în căminul fetelor nu au voie să intre bărbaţii : nici cei bătrîni, nici cei tineri, nici civilii, nici militarii, doar pentru cel de gips se face excepţie. Şi trebuie să spunem că nu a venit singur, ci l-a adus stăpîna lui. Şi lui îi pare bine. Se face că-şi vede de armonica lui, dar priveşte în jos şi cu un zîmbet şiret ia seama la secretele pe care şi le împărtăşesc fetele între ele.

Capitolul IX

Ivan Ilici are o discuţie în familie. La Krasnosibirsk e o zi frumoasă.

1

Autorul nu va ascunde cititorului faptul că, primind pe neaşteptate sarcina să plece în Siberia, Ivan Ilici a fost pus în încurcătură, ba chiar speriat. Dacă nu a refuzat-o chiar atunci la consfătuire, a făcut-o numai din mîndrie.

Abia noaptea, întins pe patul din hotelul *Tavrov* a reuşit să facă ordine în gîndurile care-l frămîntau. Nu-i părea rău de cele ce a spus, şi faptul că pentru o asemenea deplasare de răspundere a fost ales el, Ivan Ilici, şi nu altcineva, i se părea (dacă lăsăm la o parte falsa modestie !) foarte firesc : pentru un asemenea lucru era necesar un tovarăş experimentat şi, bineînţeles, perspicace. Trecîndu-i în revistă pe toţi participanţii la consfătuire, Ivan Ilici trebui să fie de acord că alegerea nu era rea.

Dar, liniştindu-se pe sine, rezolvase problema numai pe sfert : la întoarcerea în Cernobîl a avut de făcut faţă unei dificile discuţii familiare. Ivan Ilici era văduv şi locuia cu fiica lui, o persoană de statură mică, dar cu un caracter mare. Terminase tocmai atunci facultatea de fizico-matematici a universităţii din Tavrov, şi se dedicase activităţii pedagogice, fapt pentru care privea extrem de serios orice lucru. Ivan Ilici nu ar fi vrut de loc ca ea să-l creadă uşuratic.

Discuţia a început imediat după sosire. Pregătindu-se bine în prealabil, Ivan Ilici a început cu precauţie. A trecut sub tăcere propria sa cuvîntare şi i-a descris pe larg toată consfătuirea şi numai după aceea, ca între altele, a adăugat :

— S-a luat, mă rog, o hotărîre interesantă : să se trimită un reprezentant în Siberia, la unul din cele mai importante obiective... Noi alegem oameni, facem propagandă printre ei... Trebuie să ştim unde-i trimitem pe concetăţenii noştri !... Care-i părerea ta, Lida ?

Viitoarea profesoară strînse buzele şi, fără să stea prea mult pe gînduri răspunse :

— Extrem de negativă ! În aparatul vostru se află numai birocraţi, iar un birocrat nu va face nimic şi nu va aduce nimic altceva decît un raport oficial. Dar cine va pleca acolo ?... Nu cumva şeful ăla al vostru...

Aici Lida, fără nici un fel de stimă îl numi chiar pe şeful secţiei regionale. Asta era prea de tot !

— Tu, măiculiţo, poţi, desigur, să critici, dar criticînd trebuie, oricum, să ai cunoştinţă ! se indignă Ivan Ilici. Nu ai nici un drept să spui că la noi sînt peste tot numai birocraţi.

— Ba am ! Poate că unii dintre voi se pricep la munca de birou, dar să plece în Siberia !... Dintre lucrătorii voştri nici n-ai pe cine alege.

— Iată c-au ales !

— Îmi închipui !...

Orice are o limită, chiar şi răbdarea părintească : Ivan Ilici se supără.

— Închipuie-ţi ce vrei !

— Desigur că l-au ales pe ăsta... Îţi aminteşti, a venit unul la noi la Cernobîl, un tip flegmatic... Mi se pare Preanişnikov ?

După cum îşi aminteşte cititorul, candidatura lui Preanişnikov a propus-o chiar Ivan Ilici, dar acum a considerat că e mai bine să tacă. Şi, în general, era timpul să se pună capăt discuţiei.

— Pe mine m-au ales să plec în Siberia ! i-o tăie Ivan Ilici.

— Pe tine ? ! !

— Pe mine ! Ce-i de mirare ?

— Te-au ales... pe tine ?... Şi tu... tu, tată, nu ai refuzat ?

— Pentru ce să fi refuzat ?

— Dar, e de neconceput, tată ! Tu — şi să pleci pe nepusă masă în Siberia !

— Nu-i nimic de mirare : dacă vrei să ştii, chiar eu am propus.

— Şi... cînd pleci ?

— Săptămîna viitoare. M-am gîndit la toate : aşa cum am hotărît înainte, pînă îţi iei serviciul în primire, pleci într-o călătorie prin Caucaz şi Crimeia, iar eu plec în Siberia. Acasă o să gospodărească vreo lună şi jumătate Maria Ilinicina.

Lida îşi îndreptă întreaga-i statură măruntă în faţa tatălui.

— Asta-i bună ! exclamă ea. Mă trimiţi să mă tîrăsc prin Caucaz, iar tu pleci în Siberia !

Ivan Ilici fu înmărmurit.

— Dă-mi voie, de ce să te „tîrăşti" ? Nu mi-ai demonstrat chiar tu că voiajul prin Caucaz şi Crimeia îţi va lărgi orizontul ?

— E drept, aşa am afirmat... Dar am spus, numai pentru că pe atunci nu mă gîndeam la Siberia ! Acum însă am stat şi m-am gîndit. Faci cum vrei, tată, dar nu te las singur în Siberia ! În primul rînd, acolo orizontul meu se va lărgi mult mai mult, în al doilea rînd, singur, tu poţi nimeri în asemenea desişuri, încît ai pieri... Nu, e imposibil să pleci singur, nici nu te gîndi ! Şi fără un ajutor nici n-ai s-o scoţi la capăt cu însărcinarea ce o ai... Fără îndoială că

o să ai nevoie de un ajutor!... Şi, ştii, tată, îmi pare foarte bine că tocmai pe tine te-au ales pentru această deplasare: tu, oricum, nu eşti chiar atît de birocrat ca alţii, ba aproape că te-ai dezbărat de birocratism!... Apoi, te voi ajuta eu!... O să ţin un jurnal, voi scrie în el tot ce e mai important: asta ne va folosi şi ţie şi mie...

Cu toată perspicacitatea lui, Ivan Ilici nu se aşteptase la o asemenea întorsătură a lucrurilor. El însă îşi cunoştea suficient fiica: această persoană de 23 de ani era capabilă să se înflăcăreze fulgerător, dar, cu toată statura-i mică, se răcea foarte încet. S-o convingă de contrariul, ar fi fost o încercare nu numai fără speranţă, dar implica şi destule pericole. Acum ar fi în stare să plece singură în Siberia.

— Ce mai, să mergem, spuse Ivan Ilici cu un asemenea ton, de parcă ar fi fost vorba de o călătorie de o zi în satul vecin.

— Dă-mi numai trei zile ca să mă pregătesc: trebuie să aflu despre Siberia tot ce se poate afla.

Păsuiala de trei zile, ca să spunem drept, nu i-a dat prea mult. N-a avut timp să citească literatură serioasă despre Siberia şi Lida reuşi să înghită cîteva cărţulii despre aceste meleaguri, numai dintre acelea care cîntă greutăţile. Nu-i greu de înţeles că dificultăţile au apărut încă de la Cernobîl.

— Înţelegi, tată, raportă ea emoţionată. Avem neapărată nevoie de plase împotriva ţînţarilor,

dar nicăieri nu scrie din ce se fac şi cum se fac. Măcar de-aş obţine un tipar!...

Oricum, Lida a procurat în vederea plecării numeroase date folositoare, iar ca hrană pentru drum a pregătit pelmeni [1].

— În enciclopedie scrie că „pelmenii sînt mîncarea favorită a siberienilor" şi trebuie să ne obişnuim cu ei... Ce-i drept, durează mult şi e plictisitor pînă-i găteşti, dar ce să-i faci? Iar plase o să cumpărăm la Krasnosibirsk, acolo, desigur, se vînd la fiecare colţ...

Aşa că au plecat fără plase!

2

Siberia nu se mai miră de faptele mari, dar ceea ce se petrecea la Kransosibirsk în ziua sosirii lui Ivan Ilici putea fi considerat un eveniment istoric: aici se deschidea consfătuirea regională pentru dezvoltarea forţelor de producţie ale regiunii. Nu numai cei din Krasnosibirsk se pregătiseră pentru această zi. Au sosit cu trenul, cu avionul, cu vaporul mulţi oameni de ştiinţă cunoscuţi — doctori în ştiinţe, academicieni, conducători de institute de cercetări ştiinţifice unionale şi republicane.

Siberia aştepta de mult această zi. Şi şi-a văzut visul cu ochii, ea a ocupat locul de cinste în marele Plan şeptenal. În faţa ei s-au pus asemenea sarcini pe care nici o altă ţară n-ar

---

[1] Mici colţunaşi cu carne.

putea să le ducă la îndeplinire. Nu-i de mirare că această consfătuire de la Krasnosibirsk s-a deschis într-o atmosferă avîntată, ba chiar festivă, aşa cum se cuvine cînd e vorba de cauza întregului popor.

Secretarul comitetului regional de partid, Andrei Andreevici Elnikov, a reuşit să se întoarcă în cabinetul său de lucru abia la nouă seara. Începînd cu primul minut al raportului, cu care a deschis consfătuirea, el s-a bucurat şi s-a frămîntat toată ziua.

Cînd a rămas, în sfîrşit, singur în liniştea şi semiîntunericul spaţiosului său cabinet (aprinsese doar lampa de birou), a încercat în continuare acelaşi sentiment de bucurie, care se împletea doar cu oboseala provocată de încordarea nervoasă care ţinuse ore în şir.

Ajutorul său — Elena Mihailovna, o femeie în vîrstă şi foarte corectă — se străduia să nu-l deranjeze. Telefoanele, obosite de munca de peste zi, stăteau tăcute.

A trecut vreo jumătate de oră pînă cînd Andrei Andreevici a reuşit să-şi alunge în parte osteneala. Un scurt ţîrîit al soneriei o invită pe Elena Mihailovna în cabinet.

— Pentru astăzi am terminat totul, duceţi-vă şi odihniţi-vă, spuse Andrei Andreevici şi imediat întrebă, din obişnuinţă: Nu-i nimic nou?

Cei doi se înţelegeau foarte bine unul pe altul: în cazul respectiv prin „nou" se subînţelegea tot ceea ce nu putea fi amînat pe mîine.

— Nimic, răspunse Elena Mihailovna, călcîndu-şi puţin pe conştiinţă.

— Cu plicul ăsta ce-i?

Andrei Andreevici arătă cu capul spre scrisoarea sprijinită de tampon.

— E personală, de la preşedintele comitetului executiv regional din Tavrov.

De obicei scrisorile personale sosite pe adresa secretarului comitetului regional se dovedeau a fi personale numai ca formă. Uneori era vorba în ele despre lucruri care aveau o mare importanţă obştească, ba cîteodată conţineau chiar probleme care interesau întregul stat. De regulă ele aduceau ceea ce se încadra în categoria „nou". Văzînd că Andrei Andreevici ia scrisoarea, Elenei Mihailovna îi păru rău că a întrebuinţat cuvîntul „personală".

Dar totul a mers bine. Citind scrisoarea, chipul lui Andrei Andreevici se lumină de un zîmbet care devenea din ce în ce mai vesel pe măsură ce lectura se apropia de sfîrşit.

— Iată şi un dar, Elena Mihailovna! spuse el însufleţit. Aici noi ne gîndim la fapte mari şi, după cum se vede, alţii împărtăşesc gîndurile noastre, vor să ne ajute!... Aici scrie că scrisoarea trebuia să mi-o predea un anumit tovarăş, dumneavoastră nu l-aţi văzut?

— Am vorbit cu el. I-am explicat că sînteţi la consfătuire şi l-am ajutat să obţină o cameră la hotel. Acum nu sînt locuri la hotel, iar el a venit cu fiica lui. I-am obţinut un loc rezervat pentru cineva care n-a venit la consfătuire.

— Foarte bine. La ce hotel?

— *Rossia.*

— Ştiţi ce ?... Chemaţi-l la telefon... E foarte aproape. Să vină, dacă nu doarme şi nu e foarte obosit : aş vrea foarte mult să vorbesc cu el...

De dragul adevărului trebuie să spunem că nimic din atenţia lui Andrei Andreevici faţă de somnul şi liniştea lui Ivan Ilici nu a ajuns pînă la bătrîn. Femeia care era de serviciu la hotel, alarmată de telefonul primit la acea oră tîrzie, străbătu în goană cele două coridoare lungi şi, cu răsuflarea întretăiată, comunica :

— Tovarăşe călător, vă cheamă urgent secretarul comitetului regional.

3

Încearcă să înţelegi firea omenească ! Intrînd în cabinetul secretarului, Ivan Ilici era uşor îngrijorat de ceea ce întotdeauna şi peste tot el numea „nimicurile vieţii" : de bărbia nerasă (se bărbierise ultima oară în gara Omsk), de gulerul şifonat şi de ghetele prăfuite. Dar în comparaţie cu mîndria lui liniştită şi modestă, toate acestea păreau într-adevăr nimicuri...

— Dumneavoastră, Elena Mihailovna, plecaţi acasă ! spuse Andrei Andreevici după ce-şi invită oaspetele să şadă. Noi, aici, o să stăm puţin de vorbă...

— Bine ! răspunse cu multă prestanţă Elena Mihailovna şi, fireşte, nu plecă...

Prin uşa întredeschisă a cabinetului auzea cum discuţia începuse dintr-o dată pe un ton scăzut, dar plin de însufleţire. Din frînturile de frază ea înţelese că era vorba despre livezi : despre altoi şi portaltoi, despre calitatea butaşilor, despre grădinari pricepuţi şi nepricepuţi... Convorbirea s-a terminat în sala de aşteptare, unde au ieşit amîndoi.

— După călătorie treceţi neapărat pe la mine, spuse Andrei Andreevici. Şi nu uitaţi ceea ce v-am rugat : să nu înregistraţi numai faptele, ci să vă uitaţi şi în jur, să vedeţi ce trebuie, ce se poate face. Abordaţi problemele nu cu un ochi străin, ci gospodăreşte, creator, ca şi cum aţi lucra în grădina dumneavoastră... Înţelegeţi ? Da, încă ceva... La întoarcere vă sfătuiesc să treceţi pe traseul şantierului podului. Acolo, conducătorul şantierului cunoaşte un anume secret care face ca butaşii să prindă. Şeful cadrelor este, de asemenea, un bun grădinar... Staţi cu ei de vorbă... Vă urez succes în călătorie !

În timp ce cobora scara împreună cu Elena Mihailovna, Andrei Andreevici făcu bilanţul acestei zile mari şi obositoare.

— Astăzi a fost o zi bună !

Elena Mihailovna ştia că prin lauda la adresa zilei se subînţelegea un alt gînd : „Astăzi s-au făcut multe". Andrei Andreevici îşi permitea rar asemenea aprecieri la adresa muncii sale.

— Acest tovarăş din Tavrov este grădinar ? întrebă Elena Mihailovna.

— De unde pînă unde ? se miră Andrei Andreevici. E un comunist, un vechi şi experimentat lucrător în domeniul cadrelor.

Încă înainte de a ajunge în camera hotelului, Ivan Ilici, care era foarte mulţumit de convorbirea avută, hotărî să nu piardă timpul şi să plece imediat pe urmele neastîmpăraţilor.

— Mîine în zori luăm bilete şi plecăm cu autobuzul la combinat ! anunţă el hotărît fiicei sale.

Lida se strîmbă. Toată ziua a colindat aproape întreg Krasnosibirskul, dar n-a găsit plase împotriva ţînţarilor, nici ţînţari. Acum o aştepta o nouă dezamăgire : pentru Siberia autobuzul reprezenta un mijloc de locomoţie aproape înjositor prin prozaismul său. Ea făcu o contrapropunere :

— Dar dacă am lua vaporul şi am călători de la Krasnosibirsk, uite, pînă aici ?...

În faţa ei se afla deschisă harta regiunii pe care ea urmărea cu creionul calea fluvială lungă şi şerpuitoare. După ce îi arătă, continuă :

— Ajungem pînă aici, debarcăm, luăm maşina şi mergem la combinat.

Urmărindu-i creionul, Ivan Ilici îşi dădu seama că ea ar fi dorit să debarce într-un loc absolut pustiu.

— Ce sînt aceste puncte secrete „Pînă aici“ şi „Aici“ ? se interesă el.

— Aici îşi croieşte drum calea ferată şi se construieşte un mare pod peste fluviu. Traseul merge de aici pînă aici. Uită-te, este aproape de staţia Buran.

— Dar ce, Buran e pe fluviu ?

— Este aproape de fluviu : doar optzeci sau o sută de kilometri... În schimb, de la locul de trecere peste apă pînă la combinat e o palmă de loc, nu mai mult de trei sute cincizeci de kilometri.

— Lungă palmă mai ai !... Cît se călătoreşte de-a lungul fluviului ?

— Nu mai mult de şapte sute de kilometri.

— Şapte sute plus o sută, plus trei sute cincizeci... O mie o sută cincizeci de kilometri, iar cu autobuzul sînt doar cinci sute cincizeci !

— Şi ce-i cu asta ? În schimb, mergînd cu vaporul ai să ajungi bine dispus, vezi malurile şi...

— Asta putem face la întoarcere, dacă ne rămîne timp.

— Tată, crede-mă, cel mai bine e să mergem cu vaporul.

— Şi totuşi vom merge cu autobuzul, nu pot să pierd trei zile şi trei nopţi.

— Autobuzul tău o să se împotmolească undeva. Poate să aibă o pană...

— Autobuzul poate să se împotmolească, dar n-o să ocolească şapte sute de kilometri ! Trebuie să mergem cu autobuzul.

— Ba trebuie să mergem cu vaporul !

— Eu, cel puţin, merg cu transportul rutier !

— Iar eu cu cel fluvial !

A urmat un schimb viu de păreri, dar părţile n-au ajuns la o înţelegere.

A doua zi, la micul dejun, discuţia în contradictoriu a fost reluată, dar nici de data aceasta n-au căzut întru totul de acord. La ora opt au încheiat un compromis : expediţia Kasatkinilor se împarte în două. Partea principală, reprezentată în per-

soana lui Ivan Ilici, va merge la combinat cu rapidul, dar riscantul transport auto. Cealaltă — pe calea fluvială, mai înceată, dar mai sigură.

— Scrie-mi și telegrafiază-mi la o.p. Orășelul constructorilor Combinatului metalurgic din N ! spuse tatăl.

— Adresa mea este : gara Buran, post-restant ! răspunse fata.

4

Cînd lucrezi la aceeași întreprindere, nu poți ocoli întîlnirile. În a treia zi de lucru, ieșind de la cantină, Zoia se ciocni nas în nas cu Sașa. Văzînd-o în salopetă, rămase buimac, și n-o recunoscu din primul moment : e ea, sau alta ? Înlemnit, privea în urma ei.

„Lasă-l să-și spargă capul !“ hotărî Zoia, dar nu rezistă și privi înapoi.

— Zoia !

— În persoană...

— Tu ? !... Cum ai ajuns la noi ?

— M-au dat afară de la restaurant.

După ochii ei șireți, înțelese de îndată că nu-i adevărat.

— Unde lucrezi ?

— În brigada de tencuitori.

— Cum așa ?

— Uite, așa !

— Nu pricep nimic...

— Înseamnă că ești nepriceput.

— Ascultă, Zoia !...

— N-am timp să ascult oameni de-alde voi !

— Hai să vorbim...

— Despre ce ?

— Despre...

Un băiat fugea spre cantină și, din mers, dădea din mîini strigînd :

— Sașka ! Nekaceaigolova !... Lasă mîncarea!!! S-a rupt al doilea cablu.

Cablul rupt se strecură ca un șarpe veninos între Zoia și Sașa. Sașa tocmai se pregătea să spună ceva, dar nu mai rosti nici un cuvînt și se repezi spre macara.

Zoia vru să se supere, dar n-avu timp : sirena anunța sfîrșitul pauzei de prînz. Fata trebui să fugă și ea.

Fugea, dar buzunarele îi atîrnau grele din cauza cuielor zidărești. Unul din ele i-a rupt căptușeala și i s-a înfipt în șale. Zoia nici nu se opri. Dacă cineva își bagă în cap ideea să obțină cît mai repede calificarea, nu dă atenție la fleacuri.

Prietenele Zoiei erau mulțumite de primele ei succese, dar ea ardea de nerăbdare să ajungă la o înaltă măiestrie. Avea destulă forță și agerime, însă îi lipsea îndemînarea. Iar pentru un zidar, îndemînarea este lucrul principal.

Și dacă e să vorbim cinstit, Zoia a avut noroc. Construcția care se desfășura într-un ritm rapid nu necesita din partea ei o înaltă specializare : pereții interiori ai micilor case de locuit nu comportau o finisare decorativă complicată și minuțioasă. Se folosea un amestec simplu de lut și

nisip, uneori cu var : era suficient să fie solid şi neted !

Tencuiala se punea pe suprafeţe de lemn şi primul lucru pe care-l învăţă Zoia fu căptuşirea zidurilor şi a plafoanelor cu draniţă şi cu şindrilă. Cu suprafeţele verticale o scotea destul de bine la capăt, dar cu cele orizontale era un chin !... Cînd lucra la căptuşirea plafoanelor, Zoiei mereu îi cădeau cuiele, iar fiecare cui căzut însemna o întîrziere de două-trei secunde. Căutînd să cîştige timpul pierdut, Zoia începea să se grăbească, iar din această pricină cuiele cădeau şi mai des... Zoia se înfuria, fetele rîdeau. Le convenea să rîdă, lor nu le pica nimic din mînă !... Sfătuită de ele, Zoia hotărî să nu se mai grăbească. Reuşea pentru trei minute, apoi (aceasta se petrecea fără voia ei) mîinile începeau să se mişte tot mai iute şi... un nou cui îi aluneca printre degete...

Succesul veni încetul cu încetul, fără ca Zoia să-şi fi dat măcar seama. A treia zi spre sfîrşit observă că, nu se ştie de ce, cuiele au încetat să-i mai cadă. Mai mult, fiecare cui nimerea exact în mijlocul draniţei, pe care o prindea solid de scîndură.

„Ia uite ce cuie bune am nimerit !" se mira Zoia, captivată de munca plină de spor şi, deodată, auzi în preajma ei vocile vecinelor :

— Fetelor, uitaţi-vă cum se descurcă Zoika !... Ce mai tura-vura, ne-o ia înainte !

Zoia privea nedumerită cuiele : erau exact ca cele de acum trei zile. Mîinile însă nu-i mai erau aceleaşi, deveniseră agere.

Din cauza neobişnuinţei, spre sfîrşitul zilei Zoia obosea mai mult ca celelalte, dar îi venea în ajutor tinereţea şi sănătatea. Era suficient să-şi scoată salopeta, să zăbovească vreo cinci minute sub duş şi apoi putea să alerge spre terenul de volei. Aici le întrecea pe toate în arta de a trage „lumînări".

Zoia se împăca de minune cu fetele. Cu toate, în afară de Vera Muzîcenko din camera a treia. Zoia nu înţelegea de loc de ce îşi dădea aere mofturoasa asta. Chiar de la început, cînd Zoia a cerut să intre în brigadă, ea, singura dintre toate, a declarat :

— Oricum, tot n-o să fie în stare, noi doar sîntem calificate, am terminat o şcoală specială, avem şi certificat...

Pe Zoia o reţinea doar situaţia ei de ucenică. Şi cît îi era de greu să se abţină ! Era suficient să facă Zoia vreo greşeală că imediat nesuferita de Verka sărea. Şi nu să-i dea un sfat, ci căutînd s-o împungă :

— Degeaba ai părăsit negoţul de pateuri !

Ce tot vrea cu pateurile astea ? !

— După tine e ruşinos să vinzi pateuri ? întrebă Zoia.

Vera se strîmba, dînd din umeri.

— E o muncă foarte nobilă. Ai unghiile întotdeauna manicurate şi îţi rămîne şi un cîştig în buzunar.

Zoiei nu i-a rămas niciodată un cîştig în buzunar, dar n-avea rost şi-i era silă să se certe cu Vera. Celelalte fete luau apărarea Zoiei.

Vera mijea ochii şi răspundea :

— O să mă învățați voi pe mine ?! De altfel nici n-am de gînd să discut cu voi...

Dacă Vera ar fi cunoscut caracterul Zoiei, s-ar fi ferit și și-ar fi ținut gura...

În camera a șasea s-au nimerit niște fete deosebit de istețe și foarte solidare. Faptul că ele erau siberience și Zoia „rusoaică“ nu era o piedică în calea prieteniei. Cu ele se putea discuta deschis.

— Știți ce vreau să vă spun, fetelor ?... Numai că-i secret... Haideți să le luăm preșul celor din camera a treia.

Ușor de spus, greu de făcut ! De trei luni camera a treia păstrează premiul de fruntaș „pentru curățenie și ordine“ și în luna în curs obținuse tot timpul pătrățele roșii. Ce-i drept, în ultimul timp nici camera a șasea nu rămînea în urmă.

— Cum să-l luăm ?

— Pe cale legală !

— Parcă o să cedeze ele ?...

În ochii Zoiei începură să joace drăcușori vicleni.

— O să le obligăm să cedeze... Așezați-vă, fetelor, mai aproape și o să vă spun ce avem de făcut... Numai că trebuie să păstrați cea mai deplină taină.

Secretul discuției era asigurat : în cameră nu mai era nimeni în afară de pisoi și de Vasili Tiorkin. Pisoii sînt proști, nu înțeleg nimic, iar Tiorkin este un flăcău de nădejde, lui îi poți încredința orice.

Și autorul va păstra tăcere. Nu e în obiceiul lui să anticipeze evenimentele.

Capitolul X

Ivan Ilici colecționează. O scrisoare zguduitoare venită din Buran. Box rămîne singur. O pățanie ce se termină în *Crocodil*.

1

Cu toată zdruncinătura zdravănă de pe drum, Ivan Ilici a sosit în orășelul constructorilor combinatului întreg și sănătos, fapt pe care imediat și fără răutate l-a comunicat telegrafic la Buran, post-restant. Cu toate acestea, după ce a înnoptat în „camera oaspeților“, s-a sculat prost dispus.

— Mai bine ați extirpa ploșnițele ! o sfătui el pe responsabila casei, unde fusese găzduit.

Cine ar fi putut prevedea că un asemenea sfat nevinovat ar jigni pe cineva !

Responsabila își puse mîinile în șolduri și-l măsură pe Ivan Ilici din cap pînă-n picioare cu o privire disprețuitoare și plină de furie.

— Dumneata, cetățene, n-ai venit aici într-o stațiune balneară și nici într-un oarecare centru de importanță regională, ci pe un șan-ti-er ! rosti ea răspicat. Nu poți decît să te miri de observația dumitale, care e atît de nelalocul ei !... La noi au poposit academicieni și profesori, dar n-au avut asemenea pretenții neîntemeiate, deoarece sînt oameni de înțeles și au venit la noi cu propriul praf insecticid.

La administrația șantierului Ivan Ilici a fost întîmpinat cam rece, cu acea indiferență respectuoasă, care e mai neplăcută chiar decît grosolănia

fățișă. N-a reușit să discute decît cu funcționari fără munci de răspundere, care nu s-au interesat niciodată de condițiile de muncă și de viață. Numai la comitetul de partid a găsit înțelegere. A aflat însă că secretarul este nou pe șantier și n-a avut încă timp să cunoască rînduielile și neorînduielile de acolo. Așa că a fost foarte mulțumit să-i dea lui Ivan Ilici posibilitatea să viziteze numeroasele obiective.

Seara, neavînd ce face, Ivan Ilici s-a plimbat prin căminele din apropiere. Între altele, a trecut pe la cei ce lucrează la transporturi, în speranța că-l va găsi acolo pe concetățeanul și prietenul său, Vasea Zemleprohodeț. Spre părerea lui de rău, a aflat că Vasea a plecat peste nouă mări și nouă obiective : a condus într-acolo o caravană de tractoare cu o instalație de foraj. În cămin, Ivan Ilici a găsit murdărie și — cu toate că vara era în toi — o excesivă umezeală. Perna de pe patul lui Vasea era udă, plină de pete galbene.

— A plouat acum trei zile, îi explică lui Ivan Ilici vecinul de pat al lui Vasea. Perna n-a reușit încă să se usuce.

Cartonul gudronat stătea așa cum a rămas după furtuna care cu trei săptămîni în urmă l-a smuls de pe acoperiș...

La Krasnosibirsk, Ivan Ilici fusese mișcat de delicatețea multor afișe. Plimbîndu-se prin parcul orășenesc, citise cu plăcere :

Nu rupeți florile : ele sînt un bun al tuturor. Nu permiteți copiilor voștri să strice plantațiile din parcuri !

Era clar că administrația parcului, spre deosebire de multe alte administrații ale locurilor de odihnă, era binevoitoare nu numai cu plantele, ci și cu oamenii.

La cantina dietetică din Krasnosibirsk l-a înduioșat profund o mică tăbliță :

Aici nu se obișnuiește să se fumeze

Ivan Ilici n-a fumat de cînd e, dar ar fi vrut să fie fumător numai ca să poată renunța la o asemenea desfătare vicioasă, și astfel să-i facă plăcere autorului acestei aluzii politicoase. Pînă la urmă s-a întristat la gîndul că, din păcate, anumiți oameni din Tavrov nu știu nimic despre politețea asprilor siberieni (acesta-i epitetul ce li s-a dat !)...

Cu atît mai mult l-a uimit ceea ce a văzut în orășelul constructorilor combinatului. Aici, de pe fiecare perete țipau, lătrau, șuierau, urlau numai strigăte și avertismente :

— Nu faceți gunoi ! Nu fumați ! Nu murdăriți ! Traversarea oprită ! Pentru murdărirea teritoriului se percepe amendă !

Chiar la administrație, pe masa contabilului-șef, lîngă telefon, se afla o listă cu cinci nume și o avertizare :

„Se va folosi numai de către persoanele numite !"

În camera de oaspeți, Ivan Ilici citi chiar deasupra patului ce-i fusese dat un ordin imposibil de îndeplinit, dar care suna categoric :

„Nu vă urcați cu picioarele pe paturi !"
Dar toate recordurile le-a bătut administratorul căminului lucrătorilor de la transporturi, care propunea :
„Vasele să nu fie ținute în locuri vizibile !"
„Păstrați liniștea în timpul somnului !"
„Spălați-vă doar în orele cînd curge apa !"
Ultima capodoperă a gîndirii administrative — mărturie, de altfel, a unor serioase neajunsuri comunale — l-a făcut pe Ivan Ilici să-și iasă din sărite. Scoțîndu-și carnetul de notițe și stiloul a pornit să colecționeze aforismele administratorilor, povețele, preceptele și alte frînturi ale înțelepciunii lor, cu scopul de a dărui însemnările autorului acestei povestiri.

Trecînd prin uriașul teritoriu al bazinului carbonifer N., Ivan Ilici a adunat o mare cantitate de exemple de stupiditate, prostie și — ceea ce e mai rău — de lipsă de stimă fățișă și ascunsă față de oamenii care au venit să lucreze acolo. Colac peste pupăză, la secția de cadre a fost nevoit să asculte un fel de rechizitoriu tendențios în care neastîmpărații din Tavrov (ca de altfel și cei veniți din alte locuri) erau învinuiți că ar fi alintați, că nu vor să lucreze, că ar fi profitori și, firește, înainte de toate, că s-ar teme de orice fel de greutăți. Din toate acestea nu era adevărat mai mult de douăzeci la sută, totuși Ivan Ilici socoti că era mai bine să nu protesteze, deoarece numai astfel putea obține cifre exacte cu privire la marea fluctuație a brațelor de muncă.

În afară de aceasta, aici, pe șantier, Ivan Ilici a început să înțeleagă încă ceva : oricare ar fi fost

greșelile administrației, crearea acestui combinat foarte mare — nouă și uriașă bază a industriei — era un fapt măreț și grandios. Greșelile și abuzurile erau condamnate să dispară, dar problema cadrelor rămînea : combinatul avea nevoie de oameni, de oameni și încă o dată de oameni ! Tragedia consta în faptul că erau puțini oameni care, cu adevărat, aveau grijă de oameni...

În ceea ce privește darurile bogatei naturi a Siberiei, Ivan Ilici le-a întîlnit în tot locul. Către ele și-a îndreptat și pasiunea de colecționar ce i se trezise : a început să colecționeze mostre de minereuri.

În camerele de oaspeți locuiau geologi și ingineri, care proiectau exploatările carierelor de cărbune și de minereuri. Întotdeauna cînd se întorceau de pe teren, vorbeau despre lucruri interesante, uneori discutau în contradictoriu aprins și îndelung. Ivan Ilici nu lua parte la discuții, dar asculta totul cu atenție și cînd nu înțelegea ceva, punea întrebări.

Geologii se dovediră a fi băieți deosebit de buni. Remarcînd pasiunea lui Ivan Ilici, ei au instituit un fel de tutelă asupra acestui colecționar începător. Cu ajutorul lor, el nu numai că a învățat (desigur, foarte superficial) să se descurce în piesele adunate, dar s-a pomenit și în posesia unei enorme cantități de mostre, care aveau un interes științific destul de mare. Colecția, strînsă după toate regulile geologiei, mineralogiei și petrologiei, creștea fără întrerupere și curînd ajunse la greutatea de 150 de kilograme.

Adunînd pietricelele „ca amintire", Ivan Ilici a început pînă la urmă să-și imagineze ceva în

genul unui muzeu care va fi expus în cabinetul său din Cernobîl, spre a potoli marea curiozitate a neastîmpăraţilor din Tavrov.

2

Ce-i drept, Ivan Ilici, captivat de treburile sale, nu se prea nelinişte de Lida. Timp de o săptămînă şi jumătate, această persoană independentă s-a mulţumit să trimită două telegrame, dintre care ultima suna astfel: „Totul e foarte bine — amănunte prin poşta aeriană“.

Cînd însă poşta aeriană i-a adus, în sfîrşit, o scrisoare voluminoasă, inima tatălui tresări alarmată. Şi, într-adevăr, unele amănunte s-au dovedit a fi atît de importante, încît autorul recomandă cititorilor să le afle chiar de la prima sursă:

„Dragă tăticule! Săptămîna trecută am primit telegrama ta, totuşi nu îmi vine să cred că ai călătorit atît de bine. Ca şi mai înainte sînt convinsă că ţi-ar fi fost mai bine să mergi cu vaporul. Vaporul e foarte elegant, fluviul — o adevărată măreţie, munţii (aici se numesc coline) — o adevărată încîntare, iar taigaua — un adevărat extaz. Ce-i drept, ne-am oprit cîteva ore la podul plutitor şi optsprezece ore am stat pe un banc, dar călătoria a fost foarte plăcută.

Îţi scriu din Buran. De cum am sosit, m-am dus glonţ la magazinul universal — dar nici aici nu sînt plase împotriva ţînţarilor. Dar ţînţari am găsit: ei se află într-o baltă cu turbă la unsprezece kilometri de oraş. Numai că erau puţini. Apoi am aflat că ţînţarii pot fi văzuţi cel mai bine primăvara.

Tăticule, ştii că nu-mi place cînd mi se dau sfaturi, dar de data aceasta îmi trebuie sfatul tău!

Acum trei zile am fost la şcoala medie de aici pentru un schimb de experienţă cu profesoara de fizică şi chimie. Şi ce crezi? Ea a povestit despre mine la secţia raională de învăţămînt, iar a doua zi a venit la mine şeful secţiei cu rugămintea de a rămîne în raionul Buran. Pe şantierul podului se deschide o şcoală a tineretului muncitoresc şi au nevoie acolo urgent de un profesor de matematică şi fizică. S-a creat acolo o situaţie de-a dreptul îngrozitoare. Am spus că mă voi gîndi. Atunci a venit la mine o delegaţie întreagă de comsomolişti de pe şantierul podului şi toţi au început să mă convingă să rămîn. Acolo mi se va da o cameră într-o casă nouă şi, pe lîngă orele de curs, vor să-mi încredinţeze direcţia de studii. Şi tu, tată, înţelegi, a fost imposibil să nu-mi dau consimţămîntul! Am chibzuit bine la hotărîrea mea, nu-mi pare rău şi niciodată nu mă voi căi de ea.

Oamenii de pe şantierul podului s-au dovedit a fi foarte interesanţi. Încă la Buran, într-o zi la masă, am cunoscut un inginer — Anton Vladimirovici (nu-i aşa, tată, că-i un nume frumos?) Grebennikov. Dacă ai şti ce om interesant este! El face lucrările de puşcare şi e un mare specialist în acest domeniu. Pentru lucrările sale şi pentru prelucrarea noii metode a încărcăturilor cu şnur a şi obţinut titlul de candidat în ştiinţe fizi-

co-matematice. Acum face o săpătură enormă într-un deal şi eu m-am apucat să-i ajut. Sînt calcule atît de complexe, încît singur cu greu ar scoate-o la capăt. Poate că vei fi supărat că nu-ţi ajut ţie, ci altcuiva, dar trebuie să fii de acord că munca lui e de o mie de ori mai importantă ca a oricui. Îţi imaginezi ce vom face, cînd vom lucra împreună ? Eu am şi început să studiez metoda încărcăturilor în volume reduse şi la prima ocazie voi puşca singură. Sînt de-a dreptul captivată de această muncă.

Acum îl voi descrie chiar pe Anton Vladimirovici. Are treizeci şi cinci de ani, poartă ochelari şi e puţin adus din spate. La început nu ţi se pare frumos, pentru că are un nas ca un cioc de raţă, dar în omul acesta se simte un mare cap de matematician, iar eu sînt de-a dreptul fermecată de el. Dacă el ar fi fată şi eu bărbat, l-aş cere neapărat în căsătorie !

Are un caracter puţin cam straniu, probabil pentru că este burlac. Cînd îl sfătuiesc ceva, mă ascultă cu atenţie şi de cele mai multe ori face pe dos. Nu înţeleg de loc cum de-i reuşesc toate. Cred că are pur şi simplu noroc.

El spune că viaţa nomadă pe care o duce îi convine foarte bine. Sînt de acord cu el, dar i-am spus că e mai bine să călătoreşti în doi, căci te poţi ajuta unul pe altul şi ai cui să-i împărtăşeşti impresiile. A fost de aceeaşi părere. Părerile noastre despre căsătorie şi familie s-au dovedit identice, cu excepţia că eu aprob gelozia, iar el o condamnă. El chiar spune că nu va fi niciodată

gelos. Aceasta este, desigur, treaba lui, dar e jignitor.

Vino neapărat pe şantierul podului. Am să-ţi fac cunoştinţă cu Anton Vladimirovici şi am să-ţi arăt apartamentul lui.

La şcoala noastră s-au înscris de pe acum 127 de elevi. În anul acesta de învăţămînt vor funcţiona două clase a opta şi una a noua. Astăzi am aflat că voi face o deplasare la Krasnosibirsk. Plec acolo cu autocamionul pentru manuale şi material didactic. Gîndeşte-te, tată, totul trebuie organizat de la început ! Totodată am să cumpăr la Krasnosibirsk şi ceva mobilă : un şifonier, o masă de sufragerie. Anton şi cu mine mai avem nevoie şi de o masă de scris, măcar una pentru amîndoi.

Nu te mira că-l numesc Anton. Fapt este că am început să scriu scrisoarea sîmbătă, iar azi e joi. În aceste zile s-au schimbat multe. Acum trei zile ne-am căsătorit la Buran.

Sînt foarte fericită că am plecat cu tine în Siberia. Iată, asta-i tot ce-ţi pot deocamdată comunica.

A ta fată, care te iubeşte,

Lida Grebennikova"

Citind scrisoarea care conţinea toate aceste amănunte, Ivan Ilici îşi şterse cu o batistă chelia care-i transpirase şi spuse :

— A-şa !

După părerea autorului, altceva nici nu putea să spună.

3

Traseul noului drum se aşternea pe aproape o mie de kilometri în adîncul taigalei. În depărtata regiune de munte se ridica un titan al septenalului — combinatul metalurgic din N. A început construcţia şi în Buran.

Trezindu-se într-o dimineaţă Nikolai Ivanovici auzi în apropiere lovituri de topor. Acest comunist, vechi locuitor al Buranului, se interesează de toate. Se duse într-acolo şi se lămuri : în curtea lui Arsenii Dîhodîmov lucra un artel primitiv, format din doi dulgheri şi un zidar. Zidarul punea fundamentul verandei, dulgherii ciopleau buşteni şi tăiau scîndurile cu un joagăr demodat. Însuşi Dîhodîmov, cu pijamaua de mătase desfăcută, se învîrtea ca o minge prin ogradă, comandînd parada.

Uimitor lucru ! La depozitul combinatului nu se găsea nimic în afara unor munţi de gunoi şi de buruieni, iar aici aflai şi lemnărie, şi cărămizi, şi ciment.

„Totuşi verandei trebuie să-i pună geamuri şi s-o acopere cu ceva“ se gîndea în sinea lui Nikolai Ivanovici.

S-ar părea că directorul unui restaurant din gară n-are nimic de-a face cu o construcţie particulară, cu toate acestea, îndată ce s-a găsit în cabinetul lui, Nikolai Ivanovici cotrobăi mult printre hîrtii şi, în sfîrşit, găsi misiva de amor adresată Zoiei de poetul îndrăgostit. Dar pe Nikolai Ivanovici nu-l interesau sentimentele de

dragoste ale lui Arsenii Dîhodîmov, ci „adausul“ lăudăros :

„Intenţionez ca în acest sezon să construiesc pe lîngă casă o verandă montată cu sticlă de Boemia şi acoperită cu tablă de calitate superioară marca RPZ, materiale care se găsesc în cantitate excedentară“.

După ce citi de cîteva ori aceste rînduri, Nikolai Ivanovici băgă „misiva“ în buzunar şi se duse la un procuror raional, cu care era prieten.

— Ţi-am adus o raritate, Mitrofan Petrovici, spuse el. Citeşte-o însă cu atenţie...

Pe un procuror nu trebuie să-l înveţi cum se citesc actele. Începu să citească zîmbind, iar către sfîrşit se întunecă la faţă. Chemă apoi un anchetator şi-i ceru dosarul închis în urmă cu doi ani care conţinea cazul autocamionului cu tablă de fier ce se pierduse. Şi acolo era vorba de marca RPZ...

Ce fel de oameni sînt şi juriştii ? În orice joc al întîmplării, în orice coincidenţă a unor fapte caută să găsească ceva care are de-a face cu legea ! La dosarul cu tablă de fier s-a anexat scrisoarea de dragoste...

Arsenii Dîhodîmov însă continua să comande parada. Abia a fost căptuşită partea de jos a verandei cu scînduri subţiri, că în faţa ochilor săi de poet apăru în toată frumuseţea lui măreţul edificiu arhitectural : o verandă cu un cerdac spre stradă, deasupra cerdacului — un turn cu şase faţete, deasupra căruia se înălţa o piramidă încununată cu un vîrf semeţ.

Pe poarta curţii intră un car cu fîn. Căruţaşul îi era cunoscut.

— Arsenii Ksenofontovici, unde să depun fînul ?

— Uite, acolo, în magazie...

Carul conţinea fîn cît să-i ajungă trei zile unei capre, cu toate acestea era de nepreţuit ! Sub fîn se afla o ladă cu geamuri din sticlă de Boemia şi un pachet îndesat cu tablă de fier marca RPZ. Cui le erau necesare ştim cu toţii... Tainicul car sosise din satul vecin. Căruţaşul, care era un om cunoscut de procuratură, lucrase ca magazioner la gară şi fusese condamnat pentru furt... Seara, cînd i s-a făcut o percheziţie s-au găsit la el, într-un grajd vechi, sub gunoi, vreo patru tone de fier, o duzină de lăzi cu geamuri, şase sute de kilograme de cuie, cincizeci de kilograme de vopsele.

— De unde ai dumneata atîta material de construcţie ? întrebă calm anchetatorul.

— Asta nu-i al meu ! Zău că nu-i al meu, l-am primit doar spre păstrare ! declară stăpînul depozitului.

— Cine ţi-a încredinţat dumitale atîtea bunuri ?

— Cine ?... Un om...

— Ai uitat cine ?... Nu mă mai ameţi, faptele sînt clare : materialele provin de la magazia combinatului.

Tăinuitorul de lucruri furate îşi linse buzele uscate şi, vorbind cu greu, recunoscu :

— Mi-a dat Dîhodîmov cinci mii ca să le păstrez... Maşinile treceau pe la mine înainte de a se

duce pe la obiective... Curtea mea-i la margine, se observă greu.

— La dumneata a fost descărcat, la şaptesprezece august o mie nouă sute cincizeci şi şapte un camion cu cuie şi fier ?

— La mine.

Peniţa anchetatorului, obişnuită cu de toate, alunecă pe hîrtie... Deasupra capului lui Arsenii Dîhodîmov plutea un nor ameninţător.

A doua zi s-au închis pe vecie largile porţi ale magaziei din Buran a Combinatului N. Veranda cu piramidă şi vîrf a rămas neconstruită pentru totdeauna ! Membrii primitivului artel de constructori s-au împrăştiat pe la casele lor, înjurînd de mama focului pe clientul rămas dator. Unul din dulgheri a vrut să-l ia la el pe Box, care a rămas fără stăpîn, dar dulăul puternic s-a rupt din zgardă şi toată noaptea a schelălăit sub fereastra clădirii arestului preventiv.

4

Chiar în ziua cînd a fost arestat Dîhodîmov, comisia care verifica mersul întrecerii pentru cea mai bună cameră inspecta încăperile căminului muncitoresc de pe şantierul podului.

Camerele nr. 3 şi nr. 6 din căminul zidăriţelor candidau la obţinerea preşului. În ambele camere era plăcut şi curat, ambele aveau dreptul la premiu, ar fi fost deci cazul ca acest elegant covor chinezesc să fie tăiat în două.

Nimeni însă nu și-ar fi dat consimțămîntul la o asemenea faptă și balanța începu să se încline în favoarea camerei nr. 3. Nu exista nici un motiv ca să i se ia răsplata pe care de mult o deținea pe merit.

În jurul preșului s-au aprins pasiunile. Cel mai mult se agita Vera Muzîcenko.

— Comisia trebuie să țină seama de felul cum e împodobită camera, spuse ea. Uitați-vă numai cîte tablouri și ilustrate avem !

— Și noi avem tablouri. Avem și ilustrate, dar am hotărît să nu le punem pe pereți ca să nu stricăm tencuiala. Afară de asta, noi avem un Vasili Tiorkin, răspunse camera nr. 6.

Sub greutatea lui Vasili Tiorkin balanța se aplecă puțin în partea cealaltă.

— În schimb noi avem flori mai multe ! Florile au nevoie să fie îngrijite, iar Tiorkin al vostru nu trebuie nici udat, nici răsădit. Să ștergi praful de pe el e cel mai ușor lucru.

Acul balanței se înclină din nou către camera nr. 3.

Zoia șopti ceva prietenelor : a sosit vremea luptei hotărîtoare.

— Ce tot vă șușotiți ? Dacă ați observat ceva, spuneți cu glas tare.

— O să spunem ! Voi n-aveți grijă de mobilă : uitați-vă, picioarele mesei, ale scaunelor și partea de jos a șifonierului sînt murdare de noroi. Spălați podelele, iar cu cîrpa murdăriți mobila.

— Așa e la toți ! se alarmă Vera Muzîcenko. La voi e și mai rău !

— Nu-i adevărat ! Să controleze comisia.

Membrii comisiei trecură în camera nr. 6 și aici îi așteptă o surpriză : picioarele meselor și scaunelor erau răzuite cu grijă și chiar acoperite cu lac...

— Asta ați făcut-o abia ieri sau acum două zile, special pentru comisie ! fierbea Vera. E necinstit, e netovărășește să faci ceva pe ascuns ! Dacă ne-ați fi spus că vă apucați să curățați mobila, am fi făcut-o și noi...

— Ne-a dat însă nouă prin cap...

— Da, dar de ce ați făcut-o pe ascuns ?

Acul balanței arăta din nou în favoarea camerei nr. 6, deși în vorbele Verei exista o frîntură de adevăr. Buna experiență nu trebuie tăinuită.

— Și voi tăinuiți însă... numai acele lucruri care vă sînt neplăcute ! spuse Zoia. În mîinile ei apăru, nu se știe de unde, o șindrilă lungă de zidărie. Cerem comisiei să controleze în ambele camere curățenia sub șifoniere.

Șindrila cotrobăi sub șifonier. Nu se găsi nimic acolo.

— Acum comisia să controleze și sub șifonierul din camera a treia.

— Protestez ! se tulbură, nu se știe de ce, Vera Muzîcenko. Pînă acum nu s-a mai făcut așa ceva !

— Trebuie să se facă ! Dacă comisia ne-a controlat pe noi, este obligată să vă controleze și pe voi.

Asta așa era. Comisia se întoarse în camera nr. 3, unde șindrila scoase de sub șifonier o pradă neașteptată : ghemotoace de praf, coji de alune de zîmbru, hîrtii de la bomboane, un nasture rupt,

agrafe de păr, o cataramă de cordon și pioneze stricate.

Hohotul unanim al celor prezenți avu darul s-o scoată din sărite pe Vera Muzîcenko, care încercă să oprească mersul evenimentelor, ponegrind partea adversă :

— Ele ni le-au pus, înadins !

Clevetirea era evidentă. Chiar colegele de cameră ale Verei s-au ridicat împotriva unei asemenea afirmații.

— Vera, cum de nu ți-e rușine ! Trebuie să recunoaștem cinstit : sîntem vinovate. Iar hîrtiile sînt de la *dracile*. Astea-s bomboanele tale favorite.

Acul balanței nu mai vrea să oscileze : comisia în unanimitate confirmă victoria camerei nr. 6. Firește, locuitoarelor ei nu le-a trecut prin cap să arunce ceva sub șifonierul altora, iar secretul Zoiei consta în aceea că a reușit să remarce cu ușurință părțile slabe ale adversarelor.

În ultimul moment însă, cînd totul se aranjase atît de bine, Zoia făcu o mare greșeală, dovedind o grabă neastîmpărată : apucă preșul și-l tîrî din cameră.

Aceasta o făcu pe Vera Muzîcenko să-i sară muștarul. Ea apucă de celălalt capăt al preșului. Amîndouă trăgeau de el cu toate puterile.

— Lasă preșul ! pretindea Vera.

— Ba lasă-l tu ! Ai auzit ce a hotărît comisia ?

— Îți spun să-l lași !

— Nu-l las !

Ca să tragă de preș le ajungea o singură mînă.

Cu cealaltă, Vera o apucă pe Zoia de păr. Desigur, nici Zoia nu-i rămase datoare... Și toate acestea se petreceau în prezența tuturor membrilor comisiei și a încă zece curioși. Ce maniere civilizate !

— Cum nu vă e rușine, fetelor ? !

— Dați drumul preșului ! Dați-i drumul, amîndouă, imediat !

Vera și Zoia dădură drumul la mîini, dar ceea ce se făcuse nu se mai putea repara : amîndouă aveau coafurile zburlite. Vera părea a fi suferit mai mult. Coafura ei cu cozi împletite era complet ciufulită, cea a Zoiei, model „barbă de popă" n-a pățit nimic.

Preșul trecu în camera nr. 6. Zoia obținu victoria, dar cu ce preț ! A doua zi, în *Crocodil* apăru un desen : două fete (care nu semănau de loc cu Zoia și Vera) își rup furioase părul de un galben strălucitor. Textul de sub desen glăsuia : „Așa înțeleg comsomolistele V. Muzîcenko și Z. Vertișeika întrecerea pentru un trai civilizat și sănătos".

Oricît te-ai justifica, faptele sînt fapte. Comitetului de comsomol nu-i plăcea să tărăgăneze. Seara, la ședință se luă hotărîrea : Verei — un avertisment, Zoiei — o mustrare.

Zoia abia fusese reprimită în Comsomol, abia a obținut categoria a treia și iată, o sancțiune !

Dar asta nu era totul. Cel mai îngrozitor era că desenul și textul vor fi văzute de Sașa Nekaceaigolova. Zoia se rugă :

— Tovarăși, mai bine dați-mi un avertisment, dar scoateți desenul.

13—3148

Comitetul era însă de neînduplecat.

— N-are rost să-ţi dăm avertisment, iar desenul lasă-l să stea vreo săptămînă-două acolo.

Capitolul XI

Enigma macaralei imobile. Un siberian în plus. Plimbare pe strada Taiga.

I

De la etajul trei, prin fereastra sălii de aşteptare a secretarului comitetului regional de partid se vedeau casele învecinate. După ele, mai departe sau mai aproape, în diferite locuri, se înălţau siluetele macaralelor turn — peisaj cunoscut locuitorilor tuturor marilor oraşe ale Uniunii Sovietice.

De la locul său (care se afla în apropierea ferestrei) Ivan Ilici vedea concomitent opt macarale. Cea mai depărtată şi mai mare dintre ele se afla, probabil, pe chei şi descărca şlepuri. Aşa cum e firesc unui oraş, nu se grăbea, dar lucra cu precizie. La fiecare opt-zece minute enormul ei braţ se ridica în sus şi, rotindu-se încet, purta prin aer ceva care din depărtare semăna cu nişte mici snopuri de paie. Presbitul Ivan Ilici distingea însă clar că fiecare asemenea snop constă din zeci de grinzi lungi de doisprezece metri, ba chiar şi mai mult şi cu diametrul ştorţului superior nu mai mic de douăzeci şi cinci de centimetri. Fiecare snop de paie era de fapt cît o adevărată casă.

Celelalte macarale deserveau şantierele oraşului. Ele erau mai vioaie decît sora lor cea mare şi voinică şi nu ridicau încărcături voluminoase. Vagonetele cu material de construcţie şi imensele blocuri de beton, care atîrnau de braţele lor, păreau nişte cuburi pentru copii.

Una din macarale însă nu lucra. Dacă stai să te gîndeşti, inactivitatea temporară a unui mecanism este un lucru firesc, dar ea îl îngrijora pe Ivan Ilici. În gînd, trecu în revistă toate cauzele posibile ale acestei imobilităţi şi ele se dovediră a fi foare multe : macaraua putea să fie montată de curînd şi încă nu intrase în funcţiune sau, dimpotrivă, s-a oprit deoarece s-a terminat construcţia. S-ar fi putut defecta una din numeroasele piese ale complicatului mecanism. Ar fi putut să lipsească macaragiul (fapt care putea avea la rîndul său numeroase cauze). Nu erau excluse şi alte motive, inclusiv neiscusinţa conducătorului şantierului sau a şefului de lucrări.

„Ia mai dă-o naibii de macara !“ se necăji în sine Ivan Ilici şi încercă să-şi îndrepte atenţia spre altceva, dar nu-i de loc uşor să te dezbari de un gînd care te urmăreşte. Simţul de observaţie şi experienţa de viaţă îl ajutau să găsească mereu noi şi noi cauze ale inactivităţii macaralei, dar nu-i dădeau dreptul să se oprească la vreuna din ele, nici măcar la cea mai verosimilă.

Dezlegarea enigmei îi fu sugerată de o mişcare neaşteptată şi stranie a macaralei trîndave. Fără să ridice nici un fel de încărcătură, braţul ei descrise lin prin aer o curbă şi apoi se întoarse la loc ca să înţepenească în poziţia iniţială.

„Iată despre ce-i vorba!“ fu gata să exclame Ivan Ilici.

Mişcarea, fără nici un scop, a braţului, trăda foarte multe lucruri. Macaraua era în bună stare, macaragiul era la locul de muncă, dar... n-avea ce face. Stăteau din pricina întreruperii livrării de materiale!

Ivan Ilici îşi imagină cu precizie ceea ce se întîmpla pe şantier. Îl vedea pe şeful lucrărilor îngrijorat, privind ba la ceas, ba către şoseaua pe care trebuiau să vină camioanele. Neavînd ce lucra, muncitorii se plictiseau: băieţii s-au adunat în grupe mici şi fumează, fetele, mai sociabile, s-au îngrămădit la umbră şi pălăvrăgesc lipsite de veselie. Cel mai plictisit este vinovatul fără vină al inactivităţii totale — macaragiul. Stînd în cabină lînceezeşte de căldură şi de plictiseală. Rotirea fără scop a braţului macaralei a fost un gest pur omenesc, care oglindea starea lui sufletească — plictiseală, amărăciune, nerăbdare. Ivan Ilici putea chiar să-şi imagineze cuvintele cu care mecanizatorul îi pomenea pe inerţii responsabili ai aprovizionării, sau pe cei de la transporturi.

Enigma macaralei inactive nu era chiar atît de complicată, dar ca s-o dezlegi şi să-ţi imaginezi tabloul veridic al şantierului erau necesare nu numai perspicacitatea şi cunoştinţele obţinute din experienţa vieţii, ci şi un talent (fie chiar nu prea mare) de artist. Ivan Ilici rezolvă problema, iar mîndria lui se mulţumi cu o laudă modestă.

„Orice ai spune, ştiu cîte ceva despre viaţă şi oameni!“ se gîndi el.

— Tovarăşe Kasatkin, Andrei Andreevici e liber şi vă aşteaptă, îi spune Elena Mihailovna.

Ivan Ilici trecu pragul cabinetului secretarului cu zîmbetul care încă nu i se ştersese de pe buze.

2

— Cum ţi-a plăcut Siberia?

Siberienilor le place să pună asemenea întrebări celor care vin aici pentru prima oară. Întreabă pe un asemenea ton, ca şi cum ar fi fost vorba despre cel mai drag şi mai apropiat dintre oameni. S-ar putea crede că ei înşişi, chiar dacă n-au luat parte la întemeierea Siberiei, au fost cel puţin printre tovarăşii lui Ermak Timofeevici[1]. Nu făcea excepţie de la aceasta nici secretarul comitetului regional, Andrei Andreevici Elnikov.

— Ce aş putea spune despre Siberia?! spuse Ivan Ilici oftînd. E mare, frumoasă, bogată!...

Pare-se că neîndoielnica sinceritate a răspunsului l-a satisfăcut pe Andrei Andreevici, deoarece începu să-l tutuiască prieteneşte pe oaspetele său.

— Ia-o de la început şi povesteşte-mi unde ai fost, ce ai văzut?... Să-ţi spun drept, călătoria ta m-a interesat foarte mult.

[1] Vestit ataman al cazacilor în secolul al XVI-lea, care a avut un rol de seamă în cucerirea Siberiei. Eposul popular îl numeşte „Cuceritorul Siberiei".

Ivan Ilici a reuşit să afle şi să vadă multe. Dacă voiajul său ar fi avut drept ţel înregistrarea faptelor, ar fi putut expune enorm de multe, fără să se preocupe dacă produc o impresie bună sau rea. Dar ce rost ar fi avut? Erau importante nu faptele în sine, ci concluziile şi propunerile care trebuiau să decurgă din ele. Ca să se poată judeca obiectiv, era necesar să fie folosite numai faptele caracteristice. Dacă Ivan Ilici şi-a permis să amintească despre o fărădelege (delictul în sine nu era caracteristic), a făcut-o doar pentru că aceasta era o floare otrăvită, care a îmbobocit pe lujerul unei buruieni — neatenţia faţă de condiţiile de trai ale muncitorilor combinatului. Cel mai uşor şi simplu ar fi fost să smulgi şi să calci în picioare floarea otrăvită, dar pe Ivan Ilici îl interesa nu floarea, ci rădăcina buruienii şi seminţele pe care le putea răspîndi în jurul ei.

Cititorul, desigur, îşi aminteşte cuvîntarea înflăcărată rostită de Ivan Ilici la consfătuirea din Tavrov a lucrătorilor care se ocupă cu recrutarea planificată a forţei de muncă. Aceasta îl scuteşte pe autor să repete multe din cele ce a spus oaspetele lui Andrei Andreevici. Aflînd numeroase lucruri, Ivan Ilici şi-a întărit doar convingerile. Îl revoltau în special „greutăţile“ de tot felul, care nu erau altceva decît rezultatul direct al indiferenţei faţă de „neastîmpăraţi“, iar uneori erau provocate de o exagerată sîrguinţă administrativă. Energia cheltuită de neastîmpăraţi pentru înfrîngerea unor asemenea „greutăţi“ ar fi putut fi folosită cu mai mult succes chiar în producţie.

După ce a consumat toate metaforele cu caracter horticol şi botanic, deodată (poate din pricina scrisorii fiicei sale) s-a referit la experienţa artificierilor.

— Fireşte, pragurile rîului pot fi trecute, dar aceasta are rost numai dacă navighezi o singură dată. Dacă pe fluviu a început însă o navigaţie intensă, cel mai bine este să se arunce în aer toate pragurile, la mama dracului, o dată pentru totdeauna.

După părerea lui Ivan Ilici cheltuielile pentru explozibil se puteau recupera la prima navigaţie.

El se apropie încetul cu încetul de tema principală a discuţiei:

— Am avut prilejul, Andrei Andreevici, să merg prin multe întreprinderi fruntaşe, unde cadrele se menţin bine şi unde am văzut acelaşi lucru: patriotismul profesional. Cel mai nimerit loc pentru un asemenea patriotism este combinatul, dar, ca să spunem drept, el se manifestă acolo într-o măsură insuficientă...

— Cum explici asta?

— Andrei Andreevici, patriotismul este un sentiment fierbinte. Despre el chiar aşa se scrie: „fierbinte“ şi „înflăcărat“. Prin natura lui nu suportă frigul şi umezeala. Şi despre ce fel de căldură poate fi vorba, cînd la combinat nu există o adevărată viaţă obştească? Ea ar trebui să clocotească acolo!

— Cine-i vinovat? întrebă Andrei Andreevici privind cu atenţie chipul lui Ivan Ilici.

— Nu vreau să vorbesc despre vinovaţi. Poate că există, dar cel mai just e să se judece astfel:

întreprinderea este tînără, oamenii au venit acolo din diferite locuri, n-au reuşit încă să închege un colectiv adevărat, unii nu s-au obişnuit încă, altora le e dor de meleagurile lor. Concetăţenii sosiţi împreună sînt răspîndiţi pe un mare teritoriu... Aceste lucruri trebuie să le înţelegi... Sînt, ca să zicem aşa, piedicile fireşti ale activităţii obşteşti. Ei, şi administraţia... Sînt cîte unii care nu cred decît în forţa ordinelor şi dispoziţiilor. Iată un fapt, ce-i drept mic, dar semnificativ. Cînd au construit un orăşel la o carieră îndepărtată, dintr-un şut au culcat întreaga taiga, de n-au lăsat nici un pomişor. Tineretul a vrut să îndrepte această greşeală. Au organizat, în primăvară, o duminică de muncă voluntară pentru împădurire. Pare caraghios să vorbeşti despre asta în taiga, dar aşa s-a întîmplat... Au adus puieţi şi au început să sape gropi... Atunci, ca din pămînt, au apărut şefii : „Despre ce-i vorba ?... Cine a permis, cine a fost de acord ?"... Şi a început tărăgăneala. În timpul acesta, pînă cînd totul a fost aprobat şi aranjat, flăcăii s-au demobilizat şi s-au împrăştiat... Aşa s-a terminat această acţiune. Sau altceva. Prima nuntă comsomolistă au serbat-o sub ploaie, deoarece anul trecut a fost întreruptă construcţia clubului, iar localul cantinei n-au vrut să-l pună la dispoziţie din motive sanitare. Şi aici aceeaşi justificare : „Obişnuiţi-vă cu greutăţile !"

Dîndu-şi seama că a expus două fapte negative la rînd, Ivan Ilici se întrerupse brusc :

— E necesar să se înceapă cu munca obştească. Munca trebuie însufleţită !

— Ce forme de muncă obştească recomanzi ?

— Acelea pe care le născoceşte tineretul, eu nu inventez. Cred însă, Andrei Andreevici, că n-ar fi rău să se folosească şi experienţa altora : să se efectueze la diferite obiective raiduri pe brigăzi, să fie susţinută mişcarea raţionalizatorilor, să se creeze echipe pentru menţinerea ordinei, să fie sprijinită activitatea artistică de amatori. Să fie sprijinite toate sporturile. Să se instituie controlul muncitoresc asupra comerţului şi alimentaţiei publice. Să existe o preocupare pentru problemele de viaţă. Şi nici nunţile nu trebuie neglijate.

— Pentru că veni vorba de nuntă, Ivan Ilici... Mi s-a povestit că fiica ta a hotărît să rămînă în Siberia. Este adevărat ?

O asemenea trecere bruscă de la marile probleme nerezolvate, la chestiunile personale ale lui Ivan Ilici, l-a pus în încurcătură pe împuternicitul din Tavrov. Apoi — Ivan Ilici nu se putea înşela — întrebarea avea un tîlc ascuns.

— E adevărat, răspunse el. Fata s-a angajat ca profesoară pe şantierul podului.

— Tu mai ai mult pînă la pensie ?

— Mai am în rezervă un cincinal.

— Cincinalul e mare. Un bun comunist face într-un cincinal cît într-un septenal... Peste doi ani, primul furnal al combinatului va da pentru întîia oară metal. Peste patru, intră în funcţiune a doua tranşă. Dacă organizaţia de partid va insista, dacă opinia publică îşi va spune cuvîntul, se pot cîştiga cîteva luni.

— În camera oaspeţilor de la combinat locuia alături de mine un tînăr inginer, specialist în

montaj, Pavel Feodorovici Vedeneev. El a făcut un calcul precis : dacă va fi construită la timp calea ferată şi combinatul va intra în funcţiune cu trei luni şi jumătate înainte de termen, statul va obţine mai devreme o jumătate de milion de tone de metal. Eu nu pot să apreciez, dar ceilalţi, inginerii, au considerat just calculul lui. Între ei se discută mult despre asta.

Numai această comunicare era suficientă ca să justifice lunga călătorie întreprinsă de Ivan Ilici.

— De ce nu spun aceasta în gura mare ?

— Cadrele ! Într-o jumătate de an au plecat cinci sute patruzeci de constructori, mineri şi specialişti în montaj... Construcţia a rămas în urmă cu două luni faţă de grafic.

— Ştiu asta. Şi mai ştiu un lucru, Ivan Ilici — cadrele depind de cadre. Poate că din modestie n-ai spus tot, aşa că am să te completez : adjunctul directorului combinatului, care se ocupă cu problemele de cadre nu corespunde muncii sale. Şi eu am observat asta cînd am fost la combinat, iar secretarul comitetului de partid îmi scrie acum despre acelaşi lucru. E foarte simplu să muţi în altă muncă pe un tovarăş care nu face faţă sarcinii, dar pe cine pui în locul lui ? Pentru o asemenea muncă e nevoie de multe : şi de experienţă, şi de răbdare, şi de o mare dragoste faţă de oameni, dar, în primul rînd, de principialitate. O adevărată principialitate comunistă !... Uite, tu din cauza principialităţii ai plecat în taiga. Asta-i bine... Dar ce rezultate va avea călătoria ta ? Pe neastîmpăraţi i-ai ajutat prea puţin, iar tu însuţi nu vei duce cu tine altceva decît nelinişte. Am dreptate ?

Andrei Andreevici nu numai că avea dreptate, dar spunea ceea ce gîndea cu durere în suflet şi Ivan Ilici.

— Care este ieşirea ?... întrebă după o pauză secretarul.

Ivan Ilici tăcea.

— După părerea mea, ieşirea este simplă : să iei tu conducerea cadrelor la combinat... Te rog numai să nu spui că n-ai s-o scoţi la capăt !... Aceşti pereţi au auzit nu o dată asemenea discuţii şi nu dau crezare văicărelilor.

În toţi cei treizeci şi doi de ani de cînd era în partid, Ivan Ilici nu s-a plîns niciodată. El răspunse :

— Andrei Andreevici, eu nu spun că nu pot face faţă, dar tu, în calitate de comunist, trebuie să mă înţelegi : eu am o răspundere în faţa organizaţiei mele de partid.

— Eu nu pot să te descarc de răspundere, dar o parte din răspunderea pe care o ai în faţa partidului las-o şi pe seama mea. Sînt convins că cei de la comitetul regional de partid din Tavrov ne vor înţelege, nu ne vor învinui şi nu vor refuza rugămintea Siberiei... De altfel, hotărăşte singur. Vino mîine la orice oră.

Ivan Ilici a ieşit în sala de aşteptare cuprins de o mare frămîntare. Spre mirarea Elenei Mihailovna, n-a plecat, ci s-a apropiat de fereastră şi a rămas pe gînduri.

Şi s-ar fi gîndit mult şi bine dacă privirea nu i-ar fi căzut întîmplător pe macaraua inactivă sau mai bine zis, care înainte fusese inactivă. Ea lucra, şi încă cum lucra! Acum celelalte macarale păreau nişte molatice, în comparaţie cu ea. Era clar că, dînd de muncă, macaragiul se străduia să recupereze rămînerea în urmă. Mişcîndu-se pe şinele nevăzute, macaraua dădea necontenit constructorilor ba plăci uriaşe din beton armat pentru acoperişuri, ba cuburi formate din blocuri pentru pereţi, ba instalaţii sanitare montate dinainte. În faţa ochilor lui Ivan Ilici învie de îndată imaginea muncii vesele şi pline de spor.

Ce legătură avea munca macaralei cu treburile lui Ivan Ilici? Nici una, şi în acelaşi timp foarte mare! Straniu, dar cînd Ivan Ilici încercă să şi-l imagineze pe macaragiul care lucra în cabină, i se păru că vede chipul tînărului inginer metalurgist Pavel Vedeneev. Îşi aminti chiar şi glasul lui:

— Afirm că se poate da o jumătate de milion de tone de fontă înainte de termen!

Jumătatea de milion de tone căzu cu putere în talerul balanţei şi problema despre ultimul cincinal al lui Ivan Ilici fu rezolvată definitiv şi irevocabil.

— Vreau să-i spun numai un cuvînt lui Andrei Andreevici! o încunoştinţă el pe Elena Mihailovna şi, deschizînd uşa cabinetului, rosti tare şi hotărît:

— Sînt de acord!

3

În orăşelul de pe şantierul podului casele creşteau ca ciupercile. În fiecare lună — două străzi noi. Ultima stradă ajungea chiar pînă la taiga, fapt pentru care a şi primit numele „Taiga".

Seara, cînd se întorcea de la lucru, Zoia trecea dinadins pe lîngă şirul lung de case noi. Mergea şi parcă răsfoia paginile unui jurnal: de fiecare casă era legată o amintire, în fiecare era şi o părticică din munca ei. La capătul străzii, casele nu erau încă locuite. Stăteau cu uşile şi ferestrele larg deschise, iar soarele, care coborîse gata să apună, lumina puternic proaspăta lor tencuială interioară şi podelele galbene, lucioase. Vîntul căldicel, stîrnit de curent, purta departe mirosul plăcut al răşinei de lemn şi al vopselei de ulei. Se uscau podelele şi cercevelele — nici locatarii nu pierdeau vremea: în fiecare zi cineva îşi sărbătorea mutarea în casă nouă.

Deosebit de drăguţe erau mai ales garsonierele; în fiecare — cîte o cameră spaţioasă cu trei ferestre, o bucătărie mică şi o instalaţie sanitară separată. Cît de atrăgător strălucea faianţa albă a lavoarelor, iar robinetele parcă erau turnate din aur curat! De cîte ori nu s-a jurat Zoia să nu se mai uite prin ferestrele noilor apartamente, dar nu putea rezista ispitei şi de fiecare dată se întrista. De mult, o dată cu visul despre Eduard Almazov s-a risipit şi visul nebulos despre un apartament luxos în Moscova, dar camera cu bucătărie de pe strada Taiga nu era nebuloasă, ci o realitate cît se poate de adevărată. Ar fi fost

sufícient ca macaragiul Alexandr Nekaceaigolova să intre în cabinetul directorului șantierului și să spună că se însoară, pentru ca numele lui să fie înscris pe lista cu apartamente pentru familiști. Iar el, prostul, nu se hotăra încă să-i facă o declarație de dragoste. Doar nu se cuvenea ca fata să vorbească prima despre iubire.

Cînd se desfăcea podul plutitor de peste fluviu, se liniștea dintr-o dată zgomotul necontenit al șoselei, în schimb cîntecele și muzica răsunau pînă departe prin taiga. Lîngă cabana clubului cînta un aparat de radio cu picup, iar pe un platou mare de lemn se dansa ; aproape în fiecare locuință pentru familiști răsunau aparate de radio. Sîmbătă seara venea cu regularitate caravana cinematografică și, atunci, dialogurile, rostite neverosimil de tare, ale eroilor din film se auzeau pînă la cinci kilometri de orășel. Pe mal, pe liziera taigalei — locul preferat de plimbare al tinerilor constructori — răsunau armonicile, oftau de dragoste chitarele și glasuri sfioase de fată cîntau despre fericirea apropiată.

Orășelul își avea obiceiurile sale, ca și cuvintele pe care toți le preluaseră. Cînd una din fete propunea „să ne plimbăm pe stradă“, toți știau că era vorba nu de stradă, ci de malul fluviului. La propunerea „să ascultăm picupul“, toate încălțau pantofi cu tocuri înalte.

Luna plină aruncase peste fluviu un pod firav de argint.

— Sașa, ție nu-ți vine să treci dincolo pe acest pod ?

— Să mergem, Zoinka-Zainka, nu rămîn în urma ta.

Sub picioarele lor șipotea încet prundișul ud. Zoia făcu un pas repezit și simți răceala apei, care-i uda sandalele. Iar Sașa, într-adevăr nu rămase în urmă : pășind alături de Zoia, stătea acum în apă. Caraghiosul, doar avea pantofi galbeni, noi-nouți !

Apa rece îi aminti Zoiei că podul de argint ducea direct la casa cu cinci caturi a rusalcelor și aceasta o sperie, îl trase grăbită pe Sașa din apă. Pantofii lui plini de apă plescăiau. Din cauza glumei ei proaste și-a udat picioarele și tace ca și cum așa ar fi trebuit să fie !

— Să mergem de aici, Sașa !

Și iată-i mergînd pe la marginea orășelului, într-acolo unde se ridică peretele negru al pădurii tăcute, spre noile case de pe strada Taiga. Ușile și ferestrele lor erau, ca și mai înainte, deschise larg, iar lumina lunii așternea fîșii strălucitoare pe cercevelele albe și pe podelele lucioase... În aerul liniștit al nopții mirosul de rășină și de vopsea se simțea și mai puternic.

— La ce te gîndești acum, Sașa ?

Sașa oftă și tăcu, doar mîna lui strînse puțin mai tare brațul Zoiei. Inima Zoiei tresări : acum va spune ceva care va hotărî viața ei...

— La ce mă gîndesc ? întrebă el.

„Ei, spune odată, spune !“ îi șoptea inima fetei, dar el tăcea, apoi zise nehotărît :

— Mă gîndesc la multe...

— La ce ?

Saşa oftă din nou şi (doamne, cît de fals suna glasul lui!) răspunse:

— Mîine vine echipa întreprinderii de exploatare forestieră. A bătut selecţionata oraşului Buran cu scorul de patru la zero. Mă tem să nu pierdem şi noi...

Băiatul minţea! Nu se gîndea el la fotbal. Cine şi-ar fi închipuit că va fi atît de timid şi de puţin isteţ? Ei îi era milă de Saşa, dar o apucă ciuda pe el. De-ar fi fost în puterea ei, ar fi trimis neîntîrziat în Oceanul Îngheţat toate mingile de fotbal de pe lume!

Ciuda nu este un bun sfetnic. Ea îi şopti fetei cuvinte pline de răutate.

— Dacă ai să laşi să-ţi scape mingile ca data trecută, o să pierdeţi negreşit. O să pierdeţi mai rău ca Buranul! Nici n-am să vin să privesc jocul vostru.

Fireşte, asemenea cuvinte aveau darul să-l jignească pe Saşa, dar el nici nu se gîndea să se supere pe Zoia, ci o privea cu ochii săi buni şi duioşi.

— De ce te superi, Zoinka-Zainka?

— Pentru că fotbalul ţi-e mai drag ca orice. Şi macaraua ta! Macara şi fotbal, despre altceva nu ştii să vorbeşti. E şi plictisitor să asculţi! Cînd ne întîlneam atunci în gară, erai mult mai vesel. Mai vesel şi mai curajos!

— Pe atunci încă...

„...nu te iubeam", vru să zică Saşa, dar termină spunînd ceva complet inutil.

— ...nu priveam lucrurile serios.

Zoia înţelese totul, ceea ce o făcu să se înfurie.

— Ce serios ai început să priveşti lucrurile dacă ai intrat cu pantofii noi în apă!

— Am mers după tine...

Să-l iei şi să-l săruţi pe băiat pentru aşa vorbe! Dar tocmai pentru că tare-i mai venea să facă asemenea lucru, Zoia spuse:

— E tîrziu, Saşa. Să mergem acasă.

Tăceau casele nelocuite ale străzii Taiga. Tăcea enigmatic taigaua. Tăcea şi luna.

Astfel, sau aproape astfel, se terminau întîlnirile lor zilnice şi Zoia avea nevoie de multă stăpînire de sine pentru ca acasă, stînd de vorbă cu fetele, să pară veselă.

În acea sîmbătă seara însă nu reuşi prea bine acest lucru. Le găsi pe fete stînd pe canapeaua din coridor. Divanul era ocupat, dar sulul era liber. Era liber, dacă nu socoteai drept o persoană importantă pisoiul roşcat al Verei Muzîcenko, ce se tolănise acolo. Fără să ţină seama de importanţa persoanei, Zoia se aşeză pe sul şi luă pisoiul pe genunchi. Îl mîngîia, iar el torcea.

Cine s-ar fi putut gîndi că aceasta o va supăra pe stăpîna lui, care se întorcea de la lavoar?

— De ce ai luat pisoiul meu? o întrebă ea pe Zoia.

— De ce să nu-l ţin şi eu? Doar nu-i fac nici un rău...

— Oricum. Este pisoiul meu.

— Ce importanţă are al cui e?

— Foarte mare. Ştii doar că pisoii, la noi, sînt individuali. Nu vreau să se obişnuiască cu străinii. Fă-ţi rost de unul şi mîngîie-l cît pofteşti.

Cum se poate să fii atît de prost şi cu un suflet atît de mic ca această Vera ? ! Zoia dădu jos pisoiul de pe genunchi şi zise :

— Chiar mîine îmi fac rost !... Mă duc la Buran şi-mi aleg unul de o sută de ori mai frumos ca al tău !

Ideea plecării la Buran îi veni Zoiei pe neaşteptate, dar îi plăcu foarte mult. Mai întîi că avea cîte ceva de cumpărat, în al doilea rînd nu era rău să i se dea cuiva de înţeles că pe ea nu prea o interesa fotbalul...

Capitolul XII

Victoria asupra bărboşilor fioroşi. Din nou a scrîntit-o !... Ce se poate obţine cu un sărut

1

Cine ar fi putut să prevadă că voiajul Zoiei la Buran va avea atîtea urmări fatale ? Autorul nici nu ştie cu ce să înceapă descrierea evenimentelor din acea zi liberă, care au pus în mişcare întregul orăşel şi i-au ridicat în picioare pe toţi, inclusiv pe conducătorul şantierului...

Ziua a început sărbătoreşte. Oaspeţii au sosit cu mult înainte de meci. Pe la ora două, în jurul terenului de fotbal s-au adunat zeci de autocamioane şi turisme, iar pe băncile spectatorilor au înflorit sute de umbreluţe roz, bleu, verzi şi toate culorile curcubeului. Unul din avioanele de pasageri, trecînd în cursa-i obişnuită, făcu chiar o rotire, spre a da posibilitate pasagerilor să admire tabloul neobişnuitei grădiniţe de flori.

Întreaga populaţie a orăşelului se afla pe stadion, cînd îşi făcură apariţia cele două echipe : gazdele în tricouri albe şi adversarii lor — în tricouri roşu-aprins. Astfel îmbrăcaţi, cei de la combinatul forestier arătau, aşa cum se cuvine locuitorilor pădurii, ca nişte adevăraţi voinici. Pe lîngă aceasta, mulţi dintre ei, datorită capriciilor modei din taiga, purtau uriaşe bărbi, ceea ce le dădea un aer extrem de fioros. De altfel, şi fără bărbi se ştia că echipa combinatului forestier nu se remarca prin corectitudinea jocului.

Spre cinstea constructorilor de poduri (care nici ei nu semănau cu nişte prunci plăpînzi) trebuie să spunem că nu-i făceau să tremure nici bărbile, nici tricourile roşii, sau gloria ameninţătoare a adversarilor.

Cu opt minute înainte de începerea jocului avu loc primul eveniment demn de atenţie : căpitanul echipei gazde nu zări printre spectatori cunoscutul batic de capron.

Ce însemna asta ? Oare într-adevăr Zoia n-a vrut să vină ?

Atins unde-l durea mai mult, Alexandr Nekaceaigolova se interesă despre acest lucru la prima fată din brigada zidăriţelor, pe care o întîlni în apropiere. Ca un făcut, se nimeri tocmai Vera

Muzîcenko, care, cu o bucurie răutăcioasă, îl informă despre hotărîrea fermă a Zoiei de a pleca la Buran. Toate acestea, nu fără o intenţie malițioasă:

— A plecat special de la meci. A spus că-i e silă să se uite la fotbalişti, şi dusă a fost. De altfel, are un amic în gară.

Alexandr nu credea în existenţa „amicului", dar prima parte a celor spuse de Vera coincidea într-o oarecare măsură cu vorbele din ajun ale Zoiei. De aceea strînse buzele cu hotărîre, ca să nu le mai desfacă pînă la sfîrşitul jocului. Împins de dorinţa de a ridica autoritatea întregii echipe şi a lui personal, imediat îi convocă pe jucători şi li se adresă cu o cuvîntare clasică prin simplitatea-i severă şi prin conciziune:

— Băieţi! Ne-am făcut destul de rîs în faţa fetelor! Faceţi pe dracu în patru şi nu vă lăsaţi!!!

După un minut, la semnalul arbitrului, bărboşii cei fioroşi se avîntară într-un teribil atac la poarta echipei de podari, însă Alexandr Nekaceaigolova, sărind sus de tot, respinse cu pieptul o lovitură precisă şi puternică a mingii. Exemplul de abnegaţie dat de căpitan nu rămase fără urmări: prima repriză s-a terminat cu scorul 1:0 în favoarea podarilor. Această victorie i-a costat un mijlocaş lovit. Tricourile roşii, la rîndul lor, pierdură una din cele mai înfricoşătoare bărbi, îndepărtată de pe teren pentru încercare de mutilare.

Dar asta nu e încă nimic. În a doua parte a jocului arbitrul fu nevoit să elimine încă trei bărbi, şi oricît a fost de trist pentru tricourile albe, pe un constructor de poduri foarte bine ras, care însă a reuşit să-şi însuşească de la adversari „stilul viguros". Într-o fază foarte aprinsă înaintaşii şi apărătorii săvîrşiră un fapt aproape neauzit în istoria fotbalului: au strivit cu picioarele mingea complet nouă. După schimbarea mingii, din pricina stilului viguros, au avut de suferit cîteva picioare ale jucătorilor, bara porţii, umbrela soţiei preşedintelui comitetului executiv raional din Buran, aparatul de fotografiat al corespondentului gazetei raionale, pălăria de paie a Verei Muzîcenko şi ochelarii lui Anton Vladimirovici Grebennikov, responsabilul exploziilor. Arbitrul, care avusese şi el de suferit, fluieră, punînd capăt dezastrului. Deoarece fluierase tot timpul, i se umflaseră buzele.

Oricare ar fi fost jertfele, pierderile şi pagubele, gazdele au cîştigat cu scorul de 3:0! Nici un batic de capron n-ar fi îndrăznit să spună acum că tricourile albe joacă „precum cizmarii". Între altele, cînd pasiunile s-au răcit, bărboşii fioroşi din pădure s-au dovedit a fi nişte băieţi veseli şi de o rară modestie. Căpitanul lor i-a scuturat atît de mult mîna lui Alexandr Nekaceaigolova (ambii aveau numeroase vînătăi şi şchiopătau destul de bine) şi atît de mult a insistat ca să vină la ei constructorii de poduri, încît nu putea fi nici o îndoială asupra sincerei lor bunăvoinţe. Constructorii de poduri primiră fără frică invitaţia bărboşilor locuitori ai taigalei.

În timp ce Alexandr Nekaceaigolova săvîrşea fapte de eroism în cinstea stăpînei inimii sale care nu era prezentă la meci, nici Zoia nu pierdea vremea degeaba.

Terminînd repede cu cumpărăturile, porni prin Buran în căutarea unui pisoi. Se găseau destui pisoi şi de aceea alegerea era şi mai dificilă. Cercetă mai mult de o duzină de pisoi, dar nu găsi nici unul care să corespundă cerinţelor frumuseţii. Ei îi trebuia un pisoi care nu numai să-l facă de ruşine, prin aspectul său, pe favoritul Verei Muzîcenko, dar care să poată deveni şi podoaba unei plăcute locuinţe de familişti.

Pînă la urmă hotărî să ceară ajutorul fostelor ei colege — vînzătoarele de la chioşcurile restaurantului din gară. În clipa cînd Zoia se apropia de gară se întîmplă însă ceva, care o făcu să-şi schimbe brusc intenţiile. Îl întîlni pe Box.

Ce-i drept, la început nu l-a recunoscut, atît de puţin mai semăna el cu frumosul artist îngrijit şi mulţumit de sine, care îi amuza cu condescendenţă pe pasagerii plictisiţi. Slăbit, abătut şi chinuit, Box cerşea timid prin preajma magazinului de pîine. Zoia s-a convins că este întradevăr vechiul ei cunoscut, doar atunci cînd, strigîndu-l pe nume, el a răspuns.

— Box, Boxuleţule, ce-i cu tine?

La primele sunete ale vocii ei, cîinele îşi ciuli urechile, apoi începu să dea cît putea de tare din coadă, se porni să latre vesel, zgomotos şi, pînă la urmă — ceea ce era prea copilăreşte pentru demnitatea lui — începu să ţopăie în jurul Zoiei, încercînd să-i lingă obrajii.

În timp ce potolea ieşirile furtunoase ale cîinelui, Zoia se uită prevăzătoare în jur. Convingîndu-se că Dîhodîmov nu-i prin apropiere şi nu o poate ameninţa cu versurile lui, ea îl mîngîie pe Box. Acest gest a hotărît totul. Box luă decizia fermă de a o urma oriunde pe Zoia...

— Stai, Box, n-am nevoie de tine! încercă fata să protesteze, dar în zadar... Înţelegînd că e gonit, Box îşi lăsă coada în jos, dar se ţinea cu încăpăţînare după Zoia. Aşa au ajuns pînă la uşa din dos a restaurantului gării, unde o fată ce spăla vasele îi explică, în sfîrşit, despre ce era vorba.

Autorul ar încălca adevărul dacă ar afirma că Zoia era prea mişcată de veştile despre Dîhodîmov, dar cele ce află despre Box o întristară profund. Din spusele fetei care spăla vasele reieşea că, după ce şi-a pierdut stăpînul, Box şi-a ieşit din minţi. Aproape jumătate din locuitorii Buranului i-au oferit casă şi masă, totuşi el nu numai că a respins cele mai ademenitoare propuneri, dar i-a şi îndepărtat pe binevoitori printr-o atitudine plină de nepăsare. Mai mult, avînd crize de melancolie, îi chinuia pe toţi cu schelălăitul său plin de tristeţe. Atitudinea lui faţă de Zoia părea de neînţeles pentru cei de la restaurant.

— Box, culcă-te, mă întorc imediat! spuse Zoia.

Box se culcă, dar, văzînd că fata pleacă, se ridică deîndată şi se luă după ea.

— Ţi-am spus „culcă-te"! ceru aspru Zoia şi el se întinse din nou, dar în ochii lui ea citi:

„Bine, stăpîno, mă culc și voi sta culcat cît îmi ordoni, dar dă-mi cuvîntul că te reîntorci neapărat".

Iar Zoia nu numai că reveni, dar îi aduse și cîteva pateuri cu ficat. Și atunci se petrecu un lucru care o mișcă pînă la lacrimi : înainte de a se apropia de bunătăți, cîinele îi dărui fetei o privire, în care ea putu citi un adevărat jurămînt de credință.

— Mănîncă, Boxulețule, mănîncă !

Box înfulecă pateurile, în timp ce o întreba cu privirile :

„Încotro mergem, stăpîno ?"

E greu de spus ce ar fi făcut altă fată în locul ei, dar Zoia decise :

— O să mergi cu mine, Box !

Autorul își dă seama că o asemenea hotărîre era lipsită de înțelepciune, dar ce putea face cu eroina lui ?

Chiar și Zoia, din clipa cînd și-a legat soarta de cea a dulăului de pază, a înțeles că săvîrșește o nesăbuință : Box era un locatar complet inacceptabil pentru căminul fetelor din tabăra neastîmpăraților constructori ai podului, totuși ea se agăța cu încăpățînare de orice idee care o justifica.

„Dacă alte fete au pisoi individuali, de ce n-aș avea eu un dulău individual ? O să-l duc, să-i fac în ciudă nesuferitei de Vera ! Oricum, dar Box e de un milion de ori mai frumos ca monstrul ei roșcat !... Și o să fiu întotdeauna în stare să-l hrănesc..."

Într-adevăr, pe șantierul podului, unde nu mai era nici un cîine, dar exista o cantină cu numeroase rămășițe de la bucătărie, Box nu putea să moară de foame.

Căutînd să se convingă că procedează bine, Zoia intră într-un magazin cu obiecte de vînătoare, unde cumpără o curelușă, pe care o prinse de inelul zgărzii ce-i rămăsese lui Box. În timpul acestei operații, Box dădea bucuros din coadă. Chiar dacă Zoia i-ar fi cumpărat o cravașă, bucuria lui n-ar fi avut margini...

Luat de zgardă, Box, care respecta regulile bunei-purtări, pășea vesel în stînga stăpînei sale.

5

Zoiei nu-i era greu să ajungă la șantierul podului chiar și cu Box. Pe traseul șantierului treceau destul de multe mașini, iar tinerii șoferi se supuneau cu plăcere atunci cînd Zoia le făcea semn cu mîna. Pentru Box fu coborîtă marginea camionului și el sări ușor înăuntru.

Abia în preajma orășelului, pe cînd trecu podul, Zoia începu să fie cuprinsă de neliniște. La început totul era prielnic intenției sale. Meciul încă nu se terminase. Dinspre stadion se auzeau zgomotul năvalnic al galeriei și neîntreruptele fluierături ale arbitrului, așa că Zoia reuși să traverseze orășelul nepopulat pînă la cămin, fără să fie observată de nimeni. Deschise ușa și dădu drumul lui Box în cameră.

„Ce mai, nu-i rău de loc aici!“ hotărî el și, descoperind cu ajutorul mirosului patul Zoiei, se întinse foarte liniștit alături de el, pe covorașul chinezesc.

Privirea lui spunea:

„Totul e în ordine, stăpîno. Poți să te bazezi pe mine și să te simți în cea mai deplină siguranță.“

Vai, însă pericolul se apropia. Încercînd să-l preîntîmpine, Zoia se decise să-l încuie pe Box în cameră, să plece să le caute pe fete pe stadion și să le povestească totul din vreme. În acest scop a și început să-și lege pe cap baticul pe care cititorii îl cunosc, dar... vremea trecuse! Gălăgia care se auzea dinspre stadion anunța sfîrșitul meciului și, ieșind în grabă în cerdac, Zoia văzu fetele care se grăbeau spre casă. Înaintea tuturor mergea Vera Muzîcenko, ținînd în mînă pălăria de paie mototolită. Ea nu avea niciodată o figură de om bun, dar de data aceasta, din cauza răutății, pete roșii îi acopereau obrazul...

Zoia își întîmpină prietenele pe coridor.

— Zoika, ai și sosit?!

— Chiar acum m-am întors... Ascultați, fetelor, vreau să vă povestesc...

Tot încercînd să îndrepte mersul evenimentelor, Zoia se așeză cu spatele la ușă, barînd intrarea în cameră.

— Ai răbdare, Zoika! Lasă-ne mai întîi pe noi să-ți povestim!... Nici nu-ți poți închipui ce-a fost pe aici!...

— O grozăvie, nu alta!

— O brutalitate de necrezut!

— Toți pînă la unul, cu niște bărbi uriașe, și niște cotonogari!...

— Cu toate astea, ai noștri le-au tras o mamă de bătaie!!!

— Trei la zero pentru noi! Ai noștri n-au scăpat nici un gol...

— În schimb, au pățit-o și ei! Lui Polzunkov i-au vătămat rotula genunchiului...

— Iar Nekaceaigolova are o vînătaie sub ochi și glezna umflată!...

— Verei i-au trîntit pălăria de pe cap...

— O grozăvie, nu alta! În locul arbitrului, i-aș fi gonit pe toți de pe teren — și pe ai lor, și pe ai noștri!

Deși unele noutăți (mai ales aceea cu glezna umflată) aveau legătură directă cu Zoia, ea mai făcu o încercare să atragă atenția prietenelor.

— Fetelor, lăsați-mă să vă spun!...

Din nou fără succes! De îndată au asaltat-o cu întrebări.

— Ți-ai cumpărat tot ce ai avut de gînd?

— Ai găsit nasturi asortați?

— Ți-ai luat combinezon?

— Parcă te duseseși după un pisoi? Arată-mi-l imediat...

Una din fete încercă să intre în cameră, dar Zoia ținu ușa...

— Fetelor, am adus...

— Arată mai repede!...

Sub presiunea fetelor, Zoia deschise ușa, de după care își făcu apariția uriașul cap al lui Box. Scoțînd o limbă roșie, el sufla din greu și le privea pe toate cu bunătate. Din pricina surprizei,

însă, fetele nu remarcară bunătatea. Lor le sări în ochi doar botul enorm şi dinţii mari şi ascuţiţi. Se întîmplă tocmai lucrul de care se temuse cel mai mult Zoia : fetele o luară la fugă care încotro.

— Aşteptaţi, fetelor, ăsta-i Box !... El e foarte bun şi...

N-o lăsară să vorbească...

Autorul nu vrea să ia apărarea Zoiei. Să aduci în taină în cămin, în loc de un pisoi un dulău colţos cu chip de lup şi apoi să-l arăţi fetelor — toate acestea făceau impresia unei glume vulgare, vecină cu bătaia de joc. Unele fete se speriară într-adevăr, altele erau indignate, sau vedeau în Box un pericol de moarte pentru creşterea pisicilor individuale. În ceea ce o privea pe Vera Muzîcenko, ea vedea în fapta Zoiei un splendid motiv pentru mult-doritul scandal.

— Cum ai îndrăznit să aduci în cămin această fiară ? !... Afară, afară de aici imediat !...

— Nu mai ţipa, Vera !... Fetelor, ascultaţi vă rog...

— Ţi-am spus : afară ! turba de furie Vera. Afară ! Afară ! Afară ! ! !

Părea că acest „afară" se adresa chiar Zoiei.

— Cară-te tu dacă vrei !... Am vrut să spun...

— Auziţi ? Această negustorească mai îndrăzneşte să ridice vocea la mine !...

— Tu ai ridicat prima vocea la mine !

Cine ar fi putut prevedea toate urmările acestei replici a Zoiei, în fond destul de naive ? Box, care în tot timpul certei se afla într-o stare de

completă nedumerire, auzind din gura stăpînei cuvîntul „voce", îl înţelese ca pe un ordin şi, păşind în avanscenă, interpretă cu o deosebită însufleţire cel mai bun număr al programului său artistic...

Se petrecu ceva de neînchipuit. Majoritatea fetelor se năpustiră ţipînd prin camere, iar Vera o rupse la fugă în stradă.

— A-a-a !... urlă ea isteric. A-ju-tor !... Muşcă !... Un cîine turbat !...

La drept vorbind, apariţia unui cîine turbat pe străzile unui orăşel populat este o întîmplare ieşită din comun, capabilă să semene panica chiar şi printre oamenii cei mai curajoşi. Într-un chip de neînţeles, luînd-o înaintea Verei, vestea înspăimîntătoare străbătu străzile ca un fulger, reuşind să se îmbogăţească cu amănunte de necrezut :

— Unde-i, unde-i cîinele turbat ?

— Aleargă pe străzi !

— A intrat în căminul zidăriţelor !

— Se spune că a şi muşcat pe cineva !

— Acolo sînt douăzeci de fete şi fiecare are un pisoi !

— Le-a muşcat pe fete, a înghiţit pisoii !

— Douăzeci de fete !

— Douăzeci ! Aţi auzit ?... Chiar douăzeci ! ! !

— Ce douăzeci ?

— Douăzeci de cîini turbaţi !

— Doamne, dumnezeule !

De cînd exista şantierul n-a fost atîta zarvă ! Totuşi, partea bărbătească a populaţiei orăşelului

nu s-a lăsat cuprinsă de panică. După trei minute, străzile devenite pustii au fost luate în stăpînire de membrii asociației *Vînătorul*, înarmați cu puști cu două și cu o singură țeavă, conduși de însuși directorul șantierului, Gheorghi Feodorovici. Lăsînd patrule la încrucișări, ei înconjurară în lanț presupusul focar de turbare și se năpustiră fără frică la atac.

Viața lui Box n-a fost încă niciodată atît de periclitată! Cîteva țevi de armă încărcate cu alice au țintit spre ușa camerei nr. 6. Au țintit, dar... imediat s-au ridicat în sus. Era imposibil să se tragă : o fată care plîngea amarnic strîngea cu tărie gîtul dulăului care ședea liniștit. Lacrimile, însă, n-au împiedicat-o să declare plină de hotărîre :

— Nu-l dau pe Box! Dacă vreți, împușcați-ne pe amîndoi!...

Atunci, dîndu-i la o parte pe vînători, intră în cameră Gheorghi Feodorovici și, așezîndu-se pe un scaun, întrebă :

— Iarăși ai făcut o poznă?... Ia spune cum a fost?

Zoia se liniști imediat și, încetînd să mai verse lacrimi, povesti totul destul de clar. Descrierea ultimelor pagini ale tragicei biografii a lui Box suna veridic și înduioșător.

— N-am știut ce să fac cu el și l-am adus aici... Nu mi-am închipuit c-o să iasă așa.

— Dacă n-ai știut ce să faci, să fi întrebat pe altcineva. Să fi venit la mine cu Boxul tău.

— Că și aveți timp să vă gîndiți la asemenea lucruri!

— Eu am timp pentru orice. Nu mă ascund de oameni.

Asumîndu-și totala răspundere pentru gălăgia produsă în întregul orășel, Zoia se considera în întregime vinovată. De aceea se interesă :

— O să mă dați afară, Gheorghi Feodorovici?

Punînd această întrebare și-a adus aminte de Sașa și începu să plîngă cu sughițuri.

— De ce să te dăm afară, fată proastă ce ești?... Uite, trebuie să rezolvăm problema cu Box al tău... să-l dăm paznicilor, ca ajutor. Îl cunoști pe bătrînul Afanasii Filipovici? E un om bun, să i-l dăm lui...

Peste zece minute, spre uimirea tuturor celor ce se adunaseră în fața căminului, Gheorghi Feodorovici ieși de acolo, ducîndu-l cu sine pe Box.

— Descărcați toate puștile pînă la una, spuse el vînătorilor. Și să considerați că nu s-a întîmplat nimic.

Ultimele cuvinte au făcut înconjurul întregului orășel și toată lumea s-a liniștit dintr-o dată.

Și s-a întîmplat așa că din toată această istorie a avut de suferit doar Vera Muzîcenko. Nimeni nu știe bine cum s-au petrecut faptele, dar numelui ei i s-a adăugat cuvințelul „turbata". Cum începea să se oțărască, imediat se auzeau replicele :

— Destul cu turbarea!

— Ce să mai discutăm cu tine, turbato!

În ceea ce-l priveşte pe Box, care fusese angajat în funcţia de ajutor al paznicului, după trei zile se plimba nestînjenit prin tot orăşelul.

4

Am luat-o însă prea mult înainte. Evenimentele acelei zile de odihnă nu s-au încheiat cu alarma din orăşel. Ele au luat sfîrşit la ora două noaptea, pe cînd dormeau cu toţii. Absolut toţi, cu excepţia paznicilor, a lui Saşa Nekaceaigolova şi a Zoiei. Paznicii se aflau la locurile lor, iar Saşa şi Zoia şedeau îmbrăţişaţi pe scările unei case nelocuite de pe strada Taiga şi respirau aerul înmiresmat de răşină şi de vopsea de ulei. Probabil că înainte au vorbit despre multe lucruri, deoarece acum discutau o problemă practică, dacă vreţi, chiar prozaică.

— Să ştii, Saşa, că niciodată nu mi-aş fi închipuit că eşti atît de laş !... Ce poate fi mai simplu decît să intri în cabinet şi să spui : „Gheorghi Feodorovici, mă însor şi vă rog să-mi daţi o locuinţă".

— Nu-i chiar atît de simplu... Dar dacă mă întreabă de ce mă-nsor ?

— Cît eşti de... prostuţ, Saşka ! Cine nu ştie de ce se însoară oamenii ? Se însoară pentru că iubesc. Numai înainte, în romanele despre vremurile vechi, se căsătoreau unii din alte cauze.

— Totuşi nu mi-e la îndemînă. Oamenii lucrează, iar altul, nici una, nici două, se însoară.

După calculele precise ale Zoiei, din cauza timidităţii lui Saşka în materie de dragoste au pierdut o lună întreagă de fericire. Era timpul să se pună capăt unei asemenea risipe.

— Să săruţi ştii, dar pentru asta trebuie ca eu să cer o locuinţă ? E ruşinos pentru o fată să facă aşa ceva, e ca şi cum ea s-ar agăţa de gîtul băiatului, pe cînd băiatului îi e foarte uşor... Tu eşti macaragiu, mecanizator, eşti de patru ani aici...

— Alţii lucrează de mai mult timp şi nu se însoară...

— Îs proşti !... N-ai decît să rămîi şi tu burlac!

Şi cu aceste cuvinte, Zoia se dădu deoparte.

— Unde te duci, Zoienka-Zainka ?... Eu nu refuz de tot, mă duc...

— Aşteaptă, lasă sărutatul ! Dă-ţi mai întîi cuvîntul de onoare că te duci !

— Pe cuvînt de onoare că mă duc !

— Uite, pentru asta te sărut eu singură !...

Şi Saşa Nekaceaigolova îşi ţinu cu cinste promisiunea. E adevărat că a intrat în cabinetul lui Gheorghi Feodorovici după ce au plecat toţi cei ce veniseră la director...

— A, căpitanul !... Ce veste bună ne aduci ?

— Am venit în legătură cu locuinţa, Gheorghi Feodorovici... Am motive temeinice...

— Care ?... În problema locuinţelor, nu recunosc decît un singur motiv temeinic — căsătoria.

— Chiar despre asta e vorba, Gheorghi Feodorovici...

— Iei pe una de-a noastră, sau te-ai încurcat ieri cu vreo fată venită în vizită ?... În chestiile astea nu-mi place graba...

— Ne-am cunoscut acum trei luni. Încă pe cînd staţionam cu macaraua la Buran...

— Ia te uită !... Nu-i oare cîrna aia care a făcut ieri pozna?... Văd că ai gust, nu-i rea... Ei, ce mai, să fie într-un ceas bun !

Din pricina sfielii, Saşa o luă la picior spre uşă. Îl opri chiar directorul.

— Încotro ? Ţi-am urat doar să fie într-un ceas bun, dar n-am vorbit încă despre locuinţă... Hai să vedem ce se poate face.

Gheorghi Feodorovici îşi aruncă privirile în nişte tainice liste (problemele grele de spaţiu locativ nu le încredinţa nimănui), îşi notă ceva, numără pe degete.

— Peste două săptămîni o să aveţi locuinţă. Notează-ţi adresa ta : strada Losinaia, numărul patru, apartamentul unu...

N-apucă Saşa să iasă din birou, că Zoia răsări în faţa lui. La început s-a întristat : strada Losinaia ajungea pînă la taiga, chiar prin locurile unde primii locuitori au găsit un elan. Şi acum pe acolo, de fapt, nu era nici un fel de stradă... Alergă să verifice şi scoase o exclamaţie de uimire : strada exista deja, iar la casa cu nr. 4 dulgherii puneau căpriori. Interiorul casei era podit, cercevelele şi uşile erau gata. Nu va trece mai mult de o săptămînă pînă ce va tencui chiar ea această casă... S-a întors veselă de pe strada Losinaia : mult şi-a mai aşteptat fericirea, două săptămîni nu e un termen prea lung !

Capitolul XIII.

Un indiciu precis că vor fi multe nunţi. Nălucea veselă. Cunoştinţe folositoare cu privire la mînuirea materialului exploziv.

I

Cu primul prilej, Ivan Ilici folosi sfatul ce i-l dăduse secretarul comitetului regional, Andrei Andreevici Elnikov, care i-a recomandat să caute să-i cunoască pe vestiţii grădinari de pe şantierul podului. La aceasta îi dădea ghes şi datoria de tată. În ceea ce priveşte distanţele, Ivan Ilici s-a lecuit chiar din primele zile ale muncii de teama faţă de kilometri. Oricum, şantierul podului, aflat la trei sute cincizeci de kilometri de combinatul ce se construia, era cel mai apropiat vecin al acestuia, GAZ-ul, nearătos la vedere şi nimerind adesea în situaţii neplăcute pe drumurile taigalei, ceea ce nu-l făcea să-şi piardă vioiciunea, acoperi această distanţă în vreo cinci ore şi jumătate. Pe la prînz, Ivan Ilici — care plecase la şase dimineaţa de la combinat — purta cu şeful cadrelor de pe şantierul podului o discuţie de la inimă la inimă, aşa cum se cuvine între doi grădinari specialişti. Ivan Ilici află de la colegul său de specialitate multe metode bune pentru ca butaşii să prindă mai repede, şi să fie mai bine îngrijiţi...

— Poate vrei să facem o plimbare prin orăşel, propuse, amabilă, gazda.

Fireşte, nu putea fi vorba de dorinţa de a se lăuda, şi cu atît mai puţin de vreo mistificare, dar care gospodar ascunde ceea ce are mai frumos ?

Nu-i de mirare că turul orăşelului a început cu căminul zidăriţelor.

În toiul zilei de muncă, aici nu era nici ţipenie de om. Numai în partea de sus a cerdacului pe vizitatori îi întîmpină un cîine mare de pază. Şeful secţiei cadre, observînd o uşoară mirare la oaspetele său, socoti necesar să-i explice acest fapt neobişnuit.

— L-a adus pe şantier o fată şi cîinele a rămas la noi : noaptea păzeşte depozitul, iar ziua — avutul stăpînei... Ei, Box, dă-ne drumul !

Box, care reuşise în cîteva zile să cunoască îndeaproape întreaga conducere, lăsă drumul liber şi chiar dădu din coadă, ceea ce, după el, nu era de prisos în raporturile cu şefii.

În coridorul căminului, Ivan Ilici studie îndelung jurnalul roş-albastru-galben-maron al întrecerii pentru cea mai bună încăpere, apoi porni prin camere. Curăţenia şi ordinea lor ar fi făcut cinste oricărui cămin studenţesc. Ivan Ilici fu de părere că reproducerile din *Ogoniok* şi chipurile artiştilor dădeau pereţilor mai multă viaţă decît aforismele administratorilor. L-a uluit însă marele număr de pisoi. A numărat unsprezece.

— Nu-i cam mult ? se îndoi el.

— Curînd vor fi mai puţini, mulţi se vor împrăştia prin locuinţele familiale, explică liniştită gazda, cînd sînt mulţi pisoi înseamnă că vor fi şi nunţi. Dacă o fată şi-a luat un pisoi, e un indiciu precis că în curînd se va mărita.

Uluit de experienţa de viaţă şi de spiritul de observaţie al colegului său, Ivan Ilici tuşi înăbuşit. Asemenea indicii meritau să fie reţinute.

În camera nr. 6 se opriră mai mult. Aici, Ivan Ilici ascultă cu plăcere istoria preşului chinezesc şi află cum s-a introdus în cămin obiceiul de a se lăcui picioarele mobilelor. Numele Zoiei nu fu amintit, dar şeful cadrelor socoti necesar să lămurească :

— Ideea este a aceleiaşi fete care l-a adus pe Box pe şantier. De cincisprezece ani lucrez la cadre, dar o fată aşa combativă încă n-am mai văzut !

Trecînd printr-un şir întreg de încăperi, grădinarii au ajuns la o baracă mare, ce slujea de cămin băieţilor necăsătoriţi.

— Drept să-ţi spun, e tot ce avem mai rău ! îl preveni gazda.

Intrînd în baracă, Ivan Ilici oftă. Acolo lipsea confortul, iar în privinţa curăţeniei mai erau multe de făcut (autorul trebuie să constate cu tristeţe că tocmai aici locuia Alexandr Nekaceaigolova), dar la construcţia combinatului un asemenea cămin s-ar fi numărat printre cele mai bune.

— Abia acum am început să ne ocupăm puţin de băieţii ăştia, recunoscu deschis şeful cadrelor. Înainte era mult mai rău. Am asmuţit asupra lor pe fetele de la spălătorie şi de la frizerie, ca ele să-i tuteleze din punct de vedere sanitar baraca. Fetele, mă înţelegi, au venit, au făcut un control şi pe loc au tras jos din paturi cearşafurile şi feţele de pernă. Unul dintre prosoape nu era mai curat decît o obială, aşa că fetele l-au dus la redacţia *Crocodilului,* care l-a pus sub sticlă, alături de gazetă, însoţit de inscripţia : „Cu acest prosop s-a

şters Oleg Dergaciov..." Teribil i-a ajutat : iată patul acestui băiat.

Patul era strîns mai bine decît al celorlalţi, iar deasupra atîrna un prosop aproape imaculat. Experienţa tutelării sanitaro-satirice pare-se că şi-a atins scopul.

După vizită au continuat discuţia în birou. Aici s-a clarificat că şeful cadrelor punea multă speranţă în şcoala tineretului muncitoresc, care se deschisese : „Vreau să învăţ" — era cel mai adesea motivul plecării de pe şantier.

— Am avut multe greutăţi cu şcoala, povesti şeful cadrelor. Era nevoie de o construcţie, în care să poată funcţiona pe timpul iernii, şi spaţiu locativ pentru profesori, şi, în plus — din nou greutăţi cu cadrele. Abia am găsit o profesoară de fizică şi matematică... Am prins-o întîmplător la Buran, unde era în trecere. E tînără, dar s-a dovedit grozav de încăpăţînată !... M-am dus împreună cu comsomoliştii s-o convingem. Cu greu am reuşit !

Ascultînd aceasta, la început Ivan Ilici n-a lăsat să se înţeleagă că matematiciana aceea încăpăţînată e rudă cu el. Se mira în taină de arta şi talentul lor : nu oricine putea s-o „convingă" pe Lida.

— Şi acum ce-i cu ea ? se interesă indiferent Ivan Ilici.

— Acum s-a terminat, s-a statornicit definitiv la noi. Ba, s-a şi măritat cu un inginer, care conduce lucrările de puşcare pe traseu şi s-a apucat cu înflăcărare de muncă, iar la muncă încăpăţînarea devine o trăsătură pozitivă.

— E fiica mea, recunoscu într-un tîrziu Ivan Ilici.

Şeful cadrelor îşi pierdu puţin cumpătul, dar îşi reveni fără să clipească din ochi :

— Foarte bine. Veţi lucra în vecinătate. Pentru Siberia nici nu-ţi poţi dori o apropiere mai mare. Numai că te previn tovărăşeşte : cînd veţi deschide o şcoală la combinat, să vă îngrijiţi din vreme de cadrele didactice. E deosebit de greu, mai ales cu matematicienii... Să ţineţi seama de asta !...

Mirîndu-se de abilitatea diplomatică şi de politeţea cu care colegul său i-a suflat propria fată, Ivan Ilici schimbă discuţia pe o altă temă care-l interesa.

— Dumneata ai spus că, judecînd după pisoi, veţi avea multe nunţi. Cum se celebrează la voi căsătoriile ?

— Fără să mă laud, lucrul acesta la noi este bine pus la punct. Iată, chiar acum, de exemplu, peste douăsprezece zile, duminică, se pregăteşte o nuntă. Pînă atunci, în mod precis, locuinţa va fi gata, iar tîmplarii vor face mobila. Schiţele acestei mobile le-a elaborat chiar şeful şantierului, Gheorghi Feodorovici, astfel că la noi ea este tip : o masă de sufragerie, alta de bucătărie, un şifonier, cinci scaune, o noptieră, rafturi. Totul e simplu şi, în acelaşi timp, plăcut pentru ochi. Lemnul doar nu-l cumpărăm şi mîna de lucru e tot a noastră. În felul acesta mobila revine foarte ieftin. Nunta se deschide, festiv, cu muzică. În scopul acesta, cei de la clubul nostru au învăţat două părţi ale unei simfonii de Beethoven. După aceea,

fără tărăgăneală, încep felicitările. Scurte şi vesele. Apoi darurile. La viitoarea nuntă, tinerii vor primi din partea sindicatului un aparat de radio. Gheorghi Feodorovici ţine în secret, pînă în ultima clipă, darul său, căci la noi există un întreg asortiment pentru asemenea ocazii... Dumitale, desigur, în secret o să-ţi spun că tinerii despre care este vorba vor primi un preş chinezesc de patru metri, exact ca acela pe care l-aţi văzut în cămin. E un dar scump şi îndată creează o atmosferă plăcută în locuinţă... După daruri urmează jocuri de artificii şi de lumini electrice. Membrii cercului foto îi fotografiază pe tineri. Este un moment foarte vesel şi din nou festiv. Cît timp se desfăşoară un spectacol anume pregătit se fac fotografiile, iar la sfîrşitul festivităţii tinerii primesc un album cu data scrisă de un pictor şi fotografiile de nuntă gata lipite.

— Care este programul spectacolului ?

— Eu am fost însărcinat să organizez programul, deoarece responsabilul clubului nostru insistă prea mult pe elementele clasice, şi trebuie să lupţi cu el. Am impresia că unui spectacol nupţial nu-i strică lirica, aşa cum păsatului nu-i strică untul... Şi e foarte posibil ca din pricina acestei lirici, după prima, să aibă loc a doua nuntă. Cred că în sezonul acesta vom sărbători vreo şapte-opt nunţi. S-au şi conturat cîteva perechi... Vara, preferăm să facem nunţile în aer liber, iar dacă se anunţă o ploaie amenajăm o baracă.

Pe şantierul podului se prevedea totul, chiar şi cum va fi vremea în ziua nunţii !

— Cine se căsătoreşte duminică ?

— Vestitul nostru macaragiu şi căpitan al echipei de fotbal, Nekaceaigolova Alexandr Vasilievici, în vîrstă de douăzeci şi patru de ani, candidat de partid din iunie. Se însoară cu îndrăzneaţa aia care a ridicat întrecerea pentru condiţiile de viaţă la cea mai înaltă treaptă şi autoarea istoriei cu Box. O cheamă Vertişeika, Zoia Alexandrovna. E necăsătorită, are douăzeci de ani, e comsomolistă şi tencuitoare de categoria a treia...

Ivan Ilici aproape înmărmuri de uimire !

2

Zoia tencuia partea de sus a peretelui, deasupra ferestrelor. Dintr-o asemenea poziţie îi era imposibil să vadă pe cineva din stradă :

— Vertişeika !... Zoia Alexandrovna !...

Nimeni nu o numea astfel. Şi era cu atît mai straniu, cu cît era vocea necunoscută a unui bărbat. Zoia răspunse, dar nu coborî de pe schelă pînă cînd nu turnă mortarul de pe mala. Netezi stratul cu mistria şi abia după aceea sări jos.

— Ia, arată-te, neam de Tavrov !

La amintirea Tavrovului, inima-i bătu mai tare, dar cînd văzu cine o strigă se emoţionă de tot. În faţa ei stătea năluca aceea care cumpărase jeleuri la chioşcul ei din Buran. După cum se ştie, nălucile sînt fie înfricoşătoare, fie foarte plictisite, dar aceasta, făcînd excepţie de la toate regulile, zîmbea vesel. Atît de vesel, încît nu provoca nici un fel de teamă. Năluca, în mod evident, conta pe faptul că va fi luată drept împuternicitul cu recru-

tarea forţei de muncă din raionul Cernobîl. Zoia chiar aşa procedă.

— Tovarăşe împuternicit!... Tovarăşe Kasatkin!...

— Ţi-ai amintit?... Ia te rog povesteşte-mi cum te-ai rătăcit în Siberia şi cum în loc să nimereşti la combinat ai ajuns la construcţia podului?

Desigur, şantierul podului nu este un combinat, dar nimeni nu avea dreptul să spună că Zoia s-a rătăcit de tot! Dacă un om trăieşte cinstit şi munceşte bine, nu se pierde. Şi, în general, nu-i chiar aşa uşor să te pierzi în Siberia.

Salopeta Zoiei era pătată de sus pînă jos cu mortar. Mortarul se uscase în picături pe obraji, pe nasu-i cîrn, ba chiar şi pe gene. Nimic nu putea justifica mai bine nevinovăţia ei.

— Mă mărit, tovarăşe Kasatkin.

— Foarte bine!

A prins solid butaşul din Tavrov pe portaltoiul siberian. Acum nu-l mai smulgi, nu-l mai rupi.

— Îţi aminteşti ce spuneai în legătură cu „te-le-le"?

Zoia se înroşi. Cuvîntul acesta caraghios „te-le-le", îi aminti despre funda portocalie, despre Eduard Almazov, despre visele naive şi prosteşti care s-au risipit ca fumul... Oare Tamarka o fi fost la punctul de recrutare a forţelor de muncă şi o fi arătat scrisoarea ei? Pentru orice eventualitate, Zoia se apără.

— Nu mă ocup cu nici un fel de „te-le-le", tovarăşe împuternicit! Am calificare de categoria a treia şi mă străduiesc s-o obţin pe a patra! Şi la şcoală m-am înscris, voi învăţa...

— Aprob. Sînt bucuros pentru tine.

Ivan Ilici zîmbea atît de prieteneşte, încît Zoia se hotărî să-i pună şi ea o întrebare:

— Dar dumneavoastră, tovarăşe Kasatkin, cum aţi nimerit aici?

Ivan Ilici se scărpină în bărbie. Din pricina unei asemenea întrebări îţi vine să te scarpini nu numai în bărbie, dar şi în ceafă, ba chiar şi pe şale. Răspunse adevărat şi simplu:

— Am venit să lucrez aici.

— Înseamnă că şi dumneavoastră sînteţi un... neastîmpărat, tovarăşe Kasatkin?

— Aşa se pare.

— Şi unde v-aţi angajat? Veţi lucra la noi?

— Sîntem vecini, chiar la combinat. Acolo unde plecaseşi tu... Zoia se bucură.

— Cînd o să-i vedeţi pe ai noştri din Cernobîl, transmiteţi-le salutări din partea mea: lui Vasea Zemleprohodeţ şi tuturor celorlalţi băieţi şi fete... Poate că au uitat numele meu, dar dumneavoastră amintiţi-le: Zoia milionara, care s-a despărţit de ei la Buran...

3

Seara, rămînînd între patru ochi cu Anton Vladimirovici, ginerele său, Ivan Ilici începu cu precauţie o discuţie despre fiica sa. Nu-l îngrijora munca, nici situaţia familială, nici alte circumstanţe ale destinului ei, ci unele trăsături ale caracterului acestei fete.

— Uite, dumneata, Anton Vladimirovici, spui că trăiţi bine, dar viaţa familială depinde în mare măsură de trăsăturile de caracter. Eu îmi cunosc fata. Nu pot să spun nimic rău despre Lida, dar există în ea o tărie exagerată, asemenea unui explozibil... Această trăsătură a caracterului ei m-a înfricoşat întotdeauna. Adică, nu m-a înfricoşat prea tare, totuşi m-a neliniştit...

Stînd de vorbă, ei beau ceai. Înainte de a răspunde, Anton Vladimirovici puse în pahar două bucăţi de zahăr şi începu să le amestece. Răspunse numai după ce zahărul se dizolvă de tot.

— Într-adevăr, există la Lida o asemenea trăsătură şi dumneata ai caracterizat-o foarte bine numind-o explozibil... Dar ce este un explozibil, Ivan Ilici? Nimic altceva, decît un mijloc de aprindere rapidă, iar această proprietate depinde întru totul de mediul înconjurător. În afară de asta, explozia poate fi dirijată, dîndu-i-se o anumită direcţie.

Pentru Ivan Ilici era plăcut să asculte o asemenea judecată din partea lui Anton Vladimirovici. El însuşi nu întotdeauna a ştiut să dea o direcţie exploziilor de caracter ale Lidei. După cum se vede, în orice treabă trebuie să te pricepi.

Anton Vladimirovici continuă:

— Din păcate, este foarte răspîndită părerea curentă că orice explozie este o acţiune stihinică şi atrage după sine o catostrofă. Este o concepţie greşită şi dăunătoare. Explozia dirijată şi direcţionată poate îndeplini o mare muncă creatoare.

Terminînd cu explicarea populară a naturii exploziilor, Anton Vladimirovici zîmbi şi spuse vesel:

— În realitate, eu şi fata dumneavoastră ne-am potrivit splendid la caracter. Eu sînt lipsit de capacitatea de a exploda. Orice explozie poate să atragă după sine o greşeală sau o lipsă de precizie, iar în munca mea greşeala nu poate fi corectată cu cerneală roşie, după o explozie prost executată nu mai poţi scrie „vezi corectura". Nu-i de mirare că am început să mă usuc, cufundat în calculele mele. Cunoştinţa cu Lida Ivanovna m-a pus în mişcare şi m-a reîntors la viaţă.

— În ce s-a manifestat acest lucru?

— În interesul faţă de viaţă. Iată chiar un exemplu foarte recent: după patru zile de la sosirea pe şantier îi veni ideea să organizeze o secţie a Asociaţiei pentru răspîndirea cunoştinţelor politice şi ştiinţifice. Şi, desigur, a organizat-o. Ca urmare a perseverenţei ei, joi trebuie să ţin o conferinţă despre „Forţa reactivă şi aplicaţiile ei în aviaţie şi astronautică". Am proiectat împreună un ciclu întreg de conferinţe.

Discuţia căpătă o însemnătate practică, ba chiar de serviciu. Ivan Ilici îşi scoase carnetul de notiţe şi întrebă:

— Anton Vladimirovici, dacă-ţi punem un mijloc de transport la dispoziţie n-ai putea să ţii şi la noi, la combinat, vreo două-trei conferinţe?...

Ajuns acasă, Ivan Ilici se cufundă într-o profundă meditaţie. Fireşte, faptul că cei de pe şantierul podului au luat combinatului un bun zidar şi o profesoară de matematică nu poate să afecteze relaţiile de bună vecinătate, dar Ivan Ilici

începu să înţeleagă că lupta pentru cadre trebuie dusă pe un front larg şi în mod activ.

Meditaţiile lui n-au rămas fără rezultate. Peste cîteva zile, cîteva lăzi grele au fost expediate de la combinat către Cernobîl, regiunea Tavrov... Era colecţia de minereuri din Siberia, pe care o trimitea şcolii medii de acolo. Darul generos al lui Ivan Ilici pentru tinerii concetăţeni din Cernobîl nu era complet dezinteresat.

Cînd, peste un an, la combinat au sosit optsprezece neastîmpăraţi dintre absolvenţii şcolii medii, Ivan Ilici îi întîmpină ca pe un dar de răspuns venit din Cernobîl...

Capitolul XIV.

Despre felul cum Siberia i-a jucat o festă Zoiei.

Iarna se pregătea să vină încetul cu încetul, pe furiş. Moş Gerilă s-a lenevit în timpul verii. Şi cum n-are chef să iasă, a început să-şi trimită nepoţii pe afară. Nepoţii — geruleţurile — aleargă pe uliţe şi-i ciupesc pe oamenii cumsecade de urechi.

În taigaua frunzoasă s-a luminat. În această perioadă îndrăgită de vînători, ea şi-a trădat una din taine.

Odată, un amator a luat un aparat de fotografiat cu teleobiectiv (asemenea vînători nu sînt mai puţini în Siberia decît vînătorii cu arme) şi a plecat într-o expediţie după grăsunul Mihailo. Vicleanul

Mihailo fugi de aparatul de fotografiat, dar vînătorul, hoinărind pe domeniile lui, găsi mai întîi o husă în dungi de la un geamantan, apoi, cercetînd locul descoperirii, dădu şi peste geamantan.

Zbîrnîiră cablurile, începură căutările. Ba Zoia căutase geamantanul, ba geamantanul o căuta pe Zoia. Şi a găsit-o. Au chemat-o pe Zoia la Buran, după cum scria în înştiinţare, „în scopul obţinerii avutului furat".

Ce-i drept, Zoia a stat mult la îndoială ; oare să se ducă ? Mai mult de jumătate din conţinutul geamantanului consta din lucruri pe care Ivan Ilici le-ar fi numit „te-le-le" şi care, după vederile actuale ale Zoiei, nu mai prezentau nici o valoare. Dar, alături de evidentele „te-le-le", în geamantan mai era şi cîte ceva folositor, cum ar fi nişte pantofi aproape noi şi cana.

De data aceasta Duhul Economiei şi Duhul Cochetăriei nu se mai luară la ceartă şi cu o rară unanimitate insistară pentru călătorie.

— De ce să pierzi degeaba un bun ? bombăni primul.

— Adevărat ! îi ţinu isonul al doilea. Pantofiorii, deşi sînt reparaţi, vin foarte frumos pe picior.

Era greu să discuţi cu doi sfătuitori în contradictoriu, aşa că Zoia plecă şi, după cum se lămuri ulterior, n-a greşit. Chiar şi vestita fundă portocalie, păstrată de Mihailo şi de dermatin, se dovedi bună la ceva : din ea se putea confecţiona o elegantă bluză fără mîneci.

Zoia se ocupă de trierea geamantanului în absenţa soţului. Pantalonii de rips şi suvenirurile rămase le-a aruncat, de pe sticlele cu apă de colonie

a şters inscripţiile „marţi" şi „luni", cănii i-a fixat un loc deasupra lavoarului.

Făcuse ordine deplină, cînd intră la ea o fostă vecină din cămin. Pe Box şi pe Vasili Tiorkin (acesta din urmă avea un loc de onoare pe aparatul de radio) nu-i interesau, desigur, cîrpele, dar prietena observă imediat că pe pat se afla un sutien nou.

— Oh, ce frumuseţe! L-ai luat din Buran?

— Din Buran.

— Dar de ce-i aşa de mic?

— Nu-i de loc mic. E pe măsură.

— Imposibil, nu te cuprinde!

— Pariem?... Dacă nu mă cuprinde, ţi-l dăruiesc.

Nu durează mult să dezbraci o bluză. Zoia se apucă să îmbrace sutienul şi, într-adevăr, n-o încăpea, o tăia la spate şi la piept. Era pe măsura pisicii. L-a întins, dar el pîrîia şi nu voia de loc să se încheie la spate.

— Ai pariat, ai pariat!...

— Aşteaptă, se poate înnădi: e cu puţin mai mic.

Prietena privi şi se porni pe rîs.

— Cu vreo douăzeci de centimetri...

— Nu cred. Minţi!

Prietena măsură cu centimetrul distanţa: erau optsprezece.

Zoia se supără, iar prietena rîdea de ea şi glumea că alergînd după eleganţă şi-a cumpărat un ştreang.

A scăpat de ea doar atunci cînd i-a dăruit sutienul. Acesteia îi era pe măsură şi de bucurie fugi acasă.

Zoia se uită în oglindă: nu s-ar putea spune că s-a îngrăşat, dar s-a lăţit în umeri.

Tiorkin îşi privea stăpîna şi, pricepînd ceva, zîmbea. Iar Box nu înţelegea absolut nimic; el ştia una şi bună, să dea cu coada în covor, să ridice praful.

— Box, stai cuminte că te dau afară!

Box ştia foarte bine că din această casă nu-l gonea nimeni, dar din respect faţă de stăpînă se întinse, îşi puse capul pe labe şi închise ochii.

Iar pe Zoia o cuprinse furia. Mişca scaunele, zdrăngănea cu vasele. Şi era caraghios că se înfuriase. Festa i-o jucase nu altcineva, decît măicuţa Siberia. Şi cine oare se poate supăra pe o asemenea uriaşă?

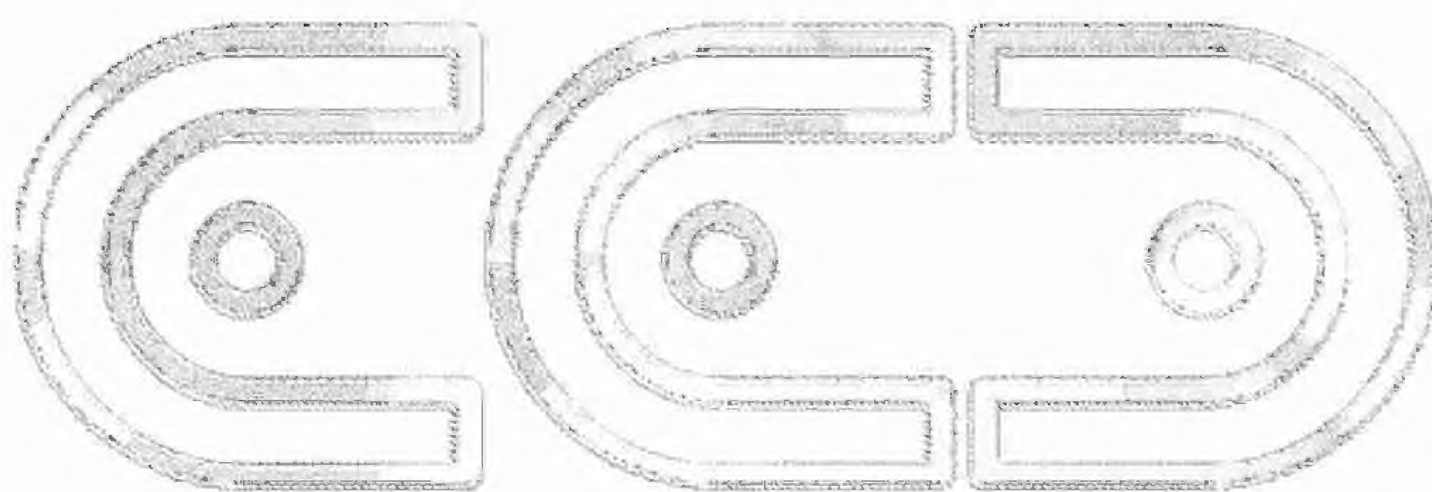
Cuprinsul

Redactor responsabil: LINICA MANU
Tehnoredactor: AURICA IONESCU

Dat la cules 03.01.63. Bun de tipar 16.03.63. Apărut 1963. Tiraj 15.145 ex. broşate. Hîrtie tipar înalt tip B mat de 63 g/m². Format 700×920/32. Coli ed. 9. Coli tipar 7,75. A. nr. T. 4367. C. Z. pentru bibliotecile mari 8 S. C. Z. pentru bibliotecile mici 8 S — 31 = R.

Intreprinderea Poligrafică „13 Decembrie 1918" str. Grigore Alexandrescu 93—95, Bucureşti — R.P.R., comanda nr. 3148.

Scanare și prelucrare digitală

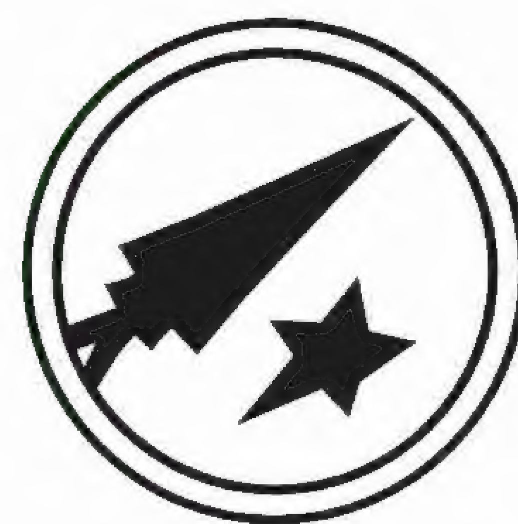
de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2023

